

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

«ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΤΗΣ ΑΓΩΓΗΣ:

Η ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ»

Διπλωματική εργασία με θέμα:

«Πολυγλωσσία και Εκμάθηση Ξένων Γλωσσών:

Διερεύνηση των απόψεων και των προτιμήσεων

ενηλίκων εκπαιδευομένων»

«Multilingualism and Foreign Language Learning:

Exploring the views and preferences of adult

learners»

Επιβλέπουσα καθηγήτρια: Γρίβα Ελένη

Καθηγητές - Μέλη Επιτροπής: Ντίνιας Κωνσταντίνος

Μπίκος Κωνσταντίνος

Μεταπτυχιακή φοιτήτρια : **Αργύρη Ακριβούλα, mpr 00053**

Λάρισα, Ιανουάριος 2023

Αφιερωμένη

στην οικογένεια μου για την αμέριστη στήριξη και υπομονή

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να εκφράσω τη βαθύτατη ευγνωμοσύνη μου στη Δρ. Ελένη Γρίβα για την αμέριστη στήριξη και βοήθεια κατά τη συγγραφή της διπλωματικής μου εργασίας. Επίσης, θα ήθελα να εκφράσω την ιδιαίτερη ευγνωμοσύνη μου και στα μέλη της επιτροπής εποπτείας μου, τον καθηγητή Ντίνα Κωνσταντίνο και τον Καθηγητή Μπίκο Κωνσταντίνο. Θα ήθελα να εκφράσω τις ευχαριστίες μου σε όλους τους/τις καθηγητές/τριες του συγκεκριμένου Μεταπτυχιακού Προγράμματος για την συνεργασία και τη γνώση που μου παρείχαν.

Επιπλέον, θα ήθελα να ευχαριστήσω από καρδιάς όλους τους συμμετέχοντες, ενήλικες εκπαιδευόμενους των Κέντρων Ξένων Γλωσσών, Genius Language Centers, που δραστηριοποιούνται στη Λάρισα και δέχθηκαν με ιδιαίτερα θετική στάση και χαρά να αφιερώσουν λίγο από τον πολύτιμο χρόνο τους προκειμένου να συμπληρώσουν τα ηλεκτρονικά ερωτηματολόγια που τους προώθησα. Φυσικά δεν θα μπορούσα να παραλείψω να ευχαριστήσω τον Διευθυντή των Ξενογλωσσών Κέντρων - Genius Language Centers, κύριο Ζίωγα Δημήτρη για την συγκατάθεση και άδεια προκειμένου να πραγματοποιήσω την έρευνα μου.

Τέλος, ευχαριστώ την οικογένειά μου για την υπομονή και τη στήριξη καθ' όλη τη διάρκεια παρακολούθησης του μεταπτυχιακού προγράμματος αλλά και κυρίως κατά τη συγγραφή της διπλωματικής μου εργασίας.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η συνεχής και αυξανόμενη κινητικότητα στις σύγχρονες κοινωνίες δημιούργησε περιβάλλοντα πολυπολιτισμικά και πολυγλωσσικά. Η εκμάθηση Ξένων Γλωσσών αποτελεί προτεραιότητα αλλά και αναγκαιότητα με πολλαπλά οφέλη. Οι γλώσσες γίνονται ο συνδετικός κρίκος μεταξύ των λαών και των πολιτισμών. Γίνονται η γέφυρα αλληλεγγύης των ανθρώπων και διευκολύνουν τη σύσφιξη των σχέσεων και την επικοινωνία, υπερνικώντας τα εμπόδια. Ως εκ τούτου η εκμάθηση γλωσσών συνεχίζεται και στην ενήλικη ζωή του ανθρώπου πέρα της ολοκλήρωσης της φοίτησης στην Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Η συνεχιζόμενη μάθηση και η δια βίου εκπαίδευση καθιστούν τους ενήλικες ικανότερους, δεξιότερους και ανταγωνίσιμους.

Στην παρούσα εργασία έγινε προσπάθεια διερεύνησης των απόψεων και των προτιμήσεων των ενηλίκων αναφορικά με την εκμάθηση των ξένων γλωσσών με τη χρήση του ερωτηματολογίου και την μέθοδο της ηλεκτρονικής συμπλήρωσης. Αρχικά, προηγείται μια θεωρητική ανασκόπηση αναφορικά με την πολυγλωσσία, την εκπαίδευση ενηλίκων στις ξένες γλώσσες, την εκπαιδευτική διαδικασία. Στο δεύτερο μέρος γίνεται η ανάλυση του σκοπού της έρευνας που πραγματοποιήθηκε, η ανάλυση του ερωτηματολογίου και η περιγραφική ανάλυση των αποτελεσμάτων της έρευνας σύμφωνα με τις απαντήσεις του δείγματος. Τέλος παρουσιάζονται τα συμπεράσματα που απορρέουν από την ανάλυση των δεδομένων και προτείνονται θέματα περαιτέρω έρευνας .

Λέξεις κλειδιά: πολυγλωσσία, εκμάθηση Ξένης Γλώσσας, προτιμήσεις ενηλίκων, κριτήρια, εμπόδια

Abstract

The continuous and increasing mobility in modern societies has created multicultural and multilingual environments. Learning Foreign Languages is a priority but also a necessity with multiple benefits. Languages become the connecting link between peoples and cultures. They become the bridge of people's solidarity and facilitate the strengthening of relationships and communication, overcoming obstacles. Therefore, the learning of languages continues in the adult life of the person beyond the completion of secondary education. Continuous learning and lifelong learning make adults more capable, skilled and competitive. In this paper, an attempt was made to investigate the opinions and preferences of adults regarding learning foreign languages using the questionnaire and the method of electronic filling. First, there is a theoretical review regarding multilingualism, adult education in foreign languages, and the educational process. In the second part, the analysis of the purpose of the research carried out, the analysis of the questionnaire and the descriptive analysis of the results of the research according to the answers of the sample is done. Finally, the conclusions derived from the data analysis are presented and topics for further research are proposed.

Key words: Multilingualism, Foreign Language Learning, Adult preferences, criteria, obstacles

Περιεχόμενα

Ευχαριστίες.....	3
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	4
Abstract	5
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	8
Κεφάλαιο 1. Εννοιολογικές αποσαφηνίσεις	11
1.1 Γλώσσα	11
1.2 Εννοιολογικές θεωρήσεις.....	12
1.2.1 Μονογλωσσία.....	13
1.2.2 Διγλωσσία.....	13
1.2.3 Πολυγλωσσία	14
1.2.3.1 Η Αξία της πολυγλωσσίας - Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα.....	17
1.3 Πολιτικές υπερεθνικών οργανισμών για την προώθηση της Πολυγλωσσίας	19
Κεφάλαιο 2. Εκπαίδευση ενηλίκων και πολυγλωσσία	25
2.1 Ενήλικας και εκμάθηση μιας Ξένης Γλώσσας	25
2.2 Εκπαίδευση Ενηλίκων - Δια Βίου Μάθηση στην Ελλάδα	26
2.2.1 Παράγοντες ανάπτυξης θεσμών και πρακτικών στη Συνεχιζόμενη Εκπαίδευση και στην Εκπαίδευση Ενηλίκων	29
2.2.2 Εμπόδια στην ανάπτυξη θεσμών και πρακτικών στη Συνεχιζόμενη Εκπαίδευση και στην Εκπαίδευση Ενηλίκων	30
2.3 Εκπαίδευση Ενηλίκων στην Ξένη Γλώσσα	31
2.3.1 Κίνητρα για την εκμάθηση Ξένων Γλωσσών	34
2.4 Ισχυρές Γλώσσες.....	36
2.4.1 Η Αγγλική Γλώσσα ως <i>Lingua Franca</i>	37
2.5 Απόψεις εκπαιδευομένων σχετικά με τις γλώσσες που επιλέγουν	38
2.6 Η Ιταλική γλώσσα ως επιλογή των ενηλίκων εκπαιδευομένων	39
Κεφάλαιο 3. Εκπαιδευτική διαδικασία	42
3.1 Ο ρόλος και τα χαρακτηριστικά του εκπαιδευτή.....	42
3.2 Χαρακτηριστικά ενηλίκων εκπαιδευόμενων	43
3.3 Εκπαιδευτικές μέθοδοι και διδακτικές τεχνικές στην εκπαίδευση ενηλίκων	43
3.4 Προϋποθέσεις αποτελεσματικής εκμάθησης ενηλίκων	45
3.5 Δυσκολίες – περιορισμοί στην εκμάθηση	46
Κεφάλαιο 4. Ερευνητική προσέγγιση	49
4.1 Σκοπός και Στόχοι της Έρευνας	49

4.1.1 Ερευνητικά ερωτήματα	49
4.1.2 Δείγμα.....	50
4.1.3 Μεθοδολογία της έρευνας.....	52
4.1.4 Εργαλείο έρευνας – Μέθοδος συλλογής δεδομένων	53
4.1.5 Ζητήματα Δεοντολογίας	54
4.2 Περιγραφική ανάλυση στοιχείων των ερωτημάτων του ερωτηματολογίου.....	55
Κεφάλαιο 5. Συζήτηση.....	82
5.1 Συμπεράσματα	82
5.2 Περιορισμοί της έρευνας	87
5.3 Θέματα για περαιτέρω έρευνα	88
Βιβλιογραφία	90
Ελληνόγλωσση.....	90
Ξενόγλωσση.....	95
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	97
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ	98

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι συνεχείς αλλαγές και εξελίξεις που υφίσταται η σύγχρονη κοινωνία την καθιστούν πολυγλωσσική και πολυπολιτισμική. Η ραγδαία τεχνολογική πρόοδος σε συνδυασμό με την διεθνοποίηση της οικονομίας αναγκάζουν το ανθρώπινο εργατικό δυναμικό να προσαρμοστεί σε ένα νέο καθεστώς εργασιακής πραγματικότητας. Οι ενήλικες τείνουν να στρέφονται προς τη συνεχιζόμενη μάθηση και την εκμάθηση ξένων γλωσσών για συλλογή προσόντων. Όλα επιτάσσουν την ανάγκη αυτή προκειμένου να βελτιωθεί το επίπεδο της ήδη αποκτημένης γνώσης, προκειμένου να αποκτηθούν νέες δεξιότητες αλλά και να καταστεί το άτομο ικανό να εξελιχθεί. Οι ενήλικες στρέφονται προς μία συνεχή αναβάθμιση και έναν επαναπροσδιορισμό των γνώσεων και των δεξιοτήτων τους γεγονός όμως που τους φέρνει ενώπιον μιας συνεχούς προσπάθειας εξισορρόπησης του προσωπικού και του επαγγελματικού βίου τους.

Είναι γνωστό ότι η επαρκής γνώση ξένων γλωσσών, η πιστοποίηση της γλωσσομάθειας μπορούν να αποτελέσουν έναν πολύ καλό μηχανισμό για την εισαγωγή σε θέσεις εργασίας με ιδιαίτερο κύρος και αυξημένες αποδοχές. Η γνώση Ξένων Γλωσσών επιδρά θετικά στην παραγωγικότητα αφού καταφέρνει να ενισχύσει την επικοινωνία και να την κάνει αποτελεσματικότερη. Όμως, οι αυξημένες υποχρεώσεις περιορίζουν τον διαθέσιμο ελεύθερο χρόνο των ενηλίκων με αποτέλεσμα οι δραστηριότητες τους να περιορίζονται στις άκρως αναγκαίες και υποχρεωτικές.

Σχετικά με την συμμετοχή τους σε προγράμματα εκμάθησης Ξένων Γλωσσών διαπιστώνεται ότι η έλλειψη χρόνου, συνάμα με άλλους παράγοντες όπως για παράδειγμα το κόστος (που είναι μία από τις βασικότερες αιτίες παραίτησης ή αποτυχίας των ενηλίκων εκπαιδευομένων) λειτουργεί ως τροχοπέδη στην γλωσσομάθεια.

Η εκμάθηση μιας ξένης γλώσσας αποτελεί μία αρκετά δύσκολη υπόθεση στην οποία αλληλεπιδρούν αναρίθμητοι διαφορετικοί παράγοντες που ανατρέπουν συχνά τα δεδομένα. Η έλλειψη χρόνου, το κόστος (είναι μια από τις βασικότερες αιτίες), προσωπικοί αλλά και ψυχολογικοί λόγοι λειτουργούν ως τροχοπέδη στην γλωσσομάθεια και μπορούν να οδηγήσουν στην πρόωπη παραίτηση ή στην αποτυχία των ενηλίκων εκπαιδευομένων.

Για να υπάρξουν θετικά αποτελέσματα στις επιδόσεις των ενηλίκων στην μάθηση χρειάζονται να τηρούνται ορισμένες προϋποθέσεις όπως ο καθορισμός της εκπαιδευτικής διαδικασίας και ο προσδιορισμός των στόχων. Η ένταξη, η ενσωμάτωση σε ένα ομοιογενές τμήμα, σε ένα συνεργατικό πλαίσιο με καθοδηγητή και σύμβουλο έναν εκπαιδευτή με άρτια γνώση και ευαισθησία, και η συνεχής αλληλεπίδραση μεταξύ των εμπλεκόμενων είναι παράγοντες που συνιστούν ένα ιδανικό κλίμα για τον εκπαιδευόμενο ενήλικα, που αποπνέουν σταθερότητα και ασφάλεια.

Με την παρούσα εργασία γίνεται μια προσπάθεια διερεύνησης των απόψεων και των προτιμήσεων των ενηλίκων εκπαιδευομένων. Πιο συγκεκριμένα πραγματοποιείται μια εργασία όπου μελετάται η πολυγλωσσία, η εκμάθηση Ξένων Γλωσσών και η εκπαίδευση ενηλίκων. Η έρευνα γίνεται σε εκπαιδευόμενους των Κέντρων Ξένων Γλωσσών - Genius Language Centers που δραστηριοποιούνται στην πόλη της Λάρισας. Στα πρώτα τρία κεφάλαια αναλύονται οι έννοιες της γλώσσας και των διαφόρων τύπων της όπως η μονογλωσσία, η διγλωσσία, η πολυγλωσσία και γνωστοποιούνται οι πολιτικές που εφαρμόζουν Υπερεθνικοί Οργανισμοί.

Στη συνέχεια και συγκεκριμένα στο κεφάλαιο 2 γίνεται προσδιορισμός της εκπαίδευσης ενηλίκων και εννοιολογική προσέγγιση σημαντικών σχετικών όρων. Γίνεται εκτενής αναφορά στην αξία, στα πλεονεκτήματα και στα μειονεκτήματα της πολυγλωσσίας καθώς επίσης στη Δια Βίου Μάθηση. Επιπλέον περιγράφονται οι παράγοντες που οδηγούν στην ανάπτυξη θεσμών και πρακτικών στη Συνεχιζόμενη Εκπαίδευση και στην Εκπαίδευση Ενηλίκων αλλά και τα εμπόδια που παρεμποδίζουν αυτή την διαδικασία. Αναφορικά με την Εκπαίδευση στην Ξένη Γλώσσα παρουσιάζονται τα κίνητρά της και μεταξύ άλλων οι απόψεις των εκπαιδευομένων για τις γλώσσες που επιλέγουν, μεταξύ των ισχυρών και μη.

Στο τρίτο κεφάλαιο μελετάται η εκπαιδευτική διαδικασία. Τα χαρακτηριστικά των εμπλεκόμενων, η σημαντικότητα του ρόλου που διαδραματίζει ο εκπαιδευτής, η μεθοδολογία, οι προϋποθέσεις αποτελεσματικής εκμάθησης των ενηλίκων αλλά και οι δυσκολίες που συναντώνται.

Το τέταρτο κεφάλαιο αποτελεί την ερευνητική προσέγγιση της εργασίας αυτής. Καθορίζονται ο σκοπός και οι επιμέρους στόχοι της έρευνας. Καταγράφονται τα ερευνητικά ερωτήματα που η ερευνήτρια πρόκειται να προωθήσει προς το δείγμα για να απαντηθούν. Προσδιορίζεται το δείγμα και η μεθοδολογία της έρευνας. Εν συνεχεία, παρουσιάζεται το ερευνητικό εργαλείο το οποίο είναι το ερωτηματολόγιο.

Είναι το μέσο που χρησιμοποιήθηκε για τη συλλογή των δεδομένων και την εξαγωγή των αποτελεσμάτων. Τίθενται τα ζητήματα δεοντολογίας, σημαντικά για τη διενέργεια της έρευνας, που αφορούν την προστασία των συμμετεχόντων και την αξιοπιστία και εγκυρότητα της έρευνας. Με το ερωτηματολόγιο διερευνώνται οι γλωσσικές επιλογές και οι απόψεις των ενηλίκων εκπαιδευομένων καθώς επίσης, οι λόγοι που λειτουργούν ως κίνητρα και ως εμπόδια. Επίσης, διερευνάται το πώς προτιμούν οι συμμετέχοντες της έρευνας να μαθαίνουν μια ξένη γλώσσα και ποια χαρακτηριστικά αναζητούν στην προσωπικότητα του εκπαιδευτή τους, της οποίας ο ρόλος μπορεί να επηρεάσει την πορεία τους.

Μετά την ηλεκτρονική προώθηση του ερωτηματολογίου, το οποίο συντάχθηκε με τη χρήση των Google Forms, συλλέχθηκαν τα δεδομένα και η ερευνήτρια προχώρησε στην περιγραφική τους ανάλυση. Η ανάλυση οδήγησε στην εξαγωγή συμπερασμάτων και από εκεί προέκυψε μια σειρά θεμάτων που κρίθηκαν πιθανά για περαιτέρω μελλοντική έρευνα. Παράλληλα, παρουσιάστηκαν και οι περιορισμοί δηλαδή οι παράγοντες που κρίθηκαν ότι παρεμπόδισαν την διεξαγωγή της έρευνας και στοιχεία που επηρέασαν τα δεδομένα που συλλέχθηκαν.

Κεφάλαιο 1. Εννοιολογικές αποσαφηνίσεις

1.1 Γλώσσα

Το ανθρώπινο είδος από την πρώτη του εμφάνιση ζει κοινωνικά και σύμφωνα με τον Αριστοτέλη η κοινωνική συμβίωση είναι το χαρακτηριστικό της ανθρώπινης φύσης. Στα «Πολιτικά» ορίζει τον άνθρωπο ως «ον φύσει κοινωνικό και πολιτικό» και υποστηρίζει ότι «αυτός που μπορεί να ζήσει μακριά από τις ανθρώπινες κοινωνίες είναι θηρίο ή Θεός». Η ανάγκη συνύπαρξης και συσσωμάτωσης σε ομάδες, σε οικισμούς, σε μικρές ή μεγάλες κοινωνίες είναι έμφυτη και εξυπηρετεί την ανάγκη προστασίας από φυσικούς κινδύνους αλλά και την ανάγκη για συνεργασία, αλληλεπίδραση, επαφή για εξέλιξη και κοινή ζωή. Το χαρακτηριστικό γνώρισμα που διαφοροποιεί τον άνθρωπο από τα υπόλοιπα όντα είναι η ικανότητα του λόγου και της λογικής. Ο έναρθρος λόγος είναι το μέσο για να φανερώσει το πλήθος των σκέψεων και των συναισθημάτων του αλλά και το μέσο για να συλλαμβάνει και να εκφράζει έννοιες. Η γλώσσα υποστηρίζει τις σχέσεις των ανθρώπων, είναι φορέας της πολιτιστικής κληρονομιάς και αποτελεί άμεση έκφραση πολιτισμού.

Η ποικιλομορφία και η πολυδιάστατη φύση της γλώσσας την καθιστούν μια έννοια δύσκολα προσεγγίσιμη σύμφωνα με το πλήθος των επιστημών και κλάδων που ασχολούνται με αυτήν. Σύμφωνα με τον Μπαμπινιώτη, στο Λεξικό της Νέας Ελληνικής Γλώσσας, γενικά γλώσσα είναι «οποιοδήποτε σύνολο ή σύστημα τυποποιημένων συμβόλων, σημείων, ήχων, ή κινήσεων, που συνθέτει έναν κώδικα επικοινωνίας, που συνθέτει μέσο ανταλλαγής μηνυμάτων». Θεωρεί τη γλώσσα «ως συνάντηση ανθρώπου με άνθρωπο» (Μπαμπινιώτης, 1999, σσ.129).

Κατά τον Ματσαγγούρα (2007, σσ.20) η γλώσσα ορίζεται «ως σύστημα κοινωνικής σημειωτικής, μέσα από το οποίο ο άνθρωπος νοηματοδοτεί και κοινοποιεί την εμπειρία του». Ένα σύστημα το οποίο «διαθέτει κανόνες και νόρμες που διέπουν τη δομή και λειτουργία όλων των εκφωνημάτων, δηλαδή της λέξης, της πρότασης και του κειμένου». Ο Μήτσης (2007, σσ.147 - 148) αναφέρει ότι η γλώσσα χαρακτηρίζεται από ετερογένεια και πολυμορφία. Ο γλωσσικός κώδικας δίνει στο άτομο τη δυνατότητα να εκφραστεί με ποικίλους τρόπους επιλέγοντας στοιχεία διαφορετικά αλλά καλά εναρμονισμένα μεταξύ τους. Ενδεικτικά αναφέρω επίσημα και ανεπίσημα, εύκολα και δύσκολα, κυριολεκτικά και μεταφορικά, απλά και σύνθετα, παλιά και νέα και άλλα.

Η θεωρία του Ελβετού μελετητή F. De Saussure (1857-1913) υποστηρίζει ότι «η γλώσσα αποτελεί πρώτα και πάνω από όλα σύστημα, ένα σύνολο στοιχείων που αλληλοσυνέχονται και αλληλοπροσδιορίζονται». Στο ΦΕΚ 303/13-3-2003, 3745 η έννοια της γλώσσας ορίζεται ως ένα «σύστημα επικοινωνίας με βάση τον αρθρωμένο λόγο», σύστημα το οποίο αποτελεί «μέσο παραγωγής της διανοήσης και, ειδικά της δημιουργικής και κριτικής σκέψης». Ο κοινωνιογλωσσολόγος Dell Hymes (1967, σσ. 11-13, 20-25) μέσα από την έρευνά του αναδεικνύει τη σχέση της γλώσσας με την κοινωνία και την κουλτούρα και αναλύει το επικοινωνιακό γεγονός, προσδιορίζοντας τα οκτώ θεμελιώδη χαρακτηριστικά του (Σκηνικό, Συμμετέχοντες ή μέλη, Σκοπός, Μορφή και περιεχόμενο, Κλειδί, Μέσο, Νόρμες αλληλεπίδρασης και ερμηνείας, Κειμενικό είδος), το γνωστό ως S.P.E.A.K.I.N.G. (Setting, Participants, Ends, Act, Key, Instrumentalities, Norms, Genres).

Η γλώσσα κατάφερε να αποκτήσει δύναμη και να γίνει ο πρώτος κώδικας επικοινωνίας ή μητρική γλώσσα και να συμβάλλει στη φυσική και πνευματική δόμηση του ατόμου, στη συγκρότηση της προσωπικότητας αλλά και στην ομαλή ένταξή του στην κοινότητα όπου ανήκει. Η γλώσσα είναι η βάση της γνωστικής αλλά και της κοινωνικής ανάπτυξης των παιδιών και σύμφωνα με το ΦΕΚ 303/13-3-2003, 3745 συνιστά «στοιχείο εθνικής ταυτότητας, φορέα μακραίωνης πολιτισμικής παράδοσης και γραμματολογίας».

1.2 Εννοιολογικές θεωρήσεις

Η ύπαρξη της αλληλεπίδρασης ανάμεσα στο άτομο και την κοινωνία είναι εμφανής και φαίνεται να διευρύνεται και εκτός των συνόρων των χωρών. Η εποχή μας αναμφίβολα χαρακτηρίζεται από μια συνεχή και αυξανόμενη κινητικότητα των πολιτών. Η παγκοσμιοποίηση, οι αλλαγές που σημειώνονται διεθνώς σε όλους τους τομείς, η συνεχής τεχνολογική ανάπτυξη και οι μεταναστευτικές ροές έχουν συμβάλλει στην αύξηση των διαπολιτισμικών σχέσεων των ανθρώπων και των μεταξύ τους συναλλαγών. Η ομαλή και επιτυχημένη ενσωμάτωση στην κοινωνία αλλά και η ανάληψη ενός ρόλου ενεργού προς αυτήν και μέσα σε αυτήν έχει θέσει τη γλωσσική επάρκεια ως ζήτημα θεμελιώδους σημασίας.

Η ραγδαία κινητικότητα των τελευταίων κυρίως δεκαετιών και στην Ευρώπη συνέβαλε στη δημιουργία ενός περιβάλλοντος έντονα πολυπολιτισμικού και πολυγλωσσικού. Κατά συνέπεια, παρατηρείται ότι η πολυγλωσσία έχει αποκτήσει μια

νέα διάσταση ως προς το μέγεθος, την πολυπλοκότητα και την πολιτική της σημασία. Η ικανοποιητική επάρκεια εκμάθησης ξένων γλωσσών καθίσταται ολοένα και πιο σημαντική και επιτακτική για τον άνθρωπο προκειμένου να ωφεληθεί σε όλους τους τομείς της ζωής του.

Μια πρώτη προσπάθεια προσέγγισης και προσδιορισμού της έννοιας της πολυγλωσσίας (multilingualism) μπορεί να επιχειρηθεί μέσα από την αντιδιαστολή της έννοιας με αυτές της μονογλωσσίας (monolingualism) και της διγλωσσίας (bilingualism).

1.2.1 Μονογλωσσία

Στην Πύλη για την ελληνική γλώσσα, <https://bit.ly/3Xh3cZW>, η Δενδρινού (2001) υποστηρίζει σχετικά με τη μονογλωσσία ότι «Άτομα που έχουν αποκτήσει μία μόνο γλώσσα και λειτουργούν δυνητικά με τις κοινωνικές της ποικιλίες θεωρούνται μονόγλωσσοι και διακρίνονται από τους ανθρώπους που έχουν αποκτήσει δύο γλώσσες, τις οποίες χρησιμοποιούν σε παρόμοιες ή διαφορετικές κοινωνικές περιστάσεις».

Σύμφωνα με την ιστοσελίδα «Ψηφίδες για την ελληνική γλώσσα» (<https://bit.ly/3govyRt>) «Στον δυτικό κόσμο υπάρχει η εντύπωση ότι η πιο συνηθισμένη γλωσσική κατάσταση στον κόσμο είναι η μονογλωσσία, δηλαδή ότι οι περισσότεροι άνθρωποι γνωρίζουν και χρησιμοποιούν μόνο μία γλώσσα ή/και ζουν σε ένα περιβάλλον στο οποίο ομιλείται μόνο μία γλώσσα, δηλαδή σε ένα μονόγλωσσο περιβάλλον. Ωστόσο, αυτή η άποψη καταρρέει όταν εξετάζουμε την κατάσταση που ισχύει στις γλωσσικές κοινότητες του κόσμου οι οποίες, όπως θα δούμε, είναι ως επί το πλείστον πολύγλωσσες.

Η σύγχρονη έρευνα έχει δείξει ότι η ιδέα της μονογλωσσίας ως «φυσιολογικής» κατάστασης στον κόσμο στηρίζεται ιδεολογικά σε ένα υποτιθέμενα ομοιογενές έθνος-κράτος. Κάτι τέτοιο, όμως, είναι δύσκολο να συμβαίνει σήμερα, δεδομένης της ευκολότερης μετακίνησης πληθυσμών αλλά και της σταδιακής παγκοσμιοποίησης της οικονομίας».

1.2.2 Διγλωσσία

Ο όρος διγλωσσία έχει αποτελέσει αντικείμενο μελέτης πολλών επιστημών καθότι επιδρά στην ανάπτυξη και στην προσωπικότητα του ατόμου (Γλωσσολογία,

Κοινωνιογλωσσολογία, Ψυχολογία, Παιδαγωγική κ.ά.). Για δεκαετίες φαίνεται ότι η πολυπλοκότητα του ως φαινόμενο καθιστά δύσκολο έναν κοινώς αποδεκτό ορισμό. Εξίσου αντικείμενο μελέτης αποτελούν οι εκπαιδευτικές στάσεις σχετικά με τη διγλωσσία, τη διατήρηση της γλώσσας καταγωγής, του πολιτισμού και της ταυτότητας. Οι ορισμοί διαφοροποιούνται από τους ερευνητές αφού καθορίζονται από κριτήρια και χαρακτηριστικά ανάλογα με τους στόχους της έρευνας τους και εντοπίζουν διάφορες διαστάσεις του φαινομένου συνδυαζόμενες με διάφορα είδη διγλωσσίας (Ε. Σκούρτου, 1997, σσ.38, βλ. Πίνακα 1 στο Παράρτημα).

Σύμφωνα με την Σέλλα - Μάζη (2001, σσ.32-51) τα είδη-μορφές διγλωσσίας καθορίζονται από συνιστώσες όπως είναι: η ηλικία, ο τρόπος - μέθοδος κατάκτησης/εκμάθησης, η γλωσσική επάρκεια, το κοινωνικοπολιτισμικό περιβάλλον, ο βαθμός κατοχής των γλωσσικών συστημάτων, το γλωσσικό περιβάλλον του ομιλητή, οι γλωσσικές ικανότητες και δεξιότητες που έχει αποκτήσει καθώς και η υιοθέτηση ή απόρριψη των πολιτιστικών ταυτοτήτων που φέρουν οι γλώσσες του.

Ο πρώτος που εισήγαγε τον όρο διγλωσσία, «diglossia», είναι ο Charles Ferguson το 1959 για να χαρακτηρίσει την κατάσταση ορισμένων γλωσσών στις οποίες μπορούμε να ξεχωρίσουμε μια επίσημη και μια ανεπίσημη μορφή της ίδιας γλώσσας (Ε. Σκούρτου, 1997, σσ.35). Επίσης διεθνώς χρησιμοποιείται και ο όρος «Bilinguality» ή «Bilingualism» για να δηλώσει την ικανότητα χρήσης δύο γλωσσών. Ο Weinreich προσεγγίζει τη «διγλωσσία ως την ικανότητα ενός ατόμου να χρησιμοποιεί δύο γλώσσες σε διαφορετικές καταστάσεις και κάθε φορά να αλλάζει αυτόματα, χωρίς δυσκολίες, το γλωσσικό κώδικα, ως πρακτική της εναλλάξ χρήσης δύο γλωσσών». (Weinreich, 1964, σσ.1). Το 1979 ο Morris αναφέρει ότι η λέξη «διγλωσσία» έχει λατινική προέλευση από τη λέξη Bi + lingua, γλώσσα που σημαίνει την ικανότητα κάποιου να μιλά δύο γλώσσες. Ο Bloomfield (1984, σσ.55-56) ορίζει τη διγλωσσία ως την ικανότητα να χειρίζεται κανείς δύο γλώσσες σε τόσο υψηλό επίπεδο, ώστε να μη διακρίνεται από τους γηγενείς ομιλητές.

1.2.3 Πολυγλωσσία

Η ιστορία είναι γεμάτη από παραδείγματα γλωσσικής επαφής. Η ανάγκη του ανθρώπου να μάθει μία ή περισσότερες γλώσσες, πέρα από τη μητρική του, εντοπίζεται από τότε που εμφανίστηκε η γλώσσα και οι πρώτοι πολιτισμοί. Η Ανδρούτσου (2014, σσ.41-42) κάνοντας μια σύντομη ιστορική αναδρομή

προσέγγισης της πολυγλωσσίας στο βάθος των αιώνων, μεταξύ άλλων, αναφέρει την ύπαρξη δειγμάτων διγλωσσίας/πολυγλωσσίας από το 3000 π.Χ. στην κοινωνία των Σουμερίων και στις βασιλικές σχολές των Βαβυλωνίων και των Ασσυρίων όπου διδάσκονταν διάφορες ξένες γλώσσες σε διάστημα τριών ετών από το τρίτο ηλικιακό έτος. Στην Αρχαία Ελλάδα τα άτομα πλιν της αρχαίας ελληνικής κατείχαν και άλλες γλώσσες όπως την φοινικική, την περσική και την αιγυπτιακή.

Επίσης, στα Ελληνιστικά χρόνια, παρατηρούνται παραδείγματα πολυγλωσσίας καθώς οι λαοί που κατακτούσε ο Μ. Αλέξανδρος όφειλαν να κατέχουν ταυτόχρονα, τόσο τη δική τους γλώσσα όσο και την ελληνική η οποία αποτελούσε τη *lingua franca* της εποχής. Κατά την περίοδο της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας, η διγλωσση εκπαίδευση με - δεύτερη γλώσσα την ελληνική, αποτελούσε το κεντρικό άξονα εκπαιδευτικής πολιτικής του ρωμαϊκού κράτους.

Εννοιολογικά η πολυγλωσσία σύμφωνα με τις Ψηφίδες για την Ελληνική Γλώσσα (<https://bit.ly/3Elokxk>) είναι «μία κατάσταση κατά την οποία ένα άτομο μιλά δύο ή περισσότερες γλώσσες. Η πολυγλωσσία προκύπτει σε περιπτώσεις όπου διαφορετικές ομάδες επιλέγουν (ή αναγκάζονται) να συνυπάρξουν». Κατά το λεξικό του Τριανταφυλλίδη και στην Πύλη για την ελληνική γλώσσα (<https://bit.ly/3OphSSH>) η πολυγλωσσία είναι «το να χρησιμοποιεί ένας ομιλητής ή μια γλωσσική κοινότητα περισσότερες από δύο γλώσσες (ή και διαλέκτους)».

Η πολυγλωσσία αποτελεί εξίσου «ένα διαχρονικό και δυναμικό φαινόμενο», που σύμφωνα με την Κοιλιάρη (2005, σσ.25) «διαχέεται από το ατομικό επίπεδο μέσα από τη μικροομάδα σε συλλογικό επίπεδο, σε μία κοινωνία ή ένα κράτος. Η πολυγλωσσία αποτελεί κατάσταση και πλαίσιο επικοινωνίας, όταν περισσότερες από δύο γλώσσες έρχονται σε επαφή, όταν τα μέλη μιας ομάδας ή μιας κοινωνίας επικοινωνούν σε περισσότερες από δύο γλώσσες ακόμη και εάν επισήμως τουλάχιστον δεν τις διδάσκονται».

Σύμφωνα με τον ορισμό της *Ευρωπαϊκής Επιτροπής* στην Ανακοίνωση της στις Βρυξέλλες το 2005, στη σελίδα 3, κατά τη σύσταση του «Νέου Στρατηγικού Πλαισίου για την Πολυγλωσσία» ο όρος «πολυγλωσσία» αναφέρεται τόσο στην ικανότητα ενός ατόμου να χειρίζεται πολλές γλώσσες όσο και στη συνύπαρξη διαφορετικών γλωσσικών κοινοτήτων σε μια γεωγραφική περιοχή. Η πολιτική πολυγλωσσίας της Επιτροπής έχει τρεις στόχους:

- να ενθαρρύνει την εκμάθηση γλωσσών και να προαγάγει τη γλωσσική πολυμορφία στην κοινωνία.
- να προαγάγει μια υγιή πολυγλωσσική οικονομία.
- να παράσχει στους πολίτες πρόσβαση στη νομοθεσία, στις διαδικασίες και στις πληροφορίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη δική τους γλώσσα.

Στον επίσημο ιστότοπο της *Ευρωπαϊκής Ένωσης* η πολυγλωσσία ορίζεται ως μία από τις οκτώ βασικές ικανότητες, σε επίπεδο γνώσεων, δεξιοτήτων και συμπεριφοράς, που χρειάζονται για την προσωπική ολοκλήρωση, για έναν υγιή και βιώσιμο τρόπο ζωής, για την απασχολησιμότητα, την ενεργό συμμετοχή στα κοινά και την κοινωνική ένταξη.

Στο *Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς (ΚΕΠΑ, http://www.pi-schools.gr/lessons/english/pdf/cef_gr.pdf)* για την Εκμάθηση, τη Διδασκαλία και την Αυτοαξιολόγηση των Γλωσσών (Common European Framework of Languages), γίνεται διάκριση μεταξύ των όρων multilingualism και plurilingualism τους οποίους θα μπορούσαμε να αποδώσουμε ως «πληθογλωσσία» (και όχι «πολλαπλογλωσσία» όπως έχει μεταφραστεί στην ελληνική έκδοση) και «πολυγλωσσία» αντίστοιχα. Σύμφωνα με το ΚΕΠΑ «η πολυγλωσσία μπορεί να επιτευχθεί αυξάνοντας απλά την ποικιλία των προσφερόμενων 4 γλωσσών σε ένα συγκεκριμένο σχολείο ή εκπαιδευτικό σύστημα, ή ενθαρρύνοντας τους μαθητές να μάθουν περισσότερες από μία ξένες γλώσσες, ή μειώνοντας την κυριαρχία της αγγλικής στη διεθνή επικοινωνία». Αντίθετα η πολλαπλογλωσσία αναφέρεται στην ικανότητα ενός ατόμου να χρησιμοποιεί περισσότερες από δύο γλώσσες και κατά το ΚΕΠΑ «συναρμολογεί μια επικοινωνιακή ικανότητα στην οποία συνεισφέρει ολόκληρη η γλωσσική γνώση και εμπειρία και στην οποία οι γλώσσες αλληλοσχετίζονται και αλληλεπιδρούν. Σε διαφορετικές περιστάσεις, μπορεί κάποιος να απευθυνθεί με ευέλικτο τρόπο σε διαφορετικά τμήματα αυτής της ικανότητας για να καταφέρει να επικοινωνήσει αποτελεσματικά με έναν συγκεκριμένο συνομιλητή».

Στόχος της γλωσσικής εκπαίδευσης (ΚΕΠΑ) είναι «η ανάπτυξη ενός γλωσσικού ρεπερτορίου, στο οποίο να έχουν θέση όλες οι γλωσσικές ικανότητες. Αυτό συνεπάγεται, ασφαλώς, ότι θα πρέπει να διευρυνθεί το φάσμα των γλωσσών που προσφέρονται στα εκπαιδευτικά ιδρύματα και να δοθεί στους μαθητές η

δυνατότητα να αναπτύξουν μια πολλαπλογλωσσική ικανότητα» (Συμβούλιο της Ευρώπης, σσ. 4-5, http://www.pi-schools.gr/lessons/english/pdf/cef_gr.pdf).

Το ΚΕΠΑ αποτελεί ένα εργαλείο το οποίο σχεδιάστηκε «με σκοπό να παράσχει μια διαφανή, συνεκτική και όσο το δυνατόν πληρέστερη βάση για την ανάπτυξη γλωσσικών προγραμμάτων, κατευθυντήριων γραμμών για τα προγράμματα σπουδών, τη διδασκαλία και το διδακτικό υλικό, καθώς και για την αξιολόγηση των γλωσσικών ικανοτήτων». Σήμερα χρησιμοποιείται ευρέως τόσο στην Ευρώπη όσο και σε άλλες ηπείρους. Είναι η βάση μιας ενιαίας γλωσσικής πολιτικής και διακρίνει τις δεξιότητες που ο ομιλητής αναπτύσσει μαθαίνοντας μια γλώσσα σε: κατανόηση γραπτού και προφορικού λόγου, σε παραγωγή προφορικού και γραπτού λόγου, σε προφορική και γραπτή αλληλεπίδραση και σε διαμεσολάβηση. Υιοθετεί την κλίμακα των έξι επιπέδων A1-A2 B1-B2, Γ1-Γ2 (Σταμούλη, 2014). Σύμφωνα με τον Παντελή (2012, σσ.4) η πολυγλωσσία αναφέρεται στη συνύπαρξη διαφορετικών γλωσσών σε μια περιοχή.

1.2.3.1 Η Αξία της πολυγλωσσίας - Πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα

Η νέα παγκοσμιοποιημένη κοινωνία χαρακτηρίζεται από την πολυγλωσσία και η εκμάθηση ξένων γλωσσών αποτελεί προτεραιότητα και αναγκαιότητα με πολλαπλά οικονομικά, κοινωνικά, πνευματικά, ψυχολογικά και πολιτιστικά οφέλη. Καταρχάς, ενισχύει την υγεία και τη δύναμη του μυαλού το οποίο καλείται να διαχειριστεί ένα περίπλοκο γλωσσικό σύστημα. Συμβάλλει στην ανάπτυξη των μαθησιακών δεξιοτήτων όπως η κριτική σκέψη, βοηθά στην καλύτερη πνευματική λειτουργία και γενικότερα βελτιώνει τη μνήμη. Η μετακίνηση από ένα γλωσσικό σύστημα σε ένα άλλο διευρύνει την ικανότητα του ατόμου να κάνει ταυτόχρονα πολλά πράγματα (multi-tasking). Οι πολύγλωσσοι επικοινωνούν καλύτερα σε κάθε περίπτωση, είναι καλοί ακροατές και παίρνουν αποφάσεις ακολουθώντας απλές και γρήγορες διαδικασίες. Επίσης, η μελέτη γλωσσικών φαινομένων σε μια ξένη γλώσσα βοηθά στην συνειδητοποίηση αντίστοιχων φαινομένων της μητρικής και κατά συνέπεια οδηγεί στη βελτίωση της.

Η θετική στάση και η αποδοχή της διαφορετικότητας αναπτύσσουν τη διαπολιτισμική αντίληψη και τη συνεργασία στις σύγχρονες πολιτισμικές κοινωνίες που ζούμε. Φυσικά δεν μπορεί να αμφισβητηθεί ο σημαντικός ρόλος που κατέχει στο

βιογραφικό σημείωμα κάποιου η γνώση γλωσσών τόσο για την ακαδημαϊκή και για την επαγγελματική του καριέρα όσο και γενικότερα για τη δια βίου ανάπτυξη του. Το άτομο έχει αυξημένη την αίσθηση της αυτοεκτίμησης και της αυτοπεποίθησης και νιώθει ιδιαίτερα ικανό χρησιμοποιώντας πρακτικά όσα έμαθε για να επικοινωνήσει και να πετύχει τους στόχους του.

Σύμφωνα με την Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών-Πολυγλωσσία: πλεονέκτημα για την Ευρώπη και κοινή δέσμευση (COM(2008) 566 τελικό της 18.9.2008) η πολυγλωσσία ενισχύει την δημιουργικότητα, είναι σημαντική για το διαπολιτισμικό διάλογο, την κοινωνική συνοχή και την κινητικότητα των εργαζομένων. Οι πολύγλωσσοι άνθρωποι αποτελούν πολύτιμο κεφάλαιο, διότι λειτουργούν ως συνδετικός κρίκος μεταξύ διαφορετικών πολιτισμών. Η πολυγλωσσία προσφέρει τη δυνατότητα σε περισσότερους Ευρωπαίους να ζήσουν και να αποκτήσουν δεξιότητες στο εξωτερικό. Διευκολύνει τη σύσφιγξη των σχέσεων μεταξύ των κοινοτήτων και υπερνικά την ύπαρξη γλωσσικών εμποδίων στο τοπικό περιβάλλον. Οι γλώσσες μπορούν να αποτελέσουν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα για τις κοινοτικές επιχειρήσεις και να αποτελέσουν σπουδαίο επικοινωνιακό μέσο για τις επιχειρηματικές δραστηριότητες. Σε σπουδαστές και εργαζόμενους παρέχεται η πρόσβαση σε γλωσσικά μαθήματα πρακτικού προσανατολισμού, κατάλληλα για το επάγγελμά τους και σχετικά με τη μελλοντική απασχόληση και εξέλιξή τους.

Αναμφίβολα όμως η εκμάθηση ξένων γλωσσών αποδεικνύεται μια διαδικασία χρονοβόρα αλλά και επίπονη, ίσως, για κάποιους. Το οικονομικό κόστος είναι αρκετά μεγάλο όταν δεν καλύπτεται από κρατικούς φορείς ή δεν επιδοτείται. Οι προσπάθειες προσαρμογής στις ευρωπαϊκές διατάξεις καθυστερούν ή και δεν καρποφορούν πάντα λόγω έλλειψης εκσυγχρονισμού αλλά και εξαιτίας πολιτικών λόγων.

Η Ανακοίνωση της Επιτροπής (2008) επισημαίνει ότι « η αυξανόμενη γλωσσική πολυμορφία χωρίς κατάλληλες πολιτικές, εγκυμονεί κινδύνους. Μπορεί να διευρύνει το χάσμα επικοινωνίας μεταξύ ανθρώπων από διαφορετικούς πολιτισμούς και να αυξήσει τις κοινωνικές διαιρέσεις, παρέχοντας στους πολύγλωσσους πρόσβαση σε καλύτερες ευκαιρίες ζωής και εργασίας και αποκλείοντας τους μονόγλωσσους. Μπορεί να εμποδίσει τους πολίτες και τις επιχειρήσεις της ΕΕ να εκμεταλλευτούν πλήρως τις ευκαιρίες που προσφέρει η ενιαία αγορά και να μειώσει ενδεχομένως την ανταγωνιστικότητά τους στο εξωτερικό. Μπορεί επίσης να δυσχεράνει την

αποτελεσματική διασυνοριακή διοικητική συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών στην ΕΕ και να παρακωλύσει την αποτελεσματική λειτουργία των τοπικών υπηρεσιών».

Επιπροσθέτως τονίζει ότι όλες οι εθνικές, περιφερειακές, μειονοτικές γλώσσες και οι γλώσσες των μεταναστών που μιλιούνται στην Ευρώπη προσθέτουν μια ψηφίδα στην κοινή πολιτιστική ιστορία μας και γι' αυτό θα πρέπει να διαδοθούν, για να προαχθεί ο διάλογος και ο αλληλοσεβασμός.

Ως εκ των ανωτέρω διαφαίνεται η αξία της πολυγλωσσίας. Με την Ανακοίνωση της 18^{ης} Σεπτεμβρίου 2008 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο καθιστούν σαφές ότι η πολυγλωσσία είναι πλεονέκτημα για την Ευρώπη και κοινή δέσμευση. Οι πολίτες της Ενωμένης Ευρώπης επικοινωνούν έχοντας διευρύνει τους ορίζοντες τους. Η ευρωπαϊκή εκπαιδευτική πολιτική αξιοποιώντας την γλωσσική πολυμορφία προάγει την διαπολιτισμική επικοινωνία και έχει δομήσει σχέσεις αλληλοκατανόησης, αλληλοσεβασμού και αποδοχής της διαφορετικότητας μεταξύ των πολιτών. Ο ρόλος, λοιπόν, της απόκτησης δεξιοτήτων της διαπολιτισμικής επικοινωνίας διαγράφεται μεγάλος στη νέα παγκόσμια κοινωνία και αγορά.

Η Ευρώπη καλείται να ενταχθεί και να ανταγωνιστεί το νέο πλαίσιο που διαμορφώνεται και η εκμάθηση Ξένων Γλωσσών αποτελεί καίριο σημείο αφού θα διευκολύνει την κινητικότητα των πολιτών, την χρήση του διαδικτύου και θα ενισχύσει την διεκδίκηση και αξιοποίηση των ίσων παρεχόμενων ευκαιριών για επαγγελματική εξέλιξη και προσωπική ανάπτυξη. Η γλώσσα ως μέσο για την απόκτηση ποιοτικής εκπαίδευσης και ως μέσο έκφρασης της ατομικής ταυτότητας θα συμβάλλει στην διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς και στην οικοδόμηση σύγχρονων πολυπολιτισμικών κοινωνιών. Η εκμάθηση πολλών Ξένων Γλωσσών αποτελούσε και αποτελεί σημαντικό πλεονέκτημα.

1.3 Πολιτικές υπερεθνικών οργανισμών για την προώθηση της Πολυγλωσσίας

Σύμφωνα με τις Δενδρινού - Μητσικοπούλου (2004, σσ.108-110) οι αλλαγές στην Ευρωζώνη σηματοδοτούν και οδηγούν, αναπόφευκτα, σε ένα σχεδιασμό σύγχρονο, κατευθυνόμενο και προσαρμοσμένο από και προς τις τρέχουσες οικονομικές, τεχνολογικές και πολιτικές εξελίξεις. Δημιουργείται η ανάγκη μιας κοινής εκπαιδευτικής πολιτικής που θα δώσει λύσεις στη μάθηση των μαθητών που

προέρχονται από διαφορετικά γλωσσικά και πολιτιστικά περιβάλλοντα. Η χάραξη γλωσσικών πολιτικών, κατά τον Παντελή (2012, σσ.19), αποτελεί μέλημα όχι αποκλειστικά του μακροεπιπέδου δηλαδή διεθνών οργανισμών, κρατών, φορέων αλλά και του μικροεπιπέδου, είναι ευθύνη ατομική, του γονέα, του εκπαιδευτικού και άλλων.

Υπερεθνικοί οργανισμοί όπως η UNESCO, ο ΟΗΕ, η Ευρωπαϊκή Ένωση(ΕΕ) από το 1990 διακηρύσσουν τα συλλογικά δικαιώματα προστασίας των γλωσσικών μειονοτήτων που διαφοροποιούνται από την εθνική γλωσσική ομάδα και τελούν υπό την προστασία της Κοινωνίας των Εθνών, 1920-1940 καθώς επίσης και των ατομικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων υπό τον ΟΗΕ από το 1945 έως σήμερα. Υπεύθυνοι οργανισμοί για την προώθηση της πολυγλωσσίας σε όλη την Ευρώπη είναι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Συμβούλιο της Ευρώπης. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι θεσμικό όργανο της ΕΕ και συμμετέχει στη διαδικασία λήψης αποφάσεων. Συνεργάζεται με τα κράτη-μέλη προς την επίτευξη του στόχου ενίσχυσης της πολυγλωσσίας. Η Επιτροπή διασφαλίζει την ανάληψη αποτελεσματικών πρωτοβουλιών και πολιτικών, παρακολουθεί τον τρόπο που εξελίσσεται η διδασκαλία κατά την εκμάθηση ξένων γλωσσών.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συνεργάζεται με την Eurostat για τη συλλογή και την ανάλυση δεδομένων σχετικά με τη διδασκαλία και την εκμάθηση γλωσσών σε ολόκληρη την Ευρώπη. Από το 2018 επίσης συνεργάζεται και με τον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) για την ανάπτυξη της ενότητας του Προγράμματος Διεθνούς Αξιολόγησης Σπουδαστών (PISA) για την αξιολόγηση ξένων γλωσσών (FLA, Αξιολόγηση Ξένων Γλωσσών - PISA (oecd.org)).

Επιπροσθέτως, η Επιτροπή συνεργάζεται με το Συμβούλιο της Ευρώπης (Council of Europe) που ιδρύθηκε το 1949 και προστατεύει τα ανθρώπινα δικαιώματα και το Ευρωπαϊκό Κέντρο Σύγχρονων Γλωσσών (European Centre for Modern Languages) που ιδρύθηκε το 1994 από το Συμβούλιο και εδρεύει στο Graz της Αυστρίας. Σύμφωνα με την [Πύλη γλωσσικής πολιτικής του Συμβουλίου της Ευρώπης - Γλωσσική πολιτική \(coe.int\)](#) οι στόχοι της γλωσσικής πολιτικής τους αφορούν τα δικαιώματα των ατόμων, την κοινωνική ένταξη και συνοχή, τη διαπολιτισμική κατανόηση και την ισότιμη πρόσβαση σε ποιοτική εκπαίδευση.

Προωθούν την καινοτομία στη διδασκαλία γλωσσών μέσω:

- Της υποστήριξης πολύγλωσσων σχολικών αιθουσών για να βοηθηθούν οι νεαροί μετανάστες να ενταχθούν και να αριστεύσουν στο σχολείο
- Της πρωτοβουλίας σύνδεσης γλωσσικών μαθημάτων, δοκιμασιών και εξετάσεων με το κοινό ευρωπαϊκό πλαίσιο αναφοράς (RELANG). Εστιάζει στην παροχή βοήθειας σε εκπαιδευτικές αρχές για τη σύνδεση των εξετάσεων γλωσσομάθειας με τα επίπεδα επάρκειας που ορίζονται στο Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τις Γλώσσες (ΚΕΠΑ).

Η Ευρωπαϊκή Ένωση (Ανακοίνωση Ευρωπαϊκής Επιτροπής, 2005, σσ.2) θεμελιώνεται στην αρχή της «ενότητας στη διαφορά». Χαρακτηρίζεται από πολυμορφία μιας και υπό την σκέπη της βρίσκονται διαφορετικοί πολιτισμοί και γλώσσες, ήθη και έθιμα, πεποιθήσεις. Σύμφωνα με τον Επίσημο Ιστότοπό της (<https://education.ec.europa.eu/el>) και συγκεκριμένα με τον Ευρωπαϊκό Χώρο Εκπαίδευσης, η Ευρώπη χαρακτηρίζεται από γλωσσική πολυμορφία. Αναφέρεται ότι «Η ΕΕ έχει σήμερα τρία αλφάβητα και 24 επίσημες γλώσσες. Άλλες 60 περίπου γλώσσες μιλιούνται σήμερα σε συγκεκριμένες περιοχές ή από συγκεκριμένες ομάδες. Οι μετανάστες έφεραν μαζί τους πολλές ακόμη γλώσσες στην ΕΕ. Υπολογίζεται ότι εντός των συνόρων της ΕΕ ζουν σήμερα πολίτες από τουλάχιστον 175 εθνότητες».

Το άρθρο 3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ) ορίζει ότι η Ένωση «σέβεται τον πλούτο της πολιτιστικής και γλωσσικής της πολυμορφίας». Το άρθρο 165 παράγραφος 2 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης τονίζει με έμφαση ότι η δράση της Ένωσης έχει ως στόχο «να αναπτύσσει την ευρωπαϊκή διάσταση της παιδείας, μέσω ιδίως της εκμάθησης και της διάδοσης των γλωσσών των κρατών μελών», με απόλυτο σεβασμό στην πολυμορφία των πολιτισμών και των γλωσσών (άρθρο 165 παράγραφος 1 ΣΛΕΕ).

Επιπλέον, «Η γλωσσική πολυμορφία» κατοχυρώνεται στο άρθρο 22 του Χάρτη των θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. «Ο σεβασμός των δικαιωμάτων των προσώπων που ανήκουν σε μειονότητες αποτελεί θεμελιώδες στοιχείο του Χάρτη. Ο Χάρτης απαγορεύει τις διακρίσεις σε βάρος ατόμων που ανήκουν σε μειονοτικές ομάδες και επιτάσσει τον σεβασμό της πολιτιστικής, θρησκευτικής και γλωσσικής πολυμορφίας σε όλη την Ένωση. Η Επιτροπή μεριμνά ώστε να γίνονται σεβαστά τα θεμελιώδη δικαιώματα και, ιδίως, το δικαίωμα στη μη διάκριση όταν εφαρμόζεται το δίκαιο της ΕΕ».

Η πολυμορφία είναι σεβαστή και οι γλώσσες αποτελούν πηγή πλούτου, γέφυρα αλληλεγγύης και αλληλοκατανόησης και άμεση έκφραση πολιτισμού. Η προάσπιση της πολυγλωσσίας αποτελεί σκοπό των δράσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης μιας και αποτελεί σημαντικό στοιχείο του ανταγωνισμού μεταξύ των ευρωπαϊκών κρατών. Προς αυτή την κατεύθυνση εφαρμόζει μια γλωσσική πολιτική με γνώμονα την άποψη ότι κάθε ευρωπαίος πολίτης θα πρέπει να κατέχει επαρκώς δύο ακόμα ξένες γλώσσες εκτός της μητρικής του. Τα αρμόδια όργανά της έχουν αναλάβει ενεργό ρόλο στην ευαισθητοποίηση των κρατών-μελών σε περιφερειακό και σε τοπικό επίπεδο ώστε να δραστηριοποιηθούν για την εκμάθηση των ξένων γλωσσών και για την ανάπτυξη της γλωσσικής πολυμορφίας.

Υπό το πρίσμα της θεμελιώδους αξίας της για σεβασμό στη γλωσσική πολυμορφία η ΕΕ, συνεργαζόμενη με δύο κέντρα έρευνας, το Ευρωπαϊκό Κέντρο Σύγχρονων Γλωσσών του Συμβουλίου της Ευρώπης και το Ευρωπαϊκό Κέντρο Ερευνών για την Πολυγλωσσία και τη Γλωσσική Μάθηση (Mercator, <https://bit.ly/3YbOtzU>), χρηματοδοτεί, συγχρηματοδοτεί και προωθεί πολυάριθμα προγράμματα. Το ΕΚΣΓ ενθαρρύνει την αριστεία και την καινοτομία στη γλωσσική διδασκαλία και βοηθά τους Ευρωπαίους να μαθαίνουν γλώσσες με αποτελεσματικότερο τρόπο.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στο ψήφισμά του, την 24^η Μαρτίου 2009, με τίτλο «Πολυγλωσσία: πλεονέκτημα για την Ευρώπη και κοινή δέσμευση», επαναλαμβάνει την υποστήριξή του στις πολιτικές της ΕΕ στον τομέα της πολυγλωσσίας και καλεί την Επιτροπή να επεξεργαστεί μέτρα για την προώθηση της γλωσσικής πολυμορφίας.

Ο εορτασμός της Ευρωπαϊκής Ημέρας των Γλωσσών, την 26^η Σεπτεμβρίου, αποτελεί την ευκαιρία συνένωσης εταιρών, φορέων και πολιτών για ευαισθητοποίηση και ενθάρρυνση μέσα από τη συνδιοργάνωση ενός ευρέος φάσματος εκδηλώσεων (συνεδρίων, ομιλιών, προγραμμάτων και άλλων δράσεων). Στόχος της πρωτοβουλίας αυτής σύμφωνα με τον ιστότοπο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/el/sheet/142/language-policy> είναι η ενίσχυση της επίγνωσης των πολιτών ως προς τον μεγάλο αριθμό γλωσσών που ομιλούνται στην Ευρώπη και παράλληλα η ενθάρρυνση να μάθουν ξένες γλώσσες. Η καθιέρωσή της έγινε το 2001 και στον ιστότοπο του Συμβουλίου της Ευρώπης για την [Ευρωπαϊκή Ημέρα των Γλωσσών](#) μπορεί κάποιος να βρει περισσότερες πληροφορίες για τις τελευταίες εκδηλώσεις που έχουν λάβει και λαμβάνουν χώρα.

Η χώρα μας, ως μέλος της ΕΕ, συμμορφώνεται με τις ευρωπαϊκές οδηγίες και προχωρά σε αναβαθμίσεις του εκπαιδευτικού της συστήματος δίνοντας ισότιμες και

αντίστοιχες παροχές στο κοινωνικό σύνολο. Η νέα πολύγλωσση κοινωνία χρειάζεται ενισχυμένες γλωσσικές δεξιότητες για τους πολίτες της ώστε να μπορούν να σπουδάσουν και να εργαστούν σε άλλο κράτος μέλος. Στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Βαρκελώνης, 15 και 16 Μαρτίου 2002: Μέρος Ι, σελ.19, 44, (<https://bit.ly/3TVQddp>) οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης ζήτησαν τη διδασκαλία δύο τουλάχιστον ξένων γλωσσών από πολύ νεαρή ηλικία και πέρα από τη μητρική γλώσσα (COM (2003) 449).

Η ΕΕ έχει θέσει ως βασική προτεραιότητα τη βελτίωση της διδασκαλίας και της εκμάθησης των γλωσσών σε νεαρή ηλικία και προκειμένου να προωθήσει την πολυγλωσσία πραγματοποιεί πλήθος δράσεων και προγραμμάτων. Ενδεικτικά αναφέρω τα εκπαιδευτικά και πολιτιστικά προγράμματα όπως το «Erasmus+» και τη «Δημιουργική Ευρώπη» που υποστηρίζουν την εκμάθηση ξένων γλωσσών και τη γλωσσική πολυμορφία. Αναλυτικότερα, το «Erasmus+» είναι το πρόγραμμα της ΕΕ για τη στήριξη της εκπαίδευσης, της κατάρτισης, της νεολαίας και του αθλητισμού στην Ευρώπη. Δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην κοινωνική ένταξη, στην πράσινη και στην ψηφιακή μετάβαση, στην προώθηση της συμμετοχής των νέων στον δημοκρατικό βίο καθώς επίσης προσφέρει ευκαιρίες κινητικότητας και συνεργασίας σύμφωνα με τον ιστότοπο <https://bit.ly/3W288As>.

Το πιο καινοτόμο πρόγραμμα εκμάθησης γλωσσών του Erasmus+ βραβεύεται, μία με δύο φορές το χρόνο, με το Ευρωπαϊκό Σήμα Γλωσσών (European Language Label). Στην Ελλάδα αρμόδιος φορέας είναι το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών (ΙΚΥ) το οποίο προωθεί την εκμάθηση γλωσσών για σκοπούς εκπαίδευσης και κατάρτισης. Στόχος του βραβείου είναι να ανταμειφθούν οι νέες μέθοδοι διδασκαλίας και να προβληθούν περισσότερο οι περιφερειακές και μειονοτικές γλώσσες. Εκτός των καινοτόμων σχεδίων βραβεύονται και τα άτομα που έχουν σημειώσει μια αξιοσημείωτη πρόοδο κατά την εκμάθηση μιας ξένης γλώσσας, καθώς επίσης και οι εκπαιδευτικοί που διδάξαν καινοτόμα.

Το πρόγραμμα «Δημιουργική Ευρώπη» (<https://bit.ly/3Ff7wko>) επενδύει σε δράσεις που ενισχύουν την πολιτιστική πολυμορφία και ανταποκρίνονται στις ανάγκες και τις προκλήσεις του πολιτιστικού και του δημιουργικού τομέα. Χωρίζεται σε 3 σκέλη: 1) Πολιτισμός, 2) Media, 3) Διατομεακό και οι κύριοι στόχοι του είναι:

- η διασφάλιση, η ανάπτυξη και η προώθηση της ευρωπαϊκής πολιτιστικής και γλωσσικής πολυμορφίας και κληρονομιάς.
- η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και του οικονομικού δυναμικού των πολιτιστικών και των δημιουργικών τομέων, ιδίως του οπτικοακουστικού.

Η γλώσσα καθορίζει την προσωπική μας ταυτότητα, είναι μέρος της κληρονομιάς, χαρακτηρίζει ένα λαό και μπορεί να γίνει η γέφυρα για την ένωση λαών και πολιτισμών. Η προώθηση εκπαιδευτικών πολιτικών για την εκμάθηση γλωσσών από την ΕΕ τείνει να συμβάλλει στην δημιουργία διαπροσωπικών σχέσεων και επαγγελματικών ευκαιριών για τα μέλη της. Οι κοινωνίες δομούνται στη βάση της αμοιβαίας κατανόησης, του σεβασμού και της αποδοχής της διαφορετικής κουλτούρας.

Κεφάλαιο 2. Εκπαίδευση ενηλίκων και πολυγλωσσία

2.1 Ενήλικας και εκμάθηση μιας Ξένης Γλώσσας

Ο όρος *Ενήλικος* σύμφωνα με τον ιστότοπο *Πύλη για την ελληνική γλώσσα* (<https://bit.ly/3FJeYUQ>) είναι «αυτός που έχει περάσει τη φάση της σωματικής και διανοητικής ανάπτυξής του, που έχει μπει στην ηλικία της ωριμότητας και θεωρείται ότι είναι ικανός να ρυθμίζει μόνος του τη ζωή του». Επίσης είναι «αυτός που έχει συμπληρώσει την προβλεπόμενη από το νόμο ηλικία και για αυτό είναι ικανός για κάθε δικαιοπραξία ή είναι ικανός να αποκτά δικαιώματα και να υποβάλλεται σε υποχρεώσεις. Κατά τον Αστικό Κώδικα, ενήλικοι είναι όσοι έχουν συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας τους».

Ο δεύτερος όρος που βρίσκεται στο επίκεντρο των προγραμμάτων Εκπαίδευσης Ενηλίκων είναι η έννοια της *Μάθησης*. Σύμφωνα με τον Rogers (1999, σσ.109-133) το περιεχόμενο της έννοιας αναφέρεται στις σχεδόν μόνιμες αλλαγές που γίνονται εκούσια στα πρότυπα δράσης, στις σκέψεις και τα συναισθήματα. Έχει έναν χαρακτήρα ατομικό και οι αλλαγές συντελούνται σε επίπεδο γνώσεων, δεξιοτήτων και στάσεων (Μήτσου, 2013, σσ.7). Αναφέρεται στη διαδικασία της απόκτησης γνώσεων, πρακτικών ή θεωρητικών και η οποία μπορεί να είναι τυποποιημένη (υπάγεται σε συγκεκριμένους κανόνες/φόρμες) ή «μη τυποποιημένη (μη φορμαλιστική, ασυνείδητη διαδικασία μάθησης). Η μάθηση συνδέεται με την εκπαίδευση εφόσον τείνει να τροφοδοτήσει το άτομο με γνώση και επομένως και η εκμάθηση της γλώσσας ανάγεται σε αυτή.

Γύρω από την μάθηση υπάρχουν διάφορες θεωρίες που προσπαθούν να ερμηνεύσουν τις βασικές της διεργασίες. Θεωρίες που διαφέρουν κατά πολύ στη μέθοδο και στο συμπέρασμα όπως δηλαδή η προσέγγιση του συμπεριφορισμού, η θεωρία του εποικοδομητισμού, οι κοινωνικο-πολιτισμικές θεωρήσεις για τη γνώση, η διερευνητική και η συνεργατική μάθηση. Η μάθηση μπορεί να είναι συνειδητή και εσκεμμένη (ρητή) ή ασυνείδητη (άρρητη). Συντελείται καθημερινά με φυσικό τρόπο με την ενεργητική εμπλοκή των ατόμων σε δραστηριότητες. Ο άνθρωπος συναντά στη ζωή του ευκαιρίες μάθησης τις οποίες εκμεταλλεύεται για να αποκτήσει νέες γνώσεις και στάσεις. Εντούτοις όμως όταν θέλει να μάθει κάτι αναζητά ο ίδιος οργανωμένους τρόπους (διά ζώσης ή εξ αποστάσεως) που τον διευκολύνουν και τον οδηγούν στην πραγματοποίηση των στόχων του.

Η Μπέλλα (2016, σσ.21) αναφέρεται στη διαφοροποίηση των όρων κατάκτηση και εκμάθηση. Η *Κατάκτηση* αφορά στη διαδικασία που το παιδί μαθαίνει τη μητρική γλώσσα, ενώ η *Εκμάθηση* τη διαδικασία μάθησης της ξένης γλώσσας ανεξαρτήτου ηλικίας, συμπεριλαμβάνοντας έτσι και τους ενηλίκους. Σύμφωνα με τον Krashen (1977) η *Ξένη Γλώσσα* μπορεί να διακριθεί εξίσου από τους όρους κατάκτηση και εκμάθηση, με την πρώτη να υπονοεί την υποσυνείδητη φυσική διαδικασία μάθησης που εφαρμόζεται σε επικοινωνιακές καταστάσεις και τη δεύτερη την συνειδητή διαδικασία συστηματικής μελέτης της γλώσσας (Μπέλλα, 2016, σσ.22).

Η Κιάκου (2019) στην διπλωματική της εργασία σημειώνει ότι η εκμάθηση και κατάκτηση μιας γλώσσας, πέρα της μητρικής, θεωρείται δεύτερη γλώσσα, όρος που διαφοροποιείται από αυτόν της *Ξένης Γλώσσας* σε γεωγραφικούς λόγους. Η μητρική είναι το αποτέλεσμα μιας απλής, φυσικής και αυτονόητης διαδικασίας ενώ η ξένη γλώσσα για να κατακτηθεί απαιτεί χρόνο και κόπο χωρίς φυσικά αυτό να σημαίνει και την επιτυχή κατάκτησή της. Μπορεί να αποκτηθεί σε οποιαδήποτε φάση της ζωής του ανθρώπου, σε ποικίλα περιβάλλοντα και μέσα από διαφορετικές μεθόδους. Ωστόσο η ικανότητα κάποιου στη ξένη γλώσσα στο τελικό στάδιο δε θα αγγίξει ποτέ την ευχέρεια ενός φυσικού ομιλητή, για τον οποίο θα αποτελεί μητρική (Μπέλλα, 2016, σσ.17, Κιάκου, 2019, σσ.28). Η Ξένη γλώσσα αποτελεί προσωπική επιλογή και επιθυμία των ενηλίκων εκπαιδευομένων και τα κίνητρα της είναι προσωπικά, οικονομικά, μορφωτικά και αφορούν την κάλυψη καθημερινών και επαγγελματικών επικοινωνιακών αναγκών με αλλόγλωσσους.

Η εκμάθηση άλλων γλωσσών έχει διαπολιτισμική αξία αφού προάγει την υιοθέτηση ενός πνεύματος ανοιχτού προς τον πολιτισμό και τη νοοτροπία άλλων λαών. Συμβάλλει στο να συνειδητοποιήσουμε καλύτερα το δικό μας πολιτισμό και τις δικές μας αξίες και αυξάνει την ικανότητα επικοινωνίας και συνεργασίας με άλλους ανθρώπους πέραν των πολιτισμικών συνόρων (ιστοσελίδα του ΕΚΠΑ. Εθνική Ξενόγλωσση Εκπαιδευτική Πολιτική. Πολυγλωσσία και Ευρωπαϊκή Ένωση).

2.2 Εκπαίδευση Ενηλίκων - Δια Βίου Μάθηση στην Ελλάδα

Η ανάπτυξη των επιστημών και η τεχνολογική εξέλιξη διαμόρφωσαν μια νέα κοινωνία με νέα δεδομένα και στον χώρο της εκπαίδευσης. Οι πολίτες με την ένταξη τους στην *κοινωνία της γνώσης* καλούνται να ανανεώνουν και να αναβαθμίζουν συνεχώς τις γνώσεις τους, καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής τους συμμετέχοντας στην

Εκπαίδευση Ενηλίκων, και στη *Δια Βίου Εκπαίδευση*. Μεγάλοι διεθνείς οργανισμοί όπως ο ΟΟΣΑ (OECD) και η UNESCO αναφερόμενοι σε αυτές τις έννοιες επιχειρούν να τις προσδιορίσουν και να κάνουν το περιεχόμενο τους πιο συγκεκριμένο (Ζαρίφης, 2014).

Έτσι, σύμφωνα με την UNESCO η *Εκπαίδευση Ενηλίκων* «είναι κάθε εκπαιδευτική διεργασία, κάθε περιεχομένου, επιπέδου ή μεθόδου, είτε πρόκειται για τυπική εκπαίδευση είτε όχι, είτε για διεργασία που επεκτείνει χρονικά ή αντικαθιστά την αρχική εκπαίδευση στα σχολεία, κολέγια, πανεπιστήμια, καθώς και για μαθητεία, μέσω των οποίων τα άτομα που θεωρούνται ενήλικα από την κοινωνία, στην οποία ανήκουν, αναπτύσσουν τις ικανότητές τους, εμπλουτίζουν τις γνώσεις τους, βελτιώνουν τα τεχνικά και επαγγελματικά τους προσόντα ή τα προσανατολίζουν προς άλλη κατεύθυνση και επιφέρουν αλλαγές στις στάσεις ή τη συμπεριφορά τους με τη διπλή προοπτική της πλήρους προσωπικής ανάπτυξης και της συμμετοχής σε μια εναρμονισμένη και αυτοδύναμη κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική ανάπτυξη» (UNESCO, 1976, σσ.16).

«Ο όρος *Δια Βίου* (εκπαίδευση και μάθηση) δηλώνει ένα συνολικό σχήμα το οποίο στοχεύει στην αναδόμηση ή στον επαναπροσδιορισμό της υπάρχουσας συστηματοποιημένης εκπαίδευσης και στην ανάπτυξη ενός συνολικού εκπαιδευτικού δυναμικού εκτός του εκπαιδευτικού συστήματος σε ένα τέτοιο σχήμα άνδρες και γυναίκες είναι οι ίδιοι φορείς και παράγοντες της εκπαίδευσης μέσω της συνεχούς αλληλεπίδρασης των σκέψεων, των εμπειριών και των πράξεών τους (UNESCO, 1976, σσ.2)».

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υποστηρίζει ότι η «*Δια Βίου Μάθηση* παρέχει στα άτομα την ευκαιρία ισότιμης πρόσβασης στην κοινωνικοπολιτιστική ανάπτυξη και πραγμάτωση των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων τους στο πλαίσιο μιας δημοκρατικής διαδικασίας λήψης αποφάσεων. Προσφέροντας στους πολίτες τη δυνατότητα να βελτιώσουν τα προσόντα τους και να αποκτήσουν νέα είναι ο μόνος τρόπος παρεμπόδισης του κοινωνικού αποκλεισμού και της προώθησης ίσων ευκαιριών. Προκειμένου η εκπαίδευση και η κατάρτιση να συμβάλουν στην κοινωνική ενσωμάτωση και συνοχή είναι αναγκαίος ο εντοπισμός, η ταυτοποίηση και η αντιμετώπιση όλων εκείνων των εμποδίων που αποτρέπουν τη συμμετοχή. Αν τα άτομα αδυνατούν για οποιοδήποτε λόγο να έχουν πρόσβαση στην εκπαίδευση, τότε η δυνατότητα της δια βίου μάθησης να λειτουργήσει ως παράγοντας κοινωνικής

αλλαγής για το μετασχηματισμό της κοινωνίας μας, θα είναι από την αρχή εξαιρετικά περιορισμένη (European Commission, 2002, σσ.72)».

Κατά τον ΟΟΣΑ «Η Εκπαίδευση Ενηλίκων αφορά οποιαδήποτε μαθησιακή δραστηριότητα ή πρόγραμμα σκόπιμα σχεδιασμένο από κάποιον εκπαιδευτικό φορέα για να ικανοποιήσει οποιαδήποτε ανάγκη κατάρτισης ή ενδιαφέρον που ενδέχεται να πραγματοποιηθεί σε οποιοδήποτε στάδιο της ζωής ενός ανθρώπου που έχει υπερβεί την ηλικία της υποχρεωτικής εκπαίδευσης και η κύρια δραστηριότητά του δεν είναι πλέον η εκπαίδευση. Η «σφαίρα» της, επομένως, καλύπτει μη επαγγελματικές, επαγγελματικές, γενικές, τυπικές και μη τυπικές σπουδές, καθώς επίσης, και την εκπαίδευση που έχει συλλογικό κοινωνικό σκοπό» (ΟΟΣΑ (OECD), 1977, σσ. 16).

Ο Ζαρίφης (2014, σσ.27-31) υπογραμμίζει ότι η εκπαίδευση ενηλίκων στη χώρα μας εμφανίστηκε στα τέλη του 19^{ου} αιώνα και στις αρχές του 20^{ου}, όταν ένας μικρός αριθμός φορέων (σχολές, σύλλογοι, κέντρα κ.ά.) ξεκίνησε να οργανώνει δραστηριότητες εκπαίδευσης ενηλίκων. Οι πρώτες προσπάθειες δεν συνοδεύονταν από νομοθετικές ρυθμίσεις αλλά κατά την μεταπολεμική περίοδο έγιναν απόπειρες συστηματικής οργάνωσης του θεσμού. Σήμερα, η εκπαίδευση ενηλίκων γνωρίζει ραγδαία ανάπτυξη τόσο σε διεθνές όσο και σε εθνικό επίπεδο μιας και αποτελεί σημαντικό κριτήριο για την ενεργή συμμετοχή των πολιτών στην κοινωνία της γνώσης και της πληροφορίας. Αναμφίβολα κρίνεται απαραίτητη για να μπορέσει ο πολίτης να προσαρμοστεί στα δεδομένα της νέας κοινωνίας και στις νέες εξελίξεις. Τα νέα προγράμματα που την δομούν καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα θεματικών που απευθύνονται σε ένα μεγάλο αριθμό πολιτών, ποικίλων ειδικοτήτων, προκειμένου να καλυφθούν οι συνεχώς αυξανόμενες ανάγκες τους σε επαγγελματικό και κοινωνικό επίπεδο.

Ο Μουζάκης (2006) κατά την συγγραφή της έκθεσης *Εκπαίδευσης Ενηλίκων στην Ελλάδα* διατυπώνει ότι «η Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων (Γ.Γ.Ε.Ε), του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων είναι ο βασικός επιτελικός δημόσιος φορέας που σχεδιάζει, συντονίζει και υλοποιεί προγράμματα και δράσεις στον τομέα της δια βίου μάθησης». Υπό αυτό το πρίσμα έχει δημιουργηθεί ένα σύστημα φορέων δημοσίου και ιδιωτικού χαρακτήρα, που κατευθύνονται όχι μόνο στην επαγγελματική κατάρτιση αλλά και στην κοινωνική και πολιτισμική αποκατάσταση ομάδων (όπως φυλακισμένων, απεξαρτημένων χρηστών ουσιών, ανηλίκων παραβατών κ.ά.) με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά. Προγράμματα εκπαίδευσης ενηλίκων προσφέρονται από δημόσιους φορείς όπως Πανεπιστήμια, Υπουργεία,

ΔΕΚΟ, ΟΑΕΔ αλλά και ιδιωτικούς φορείς όπως Κέντρα Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΚΕΚ), Ιδρύματα Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ).

Ο Μουζάκης (2006) αναφέρει ότι η ευθύνη υλοποίησης των δράσεων καθώς και η επιστημονική υποστήριξη των προγραμμάτων που αφορούν στη δια βίου μάθηση υπάγεται στο Ινστιτούτο Δια Βίου Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΙΔΕΚΕ) το οποίο διαχειρίζεται τα ακόλουθα προγράμματα:

- Τα Κέντρα Εκπαίδευσης Ενηλίκων.
- Τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας.
- Η Συμβουλευτική Γονέων.
- Ο Εθελοντισμός.
- Η Εκπαίδευση και Πολιτισμός.
- Η Εκπαίδευση Ενηλίκων Μεταναστών στην Ελληνική Γλώσσα.

Η παρεχόμενη δημόσια ξενόγλωσση εκπαίδευση φαίνεται ότι δεν επαρκεί για την ανάγκη πιστοποίηση της ΞΓ και αυτό το γεγονός δικαιολογεί απόλυτα την στροφή τόσο των μικρών παιδιών όσο και των ενηλίκων στα Κέντρα Ξένων Γλωσσών, φορείς της Ιδιωτικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης που αδειοδοτούνται από τον Εθνικό Οργανισμό Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού (ΕΟΠΠΕΠ). Τα εκπαιδευτικά προγράμματα που υλοποιούνται σε αυτά είναι εναρμονισμένα με το Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τις Γλώσσες, Common European Framework of Reference for Languages, (CEF or CEFR) όπως ψηφίστηκε από το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2001).

2.2.1 Παράγοντες ανάπτυξης θεσμών και πρακτικών στη Συνεχιζόμενη Εκπαίδευση και στην Εκπαίδευση Ενηλίκων

Στην ανάπτυξη θεσμών και πρακτικών στην Εκπαίδευση Ενηλίκων και στη συνεχιζόμενη εκπαίδευση επιδρά ένα πλήθος παραγόντων στον κοινωνικό, στον οικονομικό και στον πολιτικό τομέα. Τα αποτελέσματα αυτής της επιρροής διαφαίνονται στη διαμόρφωση μιας δημοκρατικής και εκπολιτισμένης κοινωνίας πέρα των κοινωνικών ανισοτήτων, όπου ο καθένας μπορεί να είναι ενεργός, δημιουργικός προς όφελος της κοινωνικής ευημερίας. Η συνεχής επιμόρφωση και απόκτηση νέων δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού συμβάλλει στην οικονομική

ευημερία, στη μείωση της ανεργίας, και στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της χώρας.

Τέλος, στον πολιτικό τομέα η ανάπτυξη θεσμών και πρακτικών σύμφωνα με τον Ζαρίφη (2014, σσ.33) αποτελεί «εθνική στρατηγική για επιβίωση σε μια ιδιαίτερα ανταγωνιστική σφαιρική οικονομία». Η Πολιτεία οφείλει εκμεταλλεύομενη τους διαθέσιμους πόρους και μέσω των εκπαιδευτικών δομών της να παρέχει ίσες ευκαιρίες συνεχιζόμενης εκπαίδευσης και κατάρτισης στους πολίτες της, συμβάλλοντας έτσι στην ανάπτυξη του κράτους και στη διεθνή ανταγωνιστικότητά του.

2.2.2 Εμπόδια στην ανάπτυξη θεσμών και πρακτικών στη Συνεχιζόμενη Εκπαίδευση και στην Εκπαίδευση Ενηλίκων

Η αναγκαία και άμεση εκπαίδευση των ενηλίκων προκειμένου να προλάβει την ραγδαία και συνεχή εξέλιξη της σύγχρονης κοινωνίας συχνά έρχεται αντιμέτωπη με εμπόδια που δυσχεραίνουν την ανάπτυξη πρακτικών. Το έδαφος συχνά δεν είναι πρόσφορο για μεταβολές και εξελίξεις και στοιχεία προερχόμενα από όλους τους τομείς παρακωλύουν την πορεία προώθησης προγραμμάτων. Πιο συγκεκριμένα, η διάθεση, η πολιτική, οι δυνατότητες και οι προτεραιότητες της κάθε χώρας καθορίζουν τη διαδικασία. Τροχοπέδη αποτελούν επιπλέον οι οικονομικοί πόροι, η δομή της κοινωνίας και η αδυναμία διαχείρισης των συνεχών αλλαγών. Στα εμπόδια αυτά έρχονται να προστεθούν και η απροθυμία των πολιτών οι οποίοι λόγω περιορισμένου ελεύθερου χρόνου, ελλιπούς στοιχειώδους μόρφωσης, άγνοιας αλλά και μειωμένης οικονομικής δυνατότητας δεν αναζητούν και δεν επιδιώκουν να εκμεταλλευτούν τις παρεχόμενες εκπαιδευτικές ευκαιρίες.

Κατά τον Ζαρίφη (2014, σσ.36) τα προβλήματα χρηματοδότησης είναι συχνά και υποστηρίζει ότι «καθώς κάθε προσπάθεια Εκπαίδευσης Ενηλίκων κοστίζει, κάποιοι δημόσιοι φορείς χρηματοδότησης αρνούνται να προσφέρουν τα απαραίτητα ενώ ορισμένοι εργοδότες αντιλαμβάνονται τα έξοδα επιμόρφωσης του προσωπικού τους απλά ως ένα επιπλέον "έξοδο", ως κόστος που προσθέτει στις γενικότερες αλλά και τρέχουσες δαπάνες της επιχείρησής τους και όχι ως προτέρημα και επένδυση για την πρόοδο και αποτελεσματικότητά της». Ολοκληρώνοντας από πολιτικής πλευράς αυτό που κρατάμε είναι ότι οι πολιτικοί φορείς θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τους τις ανάγκες των πολιτών, να δρουν προς το κοινό συμφέρον, την πρόοδο του λαού και

μακριά από ιδεολογίες και ιδιοτέλεια (Ζαρίφης, 2014, σσ.36-37). Η ύπαρξη θεσμών σχετικών με την Εκπαίδευση Ενηλίκων είναι αναγκαία και η πολιτική οφείλει να στραφεί πέρα από τη Σχολική Εκπαίδευση. Το υπάρχον εκπαιδευτικό σύστημα χρειάζεται συνεχείς τροποποιήσεις ώστε η πρόσβαση σ' αυτό να μην περιορίζεται στα πρώτα χρόνια της ζωής του ατόμου, αλλά να είναι δυνατή, καθ' όλη τη ζωή του.

Οι εξελίξεις και μεταβολές οδήγησαν στην αλματώδη ανάπτυξη του πεδίου της εκπαίδευσης ενηλίκων, αλλά ταυτόχρονα και στην εντονότερη σύνδεσή του με την αγορά εργασίας και τις ανάγκες της οικονομίας για τις οποίες φαίνεται να μην επαρκεί η απόκτηση γνώσεων και ικανοτήτων. Οι τάχιστοι ρυθμοί των εξελίξεων στη γνώση και την τεχνολογία καταστούν επιτακτική την ανάγκη δια βίου μάθησης και συνεχούς πρόσβασης του ατόμου στα αγαθά της εκπαίδευσης και της κατάρτισης. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή τα τελευταία χρόνια επιχειρεί να οργανώσει μια διαφοροποιημένη και πιο ευρεία ενιαία στρατηγική για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, που να συνδέεται και να ευνοεί την ανάπτυξη και την ανταγωνιστικότητα, αλλά και παράλληλα να καταπολεμά τον κοινωνικό αποκλεισμό και να ενθαρρύνει τις ίσες ευκαιρίες και τη συμμετοχή.

Το 1963 το πλαίσιο της Συνθήκης της Ρώμης για μια κοινή πολιτική για την επαγγελματική κατάρτιση εδραιώθηκε με επίσημη επικύρωση (legally-binding decision) και μεταβλήθηκε το 1992, με τη Συνθήκη του Μάαστριχτ, σε Κοινοτική πολιτική για την επαγγελματική κατάρτιση για να υποστηρίξει και να εφοδιάσει τις εθνικές δράσεις. Η Συνθήκη της Ρώμης ίδρυσε την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (Ε.Ο.Κ.) για να δημιουργήσει μία ενιαία και κοινή αγορά, και προοδευτικά να αναπτύξει τις οικονομικές πολιτικές των Κρατών Μελών. Στο κοινωνικό πεδίο προώθησε τη στενότερη συνεργασία ανάμεσα στα Κράτη Μέλη, συμπεριλαμβάνοντας και ζητήματα που σχετίζονταν με τη βασική και την ανώτερη επαγγελματική κατάρτιση. Επίσης, ίδρυσε το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο για να βελτιώσει τις ευκαιρίες απασχόλησης και να ανυψώσει το βιοτικό επίπεδο των πολιτών της Κοινότητας.

2.3 Εκπαίδευση Ενηλίκων στην Ξένη Γλώσσα

Η συνεχής ανάπτυξη των τεχνολογικών μέσων, η εξέλιξη που επέρχεται στην αγορά και κατ' επέκταση στην οικονομία είναι παράγοντες που επηρεάζουν τις συνθήκες ζωής της νέας παγκοσμιοποιημένης κοινωνίας και απαιτούν δεξιότητες

επικοινωνίας και γνώσης Ξένων Γλωσσών (ΞΓ). Στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στην Ελλάδα η πολυγλωσσία προωθείται μέσω της εκμάθησης ξένων γλωσσών με την υλοποίηση ευρωπαϊκών προγραμμάτων και δια βίου μάθησης που τείνουν να μεγαλώσουν το ενδιαφέρον και την κινητοποίηση των πολιτών τους σε σχέση με την εκμάθηση ξένων γλωσσών. Αναμφίβολα αποτελεί μια διαδικασία που διευκολύνει τις σχέσεις μεταξύ των πολιτών, την επικοινωνία και την αλληλοκατανόηση με άτομα διαφορετικής γλώσσας και κουλτούρας, τόσο σε προσωπικό όσο και σε επαγγελματικό επίπεδο. Πιο συγκεκριμένα η ΕΕ άρχισε να ασχολείται με την προώθηση της γλωσσομάθειας από το 1990 και με την εφαρμογή του προγράμματος *Lingua*. Σταδιακά υιοθετήθηκαν και άλλα προγράμματα, όπως το *Socrates* και το *Leonardo da Vinci*, τα *Comenius*, *Erasmus* και *Erasmus+*, *Grundtvig*, *Ευριδίκη* και άλλα τα οποία δημιουργήθηκαν για να διεγείρουν την επιθυμία εκμάθησης ξένων γλωσσών και να βελτιώσουν τον τρόπο της διδασκαλίας τους.

Η επιτακτική ανάγκη της εκμάθησης ξένων γλωσσών είναι αποτέλεσμα της ελεύθερης μετακίνησης των πληθυσμών εντός της ΕΕ, της μεγάλης ανταγωνιστικότητας μεταξύ των επιχειρήσεων και κατά συνέπεια της ανόδου των παγκόσμιων αγορών. Η ανάπτυξη των γλωσσικών δεξιοτήτων και οι νέες γνώσεις που αποκτώνται συμβάλλουν θετικά στην παραγωγικότητα του ατόμου στην αγορά εργασίας, ανεβάζοντας σημαντικά τους δείκτες της. Επίσης, η ενισχυμένη ικανότητα επικοινωνίας του ατόμου παρέχει περισσότερες επαγγελματικές ευκαιρίες και ανοίγει νέους δρόμους για καλύτερες θέσεις εργασίας με υψηλότερες αποδοχές και κύρος.

Η εκμάθηση άλλων γλωσσών έχει διαπολιτισμική αξία αφού προάγει την υιοθέτηση ενός πνεύματος ανοιχτού προς τον πολιτισμό και τη νοοτροπία άλλων λαών. Συμβάλλει στο να συνειδητοποιήσουμε καλύτερα το δικό μας πολιτισμό και τις δικές μας αξίες και αυξάνει την ικανότητα επικοινωνίας και συνεργασίας με άλλους ανθρώπους πέραν των πολιτισμικών συνόρων (ιστοσελίδα του ΕΚΠΑ. Εθνική Ξενογλωσση Εκπαιδευτική Πολιτική. Πολυγλωσσία και Ευρωπαϊκή Ένωση).

Η χώρα μας ως μέλος της ΕΕ ακολουθεί τις ευρωπαϊκές εκπαιδευτικές πολιτικές για ανάπτυξη του γραμματισμού στη μητρική γλώσσα, καθώς και σε δύο ακόμη ξένες γλώσσες ώστε να αναπτυχθεί η πολυπολιτισμική και πολυγλωσσική φυσιογνωμία της ευρωπαϊκής κοινότητας. Στα ελληνικά σχολεία διδάσκονται οι “δυτικές”, “ισχυρές” γλώσσες, η ιστορία και ο πολιτισμός τους, από την πρωτοβάθμια εκπαίδευση (με δυνατότητα επιλογής της δεύτερης ξένης γλώσσας ανάμεσα από γερμανικά και γαλλικά) και σε όλες τις επόμενες βαθμίδες. Από το τρέχων έτος, 2022, τέθηκε σε

εφαρμογή το πρόγραμμα της διδασκαλίας της ξένης γλώσσας , της αγγλικής, και στην προσχολική εκπαίδευση, κατά την πρόιμη σχολική ηλικία. Το σχολείο έχει ρόλο πρωταρχικό στην πολύπλευρη ανάπτυξη του μαθητή, στην καλλιέργεια της συνείδησης του Ευρωπαίου πολίτη, διατηρώντας αναλλοίωτη την εθνική και πολιτισμική του ταυτότητα.

Η διδασκαλία των ξένων γλωσσών πρωτοκαθιερώθηκε τη δεκαετία του 1833 με τη θέσπιση διδασκαλίας της γαλλικής γλώσσας. Το 1945 εισάγονται τα αγγλικά στο γυμνάσιο και από το 1997 διδάσκεται υποχρεωτικά από την τετάρτη δημοτικού ως και το γυμνάσιο. Το 2003 εισάγεται στην τρίτη δημοτικού και στην πέμπτη και έκτη οι μαθητές επιλέγουν δεύτερη ξένη γλώσσα την γαλλική ή την γερμανική. Από το 2006-2007 εισάγεται στο γυμνάσιο η επιλογή της ισπανικής και το 2008-2009 και η διδασκαλία της ιταλικής. Παράλληλα δίνεται η δυνατότητα επιλογής των τούρκικων σε περιορισμένο αριθμό γυμνασίων σε Ροδόπη και Ξάνθη και των ρωσικών σε περιοχές της Βορείου Ελλάδος όπου διαμένουν πρώην υπήκοοι της Σοβιετικής Ένωσης. Σύμφωνα με το ΥΠΕΠΘ και το Δ.Ε.Π.Π.Σ, [ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ \(pi-schools.gr\)](http://www.pi-schools.gr) , «η διδασκαλία της όποιος ξένης γλώσσας οφείλει να περιλαμβάνει διαδικασίες και προσεγγίσεις που λαμβάνουν υπόψη τους τόσο τις κοινωνικές όσο και τις γλωσσικές ιδιαιτερότητες των πολιτισμών προέλευσης και στόχου».

Στο Λύκειο η διδασκαλία της αγγλικής είναι υποχρεωτική ενώ υπάρχει και η δυνατότητα επιλογής δεύτερης ξένης γλώσσας μεταξύ γαλλικών και γερμανικών. Να επισημανθεί ότι στην τρίτη λυκείου οι γλώσσες της αγγλικής, γαλλικής, γερμανικής, ιταλικής και ισπανικής εξετάζονται στις πανελλαδικές εξετάσεις για την εισαγωγή στα αντίστοιχα τμήματα φιλολογίων χωρίς διδασκαλία και προετοιμασία των υποψηφίων πέρα των τελευταίων δύο ετών με μαθήματα ενισχυτικής διδασκαλίας. Από το 2014 αναπτύχθηκε και δημιουργήθηκε το καινοτόμο πρόγραμμα ΠΕΑΠ και εφαρμόστηκε η διδασκαλία της αγγλικής στις δύο πρώτες τάξεις του δημοτικού σχολείου. Διαθέσιμο στο (<http://rcel.enl.uoa.gr/peap/articles/programma-0>).

Επιπλέον τα κρατικά πανεπιστήμια παρέχουν μαθήματα επιλογής και ορολογίας σε ευρωπαϊκές γλώσσες ώστε οι σπουδαστές τους να αποκτήσουν τις κατάλληλες γλωσσικές δεξιότητες. Στην εκπαίδευση ενηλίκων και τη δια βίου μάθηση προσφέρονται προγράμματα διδασκαλίας ξένων γλωσσών. Οι έννοιες του εγγραμματος, της πολυγλωσσίας και της πολυπολιτισμικότητας προάγονται ως βασικοί άξονες γνωστικών και κοινωνικών δεξιοτήτων των εκπαιδευομένων.

Στην Ελλάδα οι προσπάθειες προώθησης της εκμάθησης γλωσσών, τα τελευταία χρόνια, αν και έχουν ενταθεί και αναβαθμιστεί, όμως, ακόμη δεν είναι αρκετές και δεν συμβαδίζουν με τον ρυθμό που οι γλώσσες βρίσκονται στο επίκεντρο της σημερινής κοινωνίας. Είναι εμφανής η πίεση που υφίσταται το άτομο της σημερινής κοινωνίας της γνώσης από τον αυξανόμενο ανταγωνισμό για περισσότερη προσωπική και μαθησιακή ανάπτυξη προκειμένου να ανταπεξέλθει. Απαιτείται η ενίσχυση των κινήτρων προς την εκμάθηση ξένων γλωσσών. Η απουσία τέτοιων κινήτρων καθίσταται τροχοπέδη στην εκπαίδευση ανήλικων αλλά και ενήλικων μαθητών.

2.3.1 Κίνητρα για την εκμάθηση Ξένων Γλωσσών

Η δημιουργία κινήτρων για παρώθηση των εκπαιδευομένων στην κατάκτηση των στόχων της μάθησης αποτελεί βασικό παράγοντα για την μαθησιακή διαδικασία. Νοούνται ως κινήτρια δύναμη δράσης του ατόμου υπό μια συγκεκριμένη συμπεριφορά και προς την επίτευξη των στόχων του. Οι θεωρίες για προσδιορισμό, κατηγοριοποίηση και ταξινόμηση των κινήτρων (εξωτερικά, εσωτερικά, γνωστικά, κοινωνικά κ.ά.) ποικίλουν ανάλογα με το πλαίσιο και την δραστηριότητα στην οποία θα εμπλακεί ο ενδιαφερόμενος. Από τους ορισμούς και τις θεωρίες γύρω από τα κίνητρα και την μάθηση έχουν προκύψει τέσσερις προσεγγίσεις ή θέσεις. Ονομαστικά αναφέρω τη συμπεριφοριστική, τη γνωστική, την κοινωνικο-γνωστική και την ανθρωπιστική (Παλουκίδου, 2016, σσ.29).

Εννοιολογικά το *κίνητρο* είναι ο όρος που χρησιμοποιείται για να περιγράψει την ανθρώπινη επιθυμία και τον ενθουσιασμό για γνώση. Σύμφωνα με τον Dornyei (2002, σσ.75) το κίνητρο είναι «η αιτία που οι άνθρωποι αποφασίζουν να κάνουν κάτι, το πόσο χρόνο επιθυμούν να παραμείνουν στην δραστηριότητα και πόσο σκληρά σκοπεύουν να προσπαθήσουν γι' αυτό». Για τους Masgoret & Gardner (2003) το σημαντικότερο κίνητρο εκμάθησης ξένων γλωσσών είναι αυτό της ενσωμάτωσης σε κοινωνικές ομάδες ή αυτό της βελτίωσης του βιοτικού επιπέδου του ατόμου ανεξάρτητα από την ηλικία του (Χριστοδούλου, 2018, σσ.28). Κατά τους Oxford & Shearin (1994) ο βασικότερος τύπος κινήτρου είναι το εργαλείο.

Οι εκπαιδευόμενοι ενήλικες αντιλαμβάνονται την εκμάθηση ξένων γλωσσών ως εργαλείο βελτίωσης της καθημερινότητας και της επίτευξης των στόχων τους. Οι Moss & Ross-Feldmann (2003) υποστηρίζουν ότι παράγοντες κοινωνικοί όπως το μαθησιακό περιβάλλον, η ομάδα ή ακόμη και ο σύντροφος μπορούν να ασκήσουν

επιρροή στην άποψη και φυσικά στη στάση και στην επιτυχή κατάκτηση της γλώσσας-στόχου.

Επιπροσθέτως ο Ebata (2008) καθορίζει τρεις παράγοντες που ωθούν κάποιον για να μάθει μια δεύτερη γλώσσα:

α) την αυτοπεποίθηση του ατόμου που θέτει στόχους και πιστεύει ότι είναι ικανός να τους κατακτήσει,

β) την εμπειρία της επιτυχίας και της ικανοποίησης. Παράγοντες που ενδυναμώνουν και ενθαρρύνουν το άτομο για να συνεχίσει. Ασφαλώς η πρόοδος, ο έπαινος και η επιτυχία δύνανται να υποκινήσουν προς την μάθηση,

γ) το θετικό κλίμα συνεργασίας μεταξύ του εκπαιδευτή και του εκπαιδευόμενου λειτουργεί ενθαρρυντικά.

Συμπερασματικά, η εναρμόνιση των εξωτερικών προκλήσεων και των ατομικών προσδοκιών με τις ικανότητες, τα προσόντα, την διαθεσιμότητα και την προσωπικότητα οδηγούν στην επιτυχή εκμάθηση. Το σχολείο και το δυναμικό του ως φορείς παιδείας πρώιμης ηλικίας διαδραματίζουν ρόλο υψίστης σημασίας. Τα προγράμματα των φορέων της τυπικής και μη εκπαίδευσης είναι σημαντικό να στηρίζονται στην διαπολιτισμική εκπαίδευση και τις αρχές της. Η απόκτηση θετικής εμπειρίας εκμάθησης γλωσσών κατά τη μικρή ηλικία λειτουργεί ενθαρρυντικά προκειμένου οι μαθητές να συνεχίσουν και στην ενήλικη ζωή τους, παρακολουθώντας προγράμματα της εκπαίδευσης ενηλίκων.

Η διαδικασία εκμάθησης μιας γλώσσας πρέπει να είναι ευχάριστη και δημιουργική. Μια δραστηριότητα που με ατομικές και συνεργατικές διαδικασίες θα ενισχύει την αυτονομία και την ανάπτυξη στρατηγικών μάθησης και παρά τα όποια εμπόδια ή αποτυχίες να μπορεί να καταστεί μια όμορφη εμπειρία.

Σημαντικό σημείο αποσαφήνισης είναι το γεγονός ότι η εκπαίδευση των ενηλίκων διαφοροποιείται από αυτή των ανηλίκων εξαιτίας της ηλικίας, του κοινωνικού και μορφωτικού υποβάθρου, των εμπειριών, της ωριμότητας και συνεπώς της συνειδητής επιλογής. Οι ενήλικες είναι σε θέση να κατηγοριοποιήσουν τις ανάγκες τους, προσωπικές και επαγγελματικές, και να επιλέξουν κατά προτεραιότητα στόχους σύμφωνα πάντα με αυτές. Η αυτογνωσία συμβάλλει στην επιλογή της εκάστοτε

γλώσσας προς εκμάθηση, μια επιλογή συνειδητή και άμεσα συνδεδεμένη με το σκοπό που καλείται να επιτύχει, αλλά και στην επιθυμητή και κατάλληλη μέθοδο μάθησης.

Αξιοσημάντη είναι σε αυτό το σημείο η αναφορά στην εφαρμογή της *Αυτοβιογραφικής μεθόδου διδασκαλίας* κατά την οποία ο μαθητής ανατρέχει στο παρελθόν του, μοιράζεται εμπειρίες και ιστορίες. Ένα εγχείρημα που θα πρέπει να εφαρμοστεί μόνο στο πεδίο της εκπαίδευσης, σε θετικές εμπειρίες, για παρότρυνση γιατί διαφορετικά μπορεί να ξυπνήσει μνήμες αρνητικές και να φέρει το αντίθετο αποτέλεσμα, οδηγώντας τον εκπαιδευόμενο σε κατάσταση αναστάτωσης και προκαλώντας μια συναισθηματική δυσφορία.

Είναι κατανοητό, λοιπόν, ότι χρειάζεται μια συνεχή τροφοδότηση κινήτρων για τους ενήλικες προσαρμοσμένη στην σύγχρονη κοινωνία. Η Παλουκίδου (2016) στις σελίδες 33 και 34 της διπλωματικής της εργασίας αναφέρει τον τρόπο κατά τον οποίο, σύμφωνα με τον Cyril O. Houle (1961), οι ενήλικες αντιλαμβάνονται τη μάθηση διακρίνοντας τρεις τύπους:

- α) οι «goal - oriented learners», δηλαδή αυτούς που παρακινούνται από ένα συγκεκριμένο στόχο
- β) οι «activity - oriented learners», δηλαδή αυτοί που αναγάγουν τη μάθηση στις κοινωνικές δραστηριότητες, και
- γ) οι learning - orienting learners, δηλαδή όσοι μαθαίνουν για τη χαρά της μάθησης

Η τυπολογία του Houle χρησιμοποιήθηκε για την διαμόρφωση και δημοσίευση της *Κλίμακας συμμετοχής στην Εκπαίδευση* του καθηγητή R. Boshier (1985), εργαλείο διερεύνησης των κινήτρων των ενηλίκων εκπαιδευομένων σε σχέση με την εκπαίδευση.

2.4 Ισχυρές Γλώσσες

Ο Παντελής στη διπλωματική του εργασία (2012,σσ.31-32) καταδεικνύει την κατηγοριοποίηση του De Swaan (2001), σχετικά με τις γλώσσες, το «Παγκόσμιο γλωσσικό σύστημα» όπως ο ίδιος ονομάζει. Συγκεκριμένα θεωρεί ότι «κάθε γλώσσα εντάσσεται σε μία από τέσσερις κατηγορίες:

α) τις περιφερειακές, με μη τυποποιημένη μορφή που μιλιούνται από ένα μικρό αριθμό φυσικών ομιλητών μεγάλης ηλικίας, σε μικρή γεωγραφική έκταση και είναι περιορισμένης χρήσης,

β) τις κεντρικές, δηλαδή τις επίσημες – ή de facto – γλώσσες με τυποποιημένη γραπτή μορφή. Χρησιμοποιούνται στον Τύπο και τη δημόσια διοίκηση, αλλά και ως μέσο διδασκαλίας στη δημόσια εκπαίδευση και συνήθως από μορφωμένους μεσοαστούς

γ) τις σουπερ-κεντρικές (supercentral), κρατικής εμβέλειας που λειτουργούν ως μέσο διεθνούς επικοινωνίας, από ένα μεγάλο αριθμό ομιλητών και διδάσκονται σε όλα τα εκπαιδευτικά συστήματα της γεωπολιτικής ζώνης επιρροής τους, και

δ) τις υπερ-κεντρικές (hypercentral) γλώσσες, την *lingua franca* που μιλιέται σε παγκόσμιο επίπεδο και σήμερα είναι η αγγλική».

2.4.1 Η Αγγλική Γλώσσα ως *Lingua Franca*

Η υπεροχή της αγγλικής παγκοσμίως αποτελεί μια πραγματικότητα αφού οι άνθρωποι σε όλη την υφήλιο καλούνται να την διδάσκονται προκειμένου να υπάρξει συνεννόηση μεταξύ τους αλλά και γιατί θα αποτελέσει ένα κοινό προσόν για το βιογραφικό τους. Από το 1989 περίπου 750 εκατομμύρια άνθρωποι, παγκοσμίως, μιλούν τα αγγλικά και από αυτούς μόνο οι μισοί τα μιλούν ως μητρική (Παντελή, 2012, σσ.32). Τα τελευταία χρόνια η αγγλική γλώσσα σημείωσε γρήγορη διάδοση και στην ΕΕ. Αποτελεί αντικείμενο μελέτης πολλών θεωριών και ερευνών μιας και παράλληλα αποτελεί κίνδυνο για πολλές αυτόχθονες γλώσσες.

Ο Peirce (1989, σσ.407) μάλιστα ισχυρίζεται ότι «η διδασκαλία της αγγλικής, όπως κάθε παιδαγωγική δράση, μπορεί να ενισχύσει τις ισχύουσες ανισότητες σε μια κοινωνία, αλλά μπορεί και να βοηθήσει στην αποκάλυψή τους...και να βοηθήσει τους μαθητές να διερευνήσουν εναλλακτικές δυνατότητές τους» (Παντελής, 2012, σσ.36).

Σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat, του στατιστικού σκέλους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σε όλη την Ευρώπη, το 91% των μαθητών της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σπούδαζαν αγγλικά το 2017 – περισσότεροι από όλες τις άλλες ξένες γλώσσες που μαθαίνονται σε συνδυασμό με μεγάλη διαφορά. Οι επόμενες γλώσσες με τις περισσότερες σπουδές στα ευρωπαϊκά σχολεία είναι τα

γαλλικά, τα γερμανικά και τα ισπανικά, καθένα από τα οποία συγκεντρώνει όχι περισσότερο από το 15% των μαθητών που συμμετείχαν το 2017. Τα ρωσικά, που μελετήθηκαν σε επίσημη τάξη από το 2% των Ευρωπαίων, είναι η μόνη άλλη ξένη γλώσσα που μαθαίνει πάνω από το 1% των Ευρωπαίων μαθητών (<https://pewrsr.ch/3WmYOI9>).

2.5 Απόψεις εκπαιδευομένων σχετικά με τις γλώσσες που επιλέγουν

Η Μαλλίρη (2020, σσ.14-15) στη Διπλωματική εργασία *Ανάλυση Ζήτησης Εκμάθησης Ξένων Γλωσσών. Έρευνα πεδίου σε ενήλικες* αναφέρει ότι σύμφωνα με τον Boeren και τους συνεργάτες του (2012), οι ενήλικες επιλέγουν να μορφωθούν σε μια ξένη γλώσσα για τους εξής λόγους:

- Για καλύτερη προσαρμογή στις νέες συνθήκες που επιτάσσει η σύγχρονη κοινωνία
- Για να συμβάλει στην κοινωνική και προσωπική τους ανέλιξη
- Για να ενταχθούν στην κοινωνία, αλλά και στα πρέπει που επιβάλουν τα ανώτερα στελέχη στα πλαίσια του εργασιακού χώρου
- Για να αντιμετωπίσουν τα ποικίλα θέματα που τους απασχολούν, ανεξάρτητα από τον τομέα στον οποίο εντάσσονται αυτά

Η πολυμορφία και η ετερότητα που χαρακτηρίζουν τη σύγχρονη κοινωνία καθιστούν απαραίτητη την επαφή με τις ΞΓ. Κίνητρα διαφορετικής προέλευσης, όπως ήδη έχουν προαναφερθεί στην ενότητα 2.3.1 της παρούσας εργασίας, επηρεάζουν την επιλογή των ΞΓ που προτίθενται να αποτελέσουν αντικείμενο μάθησης. Αρχικά, η πλειοψηφία των εκπαιδευομένων μπαίνει στη διαδικασία μάθησης για να αποκτήσει ένα επιπλέον προσόν, ενισχύοντας τις ικανότητες της και παράλληλα εμπλουτίζοντας το βιογραφικό της. Με αυτό τον τρόπο έχει τη δυνατότητα παροχής περισσότερων ευκαιριών για να διεκδικήσει θέσεις εργασίας και κύρους σε άλλες χώρες. Η κοινωνική ανέλιξη και η οικονομική ενίσχυση αποτελούν επιμέρους στόχους της επιλογής αυτής.

Η γλώσσα επιλογής καθρεφτίζει την επιθυμία του ενήλικα να γνωρίσει και να ταυτιστεί με μια άλλη κουλτούρα αλλά και, ίσως, να ζήσει, να σπουδάσει, να εργαστεί σε μια άλλη χώρα. Η βελτίωση της επικοινωνιακής ικανότητας, η επιδίωξη κοινωνικής επαφής, η απόκτηση νέας γνώσης ή βελτίωσης της ήδη προϋπάρχουσας

για εκπαιδευτικούς λόγους και η αύξηση της ικανότητας για την εργασία είναι απόψεις που δικαιολογούν τις επιλογές των ενηλίκων. Άλλοι πάλι ισχυρίζονται ότι η απόκτηση δεξιοτήτων της ΞΓ προσφέρει προσωπική ικανοποίηση και ευχαρίστηση αφού επιτρέπει την επικοινωνία σε προσωπικό και επαγγελματικό επίπεδο με αλλόγλωσσους και αποτελεί επίτευξη των προσδοκιών, διεύρυνση των οριζόντων.

Ενήλικες με οικογένεια θεωρούν ότι η στάση τους απέναντι στην εκπαίδευση ενηλίκων και οι επιλογές στην συνεχιζόμενη εκπαίδευση και κατάρτιση αποτελούν ένα παράδειγμα προς μίμηση για την οικογένεια, τα παιδιά καθώς και για τον κοινωνικό τους περίγυρο. Επίσης, έτσι βελτιώνεται η επικοινωνία, ο διάλογος στο σπίτι και το άτομο νιώθει έτοιμο να συμβαδίσει με μέλη της οικογένειας που μιλούν άλλη γλώσσα. Συμπληρωματικά, ένας αριθμός ανηλίκων θεωρεί ότι νιώθει δημιουργικός, ικανός να κάνει πράγματα πέρα της καθημερινότητας. Η αύξηση της αυτοεκτίμησης του τον ωθεί στο να αναθεωρεί απόψεις και να θέτει νέους στόχους. Σαφέστατα επιλέγεται η άριστη απόκτηση γνώση της αγγλικής ως *lingua franca* αλλά και γλωσσών που σχετίζονται με τις καθημερινές προκλήσεις στον επαγγελματικό και τεχνολογικό τομέα στις οποίες καλείται να ανταπεξέλθει. Τέλος, η γειτνίαση των χωρών, οι επαφές, οι εμπορικές συναλλαγές και ο ανταγωνισμός στην αγορά εργασίας μεταξύ των επιχειρήσεων καθορίζουν τη γλώσσα για εκμάθηση. Η τοπική και εθνική επιχειρηματικότητα στρέφει το άτομο προς μια συγκεκριμένη γλώσσα προκειμένου να νιώσει έτοιμο, κατάλληλο και ικανό να ανελιχθεί.

2.6 Η Ιταλική γλώσσα ως επιλογή των ενηλίκων εκπαιδευομένων

Οι δεσμοί Ελλάδας και Ιταλίας μέσα στο πέρασμα των χρόνων, η συσχέτιση της ελληνικής και της ιταλικής γλώσσας, της ιστορίας και του πολιτισμού των δύο χωρών, δικαιολογούν την κλίση των Ελλήνων ενηλίκων εκπαιδευομένων προς την εκμάθηση της ιταλικής. Το γεγονός ότι βρίσκονται τόσο κοντά γεωγραφικά εξηγεί την ομοιότητα μεταξύ των δύο λαών και τα κοινά χαρακτηριστικά τους. Οι εμπορικές και ναυτιλιακές συνεργασίες παλιότερων ετών ενισχύθηκαν με τις νέες επιχειρηματικές σχέσεις που επέβαλλαν οι αλλαγές και οι κρίσεις των τελευταίων χρόνων. Η παγκοσμιοποίηση, η σύσταση της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η ένταξη της σε αυτή και των δύο χωρών τόνωσε την αλληλεπίδραση τους.

Οι κύριες βιομηχανίες στις οποίες δραστηριοποιείται η Ιταλία είναι η τουριστική, η βιομηχανία αυτοκινήτων και μηχανών, η παραγωγή μηχανημάτων, οι σιδηρουργίες

και χαλυβουργίες, η χημική βιομηχανία, η επεξεργασία τροφίμων, η κλωστοϋφαντουργία, τα κεραμικά και η βιομηχανία της μόδας. Από το 2000 η αγορά της Ιταλίας κατατάσσονταν στις πρώτες χώρες μεταξύ αυτών με τον γρηγορότερο ρυθμό ανάπτυξης. Το βασικότερο πλεονέκτημα της αγοράς της είναι το μεγάλο ποσοστό εξειδίκευσης των νέων που μετά την ολοκλήρωση των σπουδών τους ενσωματώνονται στο εργατικό δυναμικό της χώρας. Άξιο λόγου είναι το γεγονός ότι, με αφορμή αυτή την άμεση επαγγελματική αποκατάσταση, για δεκαετίες τα ιταλικά πανεπιστήμια υποδέχονταν Έλληνες φοιτητές για σπουδές προπτυχιακού, μεταπτυχιακού κύκλου και εξειδίκευσης. Οι εκπαιδευτικές, επαγγελματικές ευκαιρίες και η ποιότητα σπουδών που η γείτονα χώρα, η Ιταλία, παρείχε στους νέους ήταν μεγαλύτερες και υψηλότερες από αυτές που το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα και η Πολιτεία παρέχουν σήμερα.

Επίσης, οι υψηλοί δείκτες σχετικά με την επαγγελματική, εμπορική και επενδυτική ελευθερία αλλά και η βελτίωση των συνθηκών της γραφειοκρατίας είναι παράγοντες που την ώθησαν σε αύξηση των επενδύσεων της. Η προσπάθεια των ελληνικών επιχειρήσεων να ανέλθουν και να ανταγωνιστούν άλλες τις παγκόσμιας αγοράς τους οδήγησαν στην ανάγκη τόσο της ανανέωσης και απόκτησης μηχανολογικού και μηχανικού εξοπλισμού όσο και στην αναζήτηση της ιταλικής τεχνογνωσίας και εξειδίκευσης στο ελληνικό εργατικό δυναμικό.

Σήμερα, (σύμφωνα με το webinar: «Doing Business in Italy – COVID 19 Challenges and Opportunities», το οποίο διοργάνωσε την Τρίτη 23 Νοεμβρίου 2021, η Enterprise Greece (Ελληνική Εταιρεία Επενδύσεων και Εξωτερικού Εμπορίου), σε συνεργασία με το Γραφείο Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων της Ελληνικής Πρεσβείας στη Ρώμη), Ελλάδα και Ιταλία συνθέτουν δύο ισχυρούς κρίκους στην αλυσίδα της εταιρικής, στρατηγικής σχέσης τους και διατηρούν στενές σχέσεις φιλίας και συνεργασίας που δύναται να ενισχυθούν περαιτέρω. Διαθέσιμο στο https://www.businessdaily.gr/oikonomia/53240_enterprise-greece-ishyres-oi-prooptikes-emporikon-sheseon-me-tin-italia.

Εμφανής είναι στην πόλη της Λάρισας η συνεργασία σε επιχειρηματικό επίπεδο μεταξύ των δύο χωρών, γεγονός που δικαιολογεί και το αυξημένο ενδιαφέρον για την εκμάθηση της Ιταλικής γλώσσας. Έτσι παρατηρείται η ύπαρξη βιομηχανιών και εταιριών που ενώ ανήκουν στο ελληνικό δημόσιο να υποστηρίζονται σε παροχή μηχανικών υπηρεσιών, να διοικούνται ή συνδιοικούνται από ιταλικές εταιρίες (όπως

η ΕΠΑ Θεσσαλίας και Θεσσαλονίκης, η Melissa Κίκιζας-Βιομηχανία τροφίμων/ζυμαρικών, Βιομηχανίες ζωοτροφών κ.ά.).

Κεφάλαιο 3. Εκπαιδευτική διαδικασία

Η σχέση που θα διαμορφωθεί μεταξύ των εμπλεκομένων της μαθησιακής διαδικασίας είναι σημαντική για την πορεία της. Τα χαρακτηριστικά αλλά και οι ικανότητές τους, επηρεάζουν το κλίμα που διαμορφώνεται και οδηγούν σε καλές ή κακές σχέσεις μεταξύ τους. Αναμφίβολα λοιπόν ένα κλίμα θετικό θα δώσει θετική έκβαση και στην εκμάθηση της ξένης γλώσσας.

3.1 Ο ρόλος και τα χαρακτηριστικά του εκπαιδευτή

Ο ενήλικας για να επιστρέψει στην εκπαίδευση και στην εκμάθηση μιας ξένης γλώσσας έχει ανάγκη από την ύπαρξη κινήτρων σημαντικών. Ο εκπαιδευτικός ως εμπλεκόμενος στη διαδικασία χρειάζεται να κερδίσει το ενδιαφέρον του μαθητευόμενου και να το διατηρήσει ενεργό με την παροχή νέων κινήτρων και την ενίσχυση αυτών που ήδη προϋπάρχουν. Εξαρχής κατά την πρώτη επαφή θα πρέπει να δώσει σαφείς σχετικές πληροφορίες σχετικές με το αντικείμενο-στόχο και να λύσει κάθε απορία του ενδιαφερομένου.

Η ειλικρίνεια στην επικοινωνία μεταξύ των εμπλεκομένων και ο σεβασμός συνθέτουν τη βάση της νέας σχέσης που πρόκειται να δομηθεί. Μέσα από την αλληλεπίδραση ο διδάσκων θα καταφέρει να εκμαιεύσει τα εμφανή “δυνατά” χαρακτηριστικά της προσωπικότητας του μαθητή και αντιστρόφως, σχηματίζοντας μια πρώτη γνώμη ο ένας για τον άλλο. Η ανάλυση της μεθόδου διδασκαλίας, του υποστηρικτικού υλικού αλλά και ο σαφής προσδιορισμός των υποχρεώσεων του μαθητή αποτελούν το επόμενο βήμα. Παράλληλα οφείλει να αφουγκραστεί τις προσδοκίες του μαθητή και να τις θέσει ως στόχο της διδασκαλίας του. Στη συνέχεια η επισήμανση των πλεονεκτημάτων αλλά και η αναφορά στους περιορισμούς που πιθανόν να προκύψουν θα δημιουργήσουν μια ξεκάθαρη εικόνα για την επίτευξη της γλώσσας - στόχου και τη διαχείριση των πιθανών φραγμών.

Ο εκπαιδευτής πρέπει να έχει άρτια γνώση του αντικειμένου και σχετική εμπειρία. Η κατανόηση προς τις ανάγκες του μαθητή, η υπομονή σε τυχόν ανάρμοστες συμπεριφορές-αποτέλεσμα των συναισθηματισμών και της ψυχολογικής του κατάστασης, η ενσυναίσθηση, η επιμονή, ο αλληλοσεβασμός και η αποδοχή στη διαφορετικότητα είναι από τα βασικότερα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας του εκπαιδευτή. Ο εκπαιδευτικός έχει ρόλο συντονιστή, συμβούλου, καθοδηγητή που πρέπει να λαμβάνει υπόψη του τις ανάγκες και τους ατομικούς ρυθμούς μάθησης

εξατομικεύοντας όπου χρειαστεί τη διδασκαλία. Σταδιακά ο εκπαιδευτής πρέπει να ενθαρρύνει και να μην ασκεί πίεση στο μαθητή αλλά να τον αφογκράζεται δημιουργώντας ένα θετικό κλίμα.

3.2 Χαρακτηριστικά ενηλίκων εκπαιδευόμενων

Σε αντίθεση με τον ανήλικο εκπαιδευόμενο το χαρακτηριστικό του ενηλίκου είναι ότι βρίσκεται σε μια διαρκή επιθυμητή και συνειδητή διαδικασία εξέλιξης και γι' αυτό είναι επιτακτική η ανάγκη να γνωρίζει το λόγο εκμάθησης, τη μέθοδο διδασκαλίας, το περιεχόμενο της, τον χρόνο που χρειάζεται ως την ολοκλήρωση και την επίτευξη του στόχου του. Ζητά να μάθει τις προσδοκίες του εκπαιδευτικού και τις υποχρεώσεις του ως την επίτευξη της πιστοποίησης της ξένης γλώσσας. Η σαφή στοχοθεσία είναι σημαντική ώστε να γίνει σωστός συντονισμός των εμπλεκόμενων και να σχηματιστεί από κοινού το κατάλληλο πλαίσιο. Ο ανεξάρτητος, αυτόνομος και συχνά εγωιστής ενήλικας θα κλιθεί να δουλέψει ομαδικά και συνεργατικά επιδεικνύοντας σεβασμό και ανεκτικότητα προς την ομάδα και τον εκπαιδευτή του.

Οι ενήλικες μαθητές διαφοροποιούνται μεταξύ τους γιατί ποικίλουν οι εμπειρίες όπως και οι ανάγκες τους. Επιπλέον, επειδή το μορφωτικό και κοινωνικό τους υπόβαθρο, ο βαθμός της επικοινωνιακής ικανότητας και οι δεξιότητες που έχουν αποκτήσει διαφέρουν πρέπει να αντιμετωπίζονται ισότιμα και με σεβασμό. Το φύλο, η θρησκεία, η προέλευση, η οικονομική κατάσταση πρέπει να μένουν έξω από την εκπαιδευτική διαδικασία και να την αφήνουν ανέπαφη. Από την άλλη το πρόγραμμα της καθημερινότητας, οι συνθήκες ζωής και ο περιορισμένος ελεύθερος χρόνος λόγω των αυξημένων εργασιακών, οικογενειακών, κοινωνικών υποχρεώσεων είναι στοιχεία που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη στην άρτια διαμόρφωση του προγράμματος.

Σύμφωνα με τους Hiemstra και Sisco (1990, σσ.172-173) οι ενήλικες εκπαιδευόμενοι επιλέγουν την εκμάθηση μιας γλώσσας λόγω μιας επείγουσας ανάγκης, κινήτρου και διακόπτουν την εκπαίδευσή τους αν την θεωρήσουν χάσιμο χρόνου. Επιθυμούν την επιβράβευση και την ενθάρρυνση. Διαμαρτύρονται από έλλειψη χρόνου και δεν διεκπεραιώνουν πάντα σωστά τις εργασίες τους στο σπίτι. Αναπτύσσουν κοινωνικές σχέσεις στην ομάδα και μοιράζονται τις εμπειρίες τους (Μαλλίρη, 2020, σσ.22-23).

3.3 Εκπαιδευτικές μέθοδοι και διδακτικές τεχνικές στην εκπαίδευση ενηλίκων

Η εκπαιδευτική διαδικασία εκμάθησης μιας ξένης γλώσσας χρειάζεται προγραμματισμό και τη δημιουργία εξ αρχής ενός κλίματος θετικού. Ο εκπαιδευτής γνωρίζει ότι απέναντι του έχει έναν μαθητή εξίσου με αυτόν ενήλικα. Η πρώτη επαφή είναι καθοριστικής σημασίας αφού μέσα από την αλληλεπίδραση των εμπλεκόμενων “σπάει ο πάγος” και ξεδιπλώνονται οι πτυχές των προσωπικοτήτων. Η σαφή οριοθέτηση των επιδιώξεων, η αποσαφήνιση των στόχων θα συμβάλλουν στον σωστό προγραμματισμό. Ο εκπαιδευτής καλείται να δώσει τις πληροφορίες που χρειάζεται ο μαθητής σχετικά με τη γλώσσα, τη δομή της διδακτέας ύλης και να κάνει σαφή τον βαθμό εμπλοκής που θέλει από το μαθητή, λαμβάνοντας υπόψη του και τις προσωπικές και επαγγελματικές του ανάγκες/υποχρεώσεις. Οι ενήλικες μαθητές αντιμετωπίζουν αρνητικά την αξιολόγηση γιατί κατά τα μαθητικά τους χρόνια ήταν μια διαδικασία αγχωτική και παράγοντας ανασταλτικός. Έτσι η αξιολόγηση αλλάζει ύφος, γίνεται αυτοαξιολόγηση και ο μαθητής ελέγχει και αξιολογεί μόνος του τον εαυτό του και την προσπάθεια του με τη χρήση δοκιμασιών. Είναι μια μορφή αξιολόγησης που οι ενήλικες προτιμούν.

Όπως αναφέρει και η Κιάκου (2019, σσ.12) στη διπλωματική της εργασία από τις αγαπημένες τεχνικές εκπαίδευσης είναι τα παιχνίδια ρόλων, το θεατρικό παιχνίδι και η προσομοίωση γιατί δίνουν τη δυνατότητα στους μαθητές, υποδυόμενοι ρόλους, να προετοιμάζουν πιθανές, φανταστικές συζητήσεις σε συγκεκριμένα και πραγματικά γεγονότα και καταστάσεις. Εξίσου αποτελεσματική είναι η τεχνική του debate, δηλαδή της συζήτησης και αντιπαράθεσης απόψεων για διάφορα ζητήματα. Ο ενήλικας, επικοινωνώντας, επιχειρηματολογεί υπερασπιζόμενος την άποψη του σχετικά με ένα συγκεκριμένο θέμα.

Η μέθοδος project είναι μια ομαδική διδασκαλία, συμμετοχική, βιωματική όπου οι μαθητές δουλεύουν αλληλοβοηθούμενοι ολοκληρώνουν μια εργασία και έχουν τη δυνατότητα να την εκθέσουν ευρύτερα.

Σύμφωνα με τους Καψάλη και Παπασταμάτη (2000) στη Μαλλίρη (2020, σσ.16-20) οι μέθοδοι εκμάθησης των ξένων γλωσσών μπορούν να κατηγοριοποιηθούν σε:

α) Μεθόδους παρουσίασης της εκάστοτε διδακτέας ύλης με διαλέξεις ή επιδείξεις από τον εκπαιδευτή. Ο μαθητής μπορεί να υποβάλλει τις ερωτήσεις και απορίες του όταν του επιτραπεί, συνήθως στο τέλος της διαδικασίας.

β) Μεθόδους καθοδήγησης. Συζητήσεις κατευθυνόμενες, με ερωτήσεις που παρέχουν τη δυνατότητα στο μαθητή να ανακαλύψει τη γνώση και τις ικανότητες του. Η ενίσχυση της κριτικής σκέψης επιτυγχάνεται με την τεχνική της θύελλας ιδεών (brainstorming). Μια διαδικασία κατάθεσης και διασταύρωσης απόψεων από όλη την ομάδα πάνω σε ένα θέμα υπό την επίβλεψη του εκπαιδευτή για την αποφυγή παρεξηγήσεων.

γ) Μεθόδους ανακάλυψης. Οι μέθοδοι αυτές εφαρμόζονται σε ατομικό επίπεδο και μέσα από ποικίλες ασκήσεις ο μαθητής ελέγχει τις γνώσεις και τις αδυναμίες του.

δ) Εμπύχωση. Μια μέθοδος σημαντική για την ολοκλήρωση της μαθησιακής διαδικασίας και την επίτευξη του στόχου των μαθητών, την απόκτηση της πιστοποίησης. Οι ενήλικες συχνά επηρεάζονται από εξωτερικούς παράγοντες χάνοντας την συγκέντρωσή τους και απομακρυνόμενοι από τον αρχικό στόχο τους. Ο εκπαιδευτής οφείλει να έχει δημιουργήσει ένα κλίμα ομαδικό, συνεργατικό βασισμένο στην ελευθερία έκφρασης και να εμπνυχώνει τους συμμετέχοντες ενισχύοντας την αυτοπεποίθησή τους προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι τους.

3.4 Προϋποθέσεις αποτελεσματικής εκμάθησης ενηλίκων

Η Χατζηθεοχάρους (2010, σσ.17) στο εκπαιδευτικό υλικό - Πρόγραμμα επιμόρφωσης Ενηλίκων, διάρκειας 25 ωρών αναφέρει ορισμένες από τις προϋποθέσεις που βοηθούν στην αποτελεσματικότητα της μάθησης στους ενήλικες.

α) Ο ενήλικος μαθαίνει όταν η εκπαίδευση έχει άμεση σχέση με την καθημερινότητά του, με τις ανάγκες και τις εμπειρίες του.

β) Ο ενήλικος μαθαίνει όταν αντιλαμβάνεται, κατανοεί και αποδέχεται τους σαφείς στόχους του εκπαιδευτικού προγράμματος που διατυπώνονται στην αρχή της εκπαιδευτικής διαδικασίας και είναι συναφείς, όσο είναι δυνατό, με τις προσδοκίες των εκπαιδευομένων.

γ) Ο ενήλικος μαθαίνει όταν ενεργεί και εμπλέκεται στη διαδικασία εκπαίδευσης.

δ) Ο ενήλικος μαθαίνει και λειτουργεί καλύτερα όταν νιώθει ενταγμένος σε μια ομάδα ενηλίκων με κοινό στόχο.

ε) Ο ενήλικος μαθαίνει όταν διερευνώνται τα εμπόδια που συναντά στη μάθηση και ανακαλύπτονται τρόποι για το ξεπέρασμά τους

στ) Ο ενήλικος μαθαίνει όταν λαμβάνονται υπόψη οι προσωπικοί τρόποι και ρυθμοί μάθησης. Είναι ουσιαστικό ο εκπαιδευτής σεβόμενος τον εκπαιδευόμενο να οργανώνει τη διδασκαλία.

ζ) Ο ενήλικος μαθαίνει όταν ο εκπαιδευτής ξέρει να αξιολογεί τα αποτελέσματα της επιτυχίας και της αποτυχίας.

η) Ο ενήλικος μαθαίνει μέσα σε κλίμα σεβασμού, που ευνοεί τη συμμετοχή.

3.5 Δυσκολίες – περιορισμοί στην εκμάθηση

Συμπερασματικά καταλήγουμε στο ότι η διαδικασία εκμάθησης ξένων γλωσσών από τους ενήλικες προσφέρει ικανοποίηση στους εμπλεκόμενους και είναι ευχάριστη και ενδιαφέρουσα όταν έχει διαμορφωθεί σωστά και πληροί τις προαναφερόμενες στην ενότητα 3.4 προϋποθέσεις αποτελεσματικότητας. Ωστόσο, ως ζωντανή διαδικασία δεν παύει να συνοδεύεται και από ένα αρνητικό πλέγμα προβλημάτων που συναντώνται από την έναρξη έως και την ολοκλήρωση της. Πρόκειται για προβλήματα που σχετίζονται με γνωσιακούς, κοινωνικούς, οικονομικούς και ψυχολογικούς παράγοντες.

Η Μαλλίρη (2020, σσ.24) αναφερόμενη στον Cross (1981, σσ.99) παρουσιάζει την κατηγοριοποίηση των εμποδίων στην μαθησιακή διαδικασία της εκπαίδευσης ενηλίκων ανάλογα με τα προβλήματα που συνδέονται: α) με τις καταστάσεις της καθημερινής προσωπικής και κοινωνικής ζωής του ενήλικου εκπαιδευόμενου την συγκεκριμένη χρονική στιγμή κατά την οποία πραγματοποιείται η μάθηση (υποχρεώσεις, δεσμεύσεις κ.ά.), β) με τα όσα προβλέπει το εκπαιδευτικό πρότυπο και η μέθοδος διδασκαλίας, γ) εδώ ανήκουν τα εμπόδια της προδιάθεσης δηλαδή αυτά που σχετίζονται με τις προσωπικές επιλογές του κάθε εκπαιδευόμενου και τους λόγους επιλογής παρακολούθησης του συγκεκριμένου προγράμματος.

Πιο συγκεκριμένα η παρεμβολή των γνώσεων της μητρικής γλώσσας, όταν αυτή δεν έχει κατακτηθεί σωστά, στην δεύτερη-ξένη γλώσσα μπορεί να αποτελέσει σημαντικό περιορισμό. Η έλλειψη κινήτρων, η υποκίνηση από ένα υποστηρικτικό περιβάλλον αλλά και οι αυξημένες προσδοκίες, οι απαιτήσεις, ο έλεγχος από εξωτερικούς παράγοντες, η πίεση που μπορεί να δέχεται ο ενήλικας - μαθητής που

δεν μπορεί να ανταπεξέλθει δρουν αρνητικά. Επίσης, η χαμηλή αυτοπεποίθηση, η έλλειψη θάρρους, η μειωμένη αυτοεκτίμηση ότι το άτομο είναι ικανό, η ελλιπής πίστη στις προσωπικές ικανότητες και δεξιότητες οδηγούν στην πρόωμη παραίτηση ή αποτυχία. Ακόμη και ο περιορισμένος χρόνος σε συνδυασμό με την οικονομική αδυναμία μπορεί να καταστείλουν την επιλογή του μαθητευόμενου.

Τέλος, οι γνωσιακοί παράγοντες όπως η μειωμένη μνήμη (λόγω ηλικίας ή από παθολογικά αίτια), η κριτική σκέψη και η ικανότητα αποστήθισης ευθύνονται για λάθη που γίνονται άλλοτε συστηματικά και άλλοτε τυχαία. Σε όλα τα παραπάνω έρχεται να προστεθεί και ο παράγοντας του άγχους που διακατέχει το άτομο και δεν του επιτρέπει να συμμετέχει ενεργά από φόβο αποτυχίας και κοινωνικής αποδοχής ή απόρριψης. Το μη παραγωγικό άγχος που εμποδίζει το άτομο να εκφραστεί και να επικοινωνήσει στην ξένη γλώσσα για τυχόν λάθη και επίκριση.

Κατά τον Rogers, (1998) φυσικοί παράγοντες όπως μόνιμες φυσικές αλλαγές που μπορούν να συμβαίνουν σε ένα άτομο όπως η μειωμένη όραση ή ακοή, η αδυναμία συγκέντρωσης της προσοχής για αρκετό χρονικό διάστημα, η εύκολη διάσπαση της προσοχής, καθώς και τα προσωρινά καταστατικά αίτια, όπως για παράδειγμα η κούραση, η δίψα, μια ασθένεια αποθαρρύνουν τους ενήλικες από το να συμμετάσχουν σ' ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα όπως και μιας ξένης γλώσσας, γιατί νιώθουν πως δεν είναι σε θέση να ανταπεξέλθουν στις απαιτήσεις του.

Η εκμάθηση ΞΓ δυσχεραίνεται από το περιβάλλον μάθησης, δηλαδή τον χώρο όπου συντελείται η μαθησιακή διαδικασία. Οι κακές συνθήκες που μπορεί να επικρατούν (θερμοκρασίας, φωτός, εξερισμού, θορύβων, εξοπλισμού, αριθμού εκπαιδευόμενων κλπ) και η απουσία σύγχρονων μέσων και εργαλείων μάθησης (ηλεκτρονικού υπολογιστή, τηλεόρασης, Video, κλπ) δυσχεραίνουν ή δεν ευνοούν τη συγκέντρωση της προσοχής των ενηλίκων στη μαθησιακή διαδικασία.

Επιπλέον πολλά εμπόδια στη μάθηση ενηλίκων προέρχονται από τις διαπροσωπικές και επικοινωνιακές σχέσεις που αναπτύσσονται μέσα στην τάξη μεταξύ του εκπαιδευτή και του μαθητή. Οι μη αποτελεσματικές και μη δημιουργικές επικοινωνιακές σχέσεις δίνουν την αίσθηση στους ενήλικες εκπαιδευόμενους ότι αγνοούνται τα συναισθήματα και οι ανάγκες τους, με αποτέλεσμα να ατονεί η διάθεση για μάθηση και να υιοθετείται μια αρνητική στάση απέναντι σ' αυτούς που θεωρούνται υπεύθυνοι (Κόκκος & Λιοναράκης, 1998, σσ.55).

Στο Ζαρίφης, (2014) και στις σελίδες 283-284 γίνεται αναφορά στους Johnstone & Rivera, (1968) και την ταξινόμηση των εμποδίων σε οικονομικά, οικογενειακά και

χρόνου καθώς επίσης στην έρευνα των Carp, Peterson & Roelfs, (1974) οι οποίοι τα ταξινομούν σε περιστασιακά, θεσμικά και προδιάθεσης. Ο Boshier (1971) αναφερόμενος στις δυσκολίες των ενηλίκων στη γενική μάθηση και παρά το γεγονός πως δεν επιβεβαίωσε με έρευνα την άποψη του για τους μη συμμετέχοντες, υποστηρίζει πως η εγκατάλειψη και η μη συμμετοχή σε ένα πρόγραμμα σχετίζεται άμεσα με τα κατώτερα κοινωνικά στρώματα και δικαιολογείται από το χαμηλό αυτο-συναίσθημα αλλά και από τη δυσαρμονία του τρόπου ζωής μεταξύ των κατώτερων και των μεσαίων κοινωνικών στρωμάτων (Ζαρίφης, 2014, σσ.263-264). Θεωρεί ότι το συνταίριασμα ανάμεσα στο συμμετέχοντα και το εκπαιδευτικό περιβάλλον είναι σημαντικό και ότι όσοι δεν είναι ικανοποιημένοι με τον εαυτό τους παραιτούνται από τη μάθηση και το στόχο τους.

Κεφάλαιο 4. Ερευνητική προσέγγιση

4.1 Σκοπός και Στόχοι της Έρευνας

Η παρούσα έρευνα αποσκοπεί στην διερεύνηση και καταγραφή των απόψεων και των προτιμήσεων των ενηλίκων μαθητευομένων σχετικά με την εκμάθηση μιας ή και περισσότερων ξένων γλωσσών. Επιμέρους στόχοι αποτελούν η καταγραφή του βαθμού των λόγων που λειτουργούν ως κίνητρα και εμπόδια στην εκμάθηση Ξένων Γλωσσών καθώς επίσης και ο βαθμός που συγκεκριμένοι παράγοντες καθορίζουν την πορεία της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

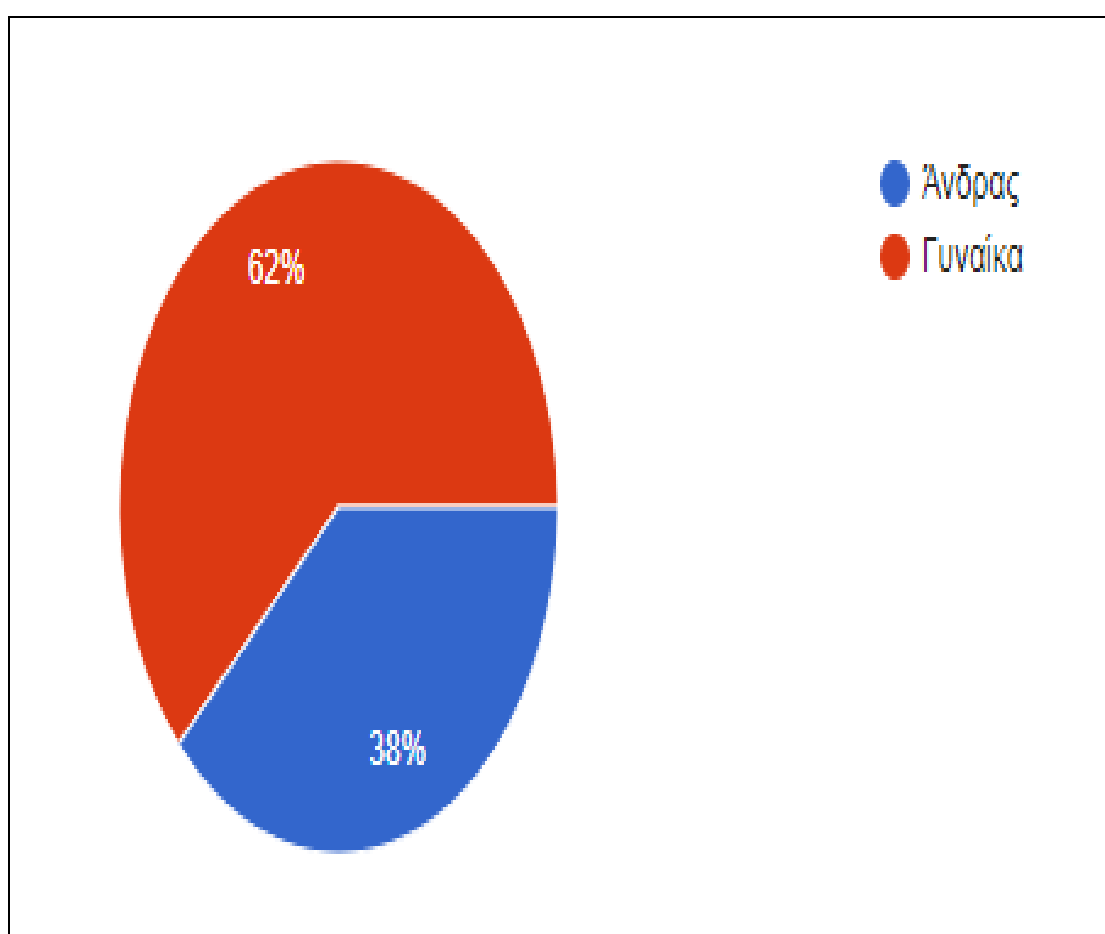
4.1.1 Ερευνητικά ερωτήματα

Επιχειρήθηκε να διερευνηθούν οι απόψεις και οι επιλογές των ενηλίκων μαθητευομένων. Ειδικότερα, για την ουσιαστική διερεύνηση των απόψεών τους τέθηκαν ορισμένα ερευνητικά ερωτήματα τα οποία και απαντήθηκαν και έχουν ως εξής:

- Αν και ποιο πρόγραμμα εκμάθησης Ξένης Γλώσσας παρακολουθείται από τους εκπαιδευομένους, αιτιολογώντας και προσδιορίζοντας το πλαίσιο του.
- Ποια η στάση των ενηλίκων μαθητών απέναντι στις ισχυρές γλώσσες στο πλαίσιο της ΕΕ και σε παγκόσμιο επίπεδο.
- Πώς κρίνεται η εκμάθηση Ξένων Γλωσσών στα σχολεία της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και αν είναι επιθυμητό ένα μεγαλύτερο εύρος επιλογής στη Δευτεροβάθμια να καταγραφούν οι προτάσεις.
- Ποια είναι τα κίνητρα που ωθούν στην εκμάθηση των ΞΓ.
- Ποια είναι τα εμπόδια που παρεμποδίζουν την εκμάθηση των ΞΓ.
- Πώς επιλέγουν οι συμμετέχοντες να μαθαίνουν την ΞΓ.
- Τα χαρακτηριστικά και η προσωπικότητα του εκπαιδευτή που καθορίζουν την εκμάθηση ΞΓ.
- Να εντοπιστούν πού και πώς διαφοροποιούνται οι στάσεις των ενηλίκων μαθητών στα ερευνητικά ερωτήματα σε σχέση με το φύλο, την ηλικία, το μορφωτικό επίπεδο, το γλωσσικό προφίλ και το επάγγελμα.

4.1.2 Δείγμα

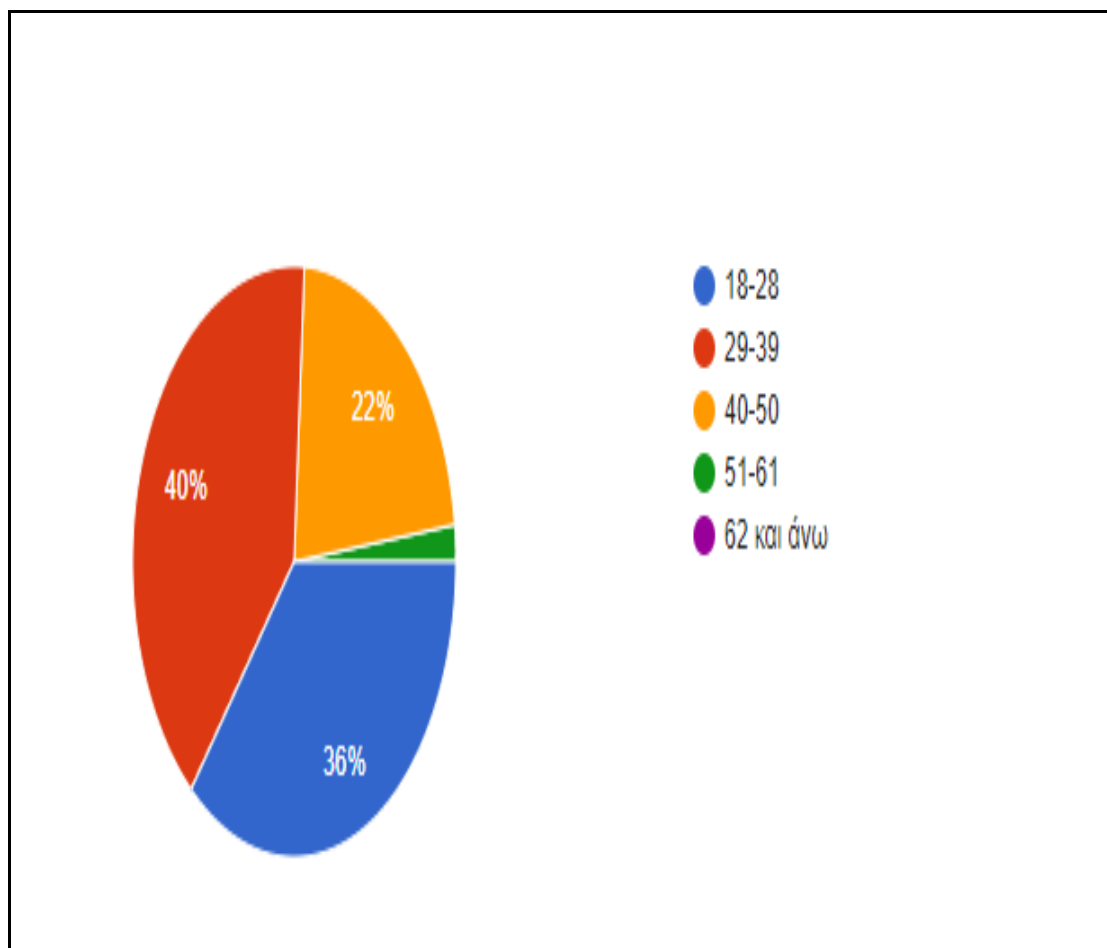
Στην έρευνα συμμετείχαν συνολικά 50 ενήλικες εκπαιδευόμενοι σε πρόγραμμα εκμάθησης ξένης γλώσσας σε Κέντρα Ξένων Γλωσσών που δραστηριοποιούνται στην πόλη της Λάρισας (Genius Language Centers). Οι 19 εκ του συνόλου (δηλαδή το 38%) ήταν άνδρες και οι άλλοι 31 (το 62%) ήταν γυναίκες, (βλ. σχήμα 1). Η επιλογή της συγκεκριμένης ηλικιακής βαθμίδας εξυπηρετεί τη στοχοθεσία αφού πρόκειται για άτομα με ανεπτυγμένες δεξιότητες και ικανά να περιγράψουν και να προσδιορίσουν κίνητρα, εμπόδια, απόψεις και προτιμήσεις αναφορικά με την πολυγλωσσία και την εκμάθηση Ξένων Γλωσσών.

Σχήμα 1. Φύλο των συμμετεχόντων ενηλίκων μαθητών

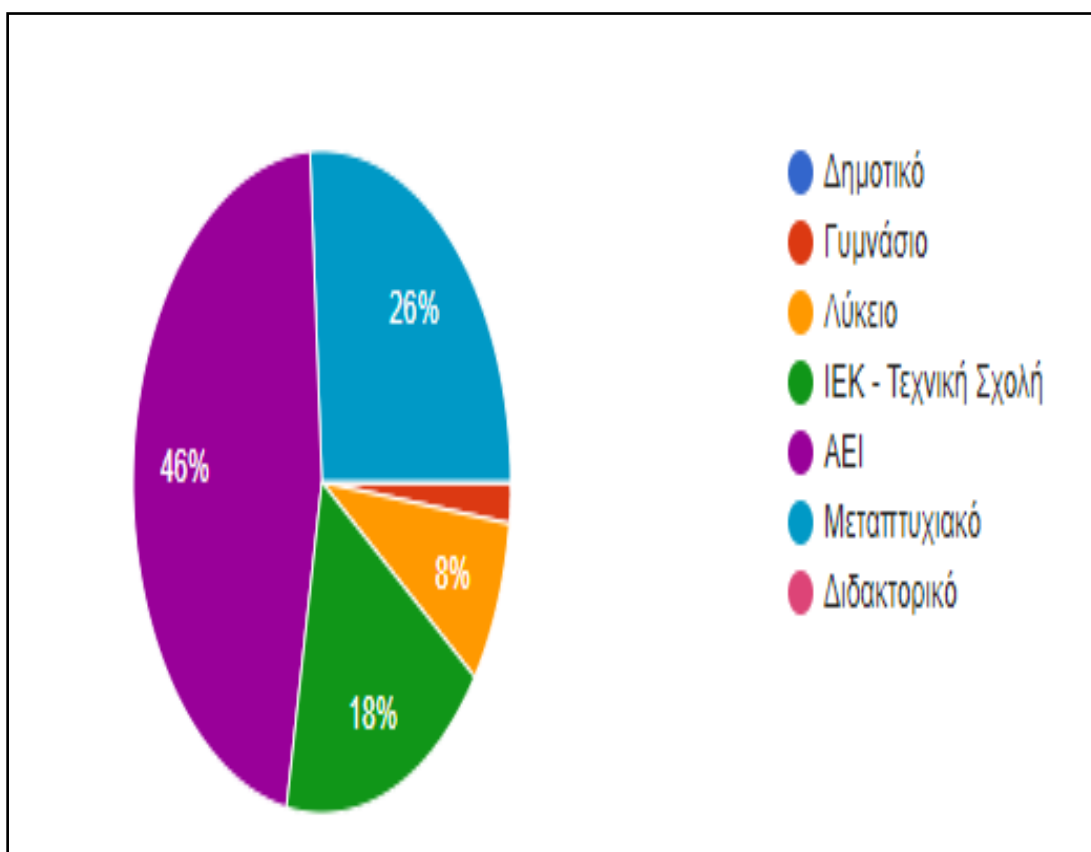
Το ηλικιακό εύρος της πλειοψηφίας των συμμετεχόντων (απάντησαν 20 άτομα) ήταν από 29 έως 39 ετών (40%) ενώ ακολούθησε με μικρή ποσοστιαία διαφορά το 36% των ατόμων νεαρής ηλικίας από 18 έως 28 ετών (απάντησαν 18 άτομα), (βλ. Σχήμα 2). Αυτό που παρατηρείται στο γράφημα είναι η συμμετοχή, σε προγράμματα

εκμάθησης ξένων γλωσσών, ενηλίκων εκπαιδευομένων ηλικίας από 40 έως 50 ετών σε ποσοστό 22% (απάντησαν 11) αλλά και ακόμη μεγαλύτερων έως 61 ετών. Ένα άτομο απάντησε ότι ανήκει σε αυτό το ηλικιακό εύρος.

Σχήμα 2. Ηλικιακή ομάδα των συμμετεχόντων ενηλίκων μαθητών

Αναφορικά με το βασικό μορφωτικό επίπεδο, 23 άτομα δηλαδή το 46% δήλωσε ότι είχε ολοκληρώσει την τριτοβάθμια εκπαίδευση και 13 άτομα δηλαδή το 26% δήλωσε ότι ήταν κάτοχος μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών. Το 18% αντικατοπτρίζει τις απαντήσεις 9 συμμετεχόντων που ήταν απόφοιτοι ΙΕΚ και Τεχνικών Σχολών ενώ μόλις 4 άτομα δηλαδή το 8% ήταν απόφοιτοι λυκείου. Τέλος, σημειώνεται η συμμετοχή ενός ακόμη ατόμου που δήλωσε απόφοιτος Γυμνασίου (βλ. Σχήμα 3).

Σχήμα 3. Μορφωτικό επίπεδο των συμμετεχόντων ενηλίκων μαθητών

4.1.3 Μεθοδολογία της έρευνας

Για τη διερεύνηση του συγκεκριμένου θέματος διενεργήθηκε μια ποσοτική έρευνα δειγματοληπτικού σχεδιασμού αντιπροσωπευτικού δείγματος με τη χρήση ερωτηματολογίου. Η ποσοτική έρευνα μετράει ποσοτικά δεδομένα χρησιμοποιώντας εργαλεία που περιέχουν κυρίως προκαθορισμένα ερωτήματα και απαντήσεις όπως για παράδειγμα τα ερωτηματολόγια με σκοπό να προσδιοριστούν οι τρέχουσες στάσεις, απόψεις και προτιμήσεις ενός μικρού δείγματος που αποτελεί μέρος μιας μεγαλύτερης πληθυσμιακής ομάδας (Creswell, 2002).

4.1.4 Εργαλείο έρευνας – Μέθοδος συλλογής δεδομένων

Στο πλαίσιο της έρευνας για την συλλογή των δεδομένων χρησιμοποιήθηκε ως ερευνητικό εργαλείο το ερωτηματολόγιο, το οποίο διανεμήθηκε ηλεκτρονικά. Πρόκειται για ένα μέσο επικοινωνίας μεταξύ του ερευνητή και των ερωτώμενων με τη μορφή ενός έντυπου-φόρμας που αποτελείται από δομημένες ερωτήσεις στις οποίες ο ερωτώμενος καλείται να απαντήσει επιλέγοντας ή γράφοντας ακολουθώντας μια συγκεκριμένη σειρά. Το ερωτηματολόγιο επιτρέπει τη συλλογή δεδομένων για απόψεις, προτιμήσεις, στάσεις κ. ά.. Είναι εύκολο και γρήγορο στο σχηματισμό και στη χρήση, καθώς επίσης δίνει τη δυνατότητα στον ερευνητή να το προωθήσει με διάφορους τρόπους σε ένα μεγάλο αριθμό ανθρώπων. Μειονεκτεί όμως στο ότι υποχρεώνει τον ερωτώμενο να απαντήσει σύμφωνα με έναν συγκεκριμένο τρόπο και στο ότι ο ερευνητής δεν μπορεί να αποσαφηνίσει τις ερωτήσεις ανοιχτού τύπου.

Το ερωτηματολόγιο διαμορφώθηκε μέσω της ηλεκτρονικής πλατφόρμας των *Google Forms*, ένα εργαλείο δημιουργίας προσεγμένων φορμών στο διαδίκτυο, εύχρηστο και λειτουργικό τόσο στη δημιουργία και κοινοποίηση τους όσο και στην επεξεργασία, στην ανάλυση με σύντομες συνόψεις ή και γραφήματα και στην εξαγωγή των αποτελεσμάτων σε πραγματικό χρόνο.

Ο σύνδεσμος με το ερωτηματολόγιο διοχετεύτηκε στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και στο ηλεκτρονικό ταχυδρομείο ώστε οι συμμετέχοντες να μπορέσουν να συμπληρώσουν τη φόρμα και να την υποβάλλουν μέσω κινητών συσκευών όπως υπολογιστή, tablet ή κινητό τηλέφωνο. Η διερευνητική διαδικασία διήρκησε ένα μήνα, κατά τον οποίο ολοκληρώθηκε η συλλογή των απαραίτητων δεδομένων.

Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από ένα εισαγωγικό σημείωμα και 23 ερωτήσεις ενταγμένες σε τέσσερα βασικά μέρη. Οι ερωτήσεις που τέθηκαν ήταν τόσο κλειστού όσο και ανοιχτού τύπου προκειμένου να διερευνηθούν οι στάσεις των ενηλίκων μαθητών σε ζητήματα γλωσσικής εκμάθησης αλλά και οι αντίστοιχες αιτιολογήσεις. Πιο συγκεκριμένα, στο εισαγωγικό σημείωμα γνωστοποιήθηκαν στους συμμετέχοντες ο σκοπός της έρευνας και η διασφάλιση της ανωνυμίας και της εχεμύθειας των αποτελεσμάτων της.

Στη συνέχεια,

- Το πρώτο μέρος περιείχε τις ερωτήσεις σχετικά με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων.

- Το δεύτερο μέρος περιείχε τις ερωτήσεις σχετικές με την πολυγλωσσία και την εκμάθηση Ξένων Γλωσσών.
- Το τρίτο μέρος του ερωτηματολογίου περιείχε ερωτήσεις σχετικά με τους λόγους που λειτουργούν ως κίνητρο και ως τροχοπέδη στην εκμάθηση των Ξένων Γλωσσών.
- Τέλος, το τέταρτο μέρος περιείχε ερωτήσεις σχετικά με τον τρόπο εκμάθησης ΞΓ και τους παράγοντες που επηρεάζουν την πορεία της διαδικασίας εκμάθησης.

4.1.5 Ζητήματα Δεοντολογίας

Η υλοποίηση ερευνών και η επεξεργασία των στοιχείων προϋποθέτει την κάλυψη ζητημάτων δεοντολογίας. Η πλατφόρμα των *Google Forms* επιλέχθηκε γιατί συμμορφώνεται με δεσμεύσεις περί απορρήτου και διαθέτει τα χαρακτηριστικά προστασίας δεδομένων για ασφαλή χρήση και σεβασμό στα ανθρώπινα δικαιώματα. Ως ερευνήτρια εφόσον ενημέρωσα για την ιδιότητα μου, το σκοπό της εργασίας, τη μεθοδολογία και την ερευνητική διαδικασία που θα έθετα σε εφαρμογή, ζήτησα και έλαβα την συγκατάθεση τόσο του υπεύθυνου των Κέντρων Ξένων Γλωσσών «*Genius Language Centers*» όσο και των ενήλικων μαθητών του για τη διεξαγωγή της έρευνας και τη συμμετοχή τους. Επιπλέον, στον Διευθυντή των *Genius* δόθηκε βεβαίωση για άδεια εισόδου και διεξαγωγή της έρευνας από το Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας και την επιβλέπουσα καθηγήτρια. Με συνοδευτική επιστολή στην αρχή του ερωτηματολογίου ενημερώθηκαν και εγγράφως οι συμμετέχοντες, αναφορικά με το σκοπό και τους στόχους, την τήρηση ανωνυμίας, την προστασία των προσωπικών δεδομένων και τη χρήση των στοιχείων για τις ανάγκες της συγκεκριμένης και μόνο έρευνας.

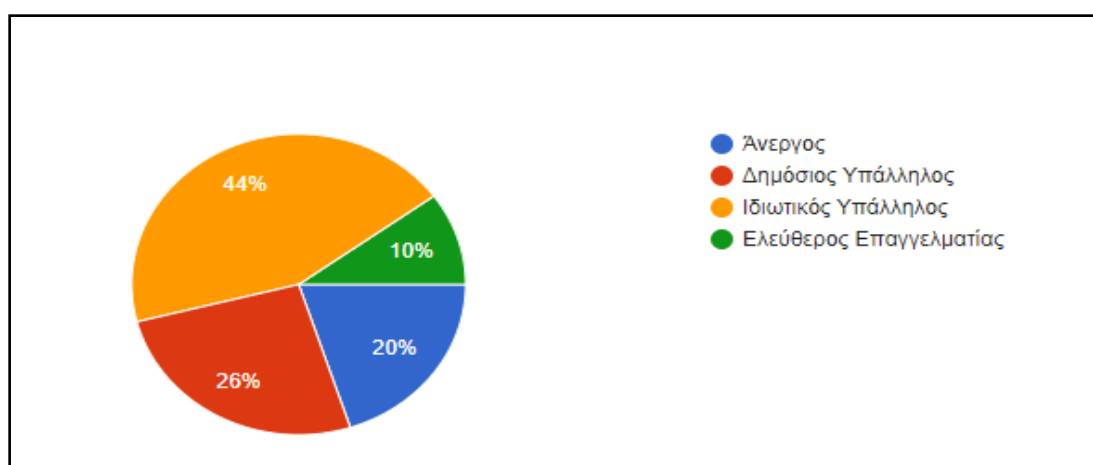
4.2 Περιγραφική ανάλυση στοιχείων των ερωτημάτων του ερωτηματολογίου

Επαγγελματική κατάσταση των συμμετεχόντων ενηλίκων μαθητών

Στο πρώτο μέρος του ερωτηματολογίου (βλ. Παράρτημα) μεταξύ των ερωτήσεων για τα δημογραφικά χαρακτηριστικά του δείγματος της έρευνας δηλαδή τον προσδιορισμό της ηλικίας, του φύλου και του μορφωτικού επιπέδου έρχονται να συμπληρωθούν ερωτήματα για το επάγγελμα και τη διερεύνηση των επιλογών σχετικά με την πρώτη γλώσσα.

Στο Σχήμα 4 φαίνεται ότι το 44% των συμμετεχόντων, δηλαδή οι 22 από τους 50, είναι ιδιωτικοί υπάλληλοι ενώ 13 άτομα, το 26%, είναι υπάλληλοι του δημοσίου. Επίσης, 10 άτομα και σε ποσοστό 20% είναι άνεργοι και τέλος το 10% που αντιστοιχεί στην απάντηση 5 ατόμων είναι ελεύθεροι επαγγελματίες. Αυτό που συμπεραίνεται είναι το γεγονός ότι εφόσον η πλειοψηφία απασχολείται στον ιδιωτικό τομέα η ανάγκη συνεχούς εξέλιξης, επιμόρφωσης είναι αναγκαία εξαιτίας της ανταγωνιστικότητας μεταξύ των επιχειρήσεων και της ραγδαίας ανάπτυξης των συνεργασιών μεταξύ των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και όχι μόνο.

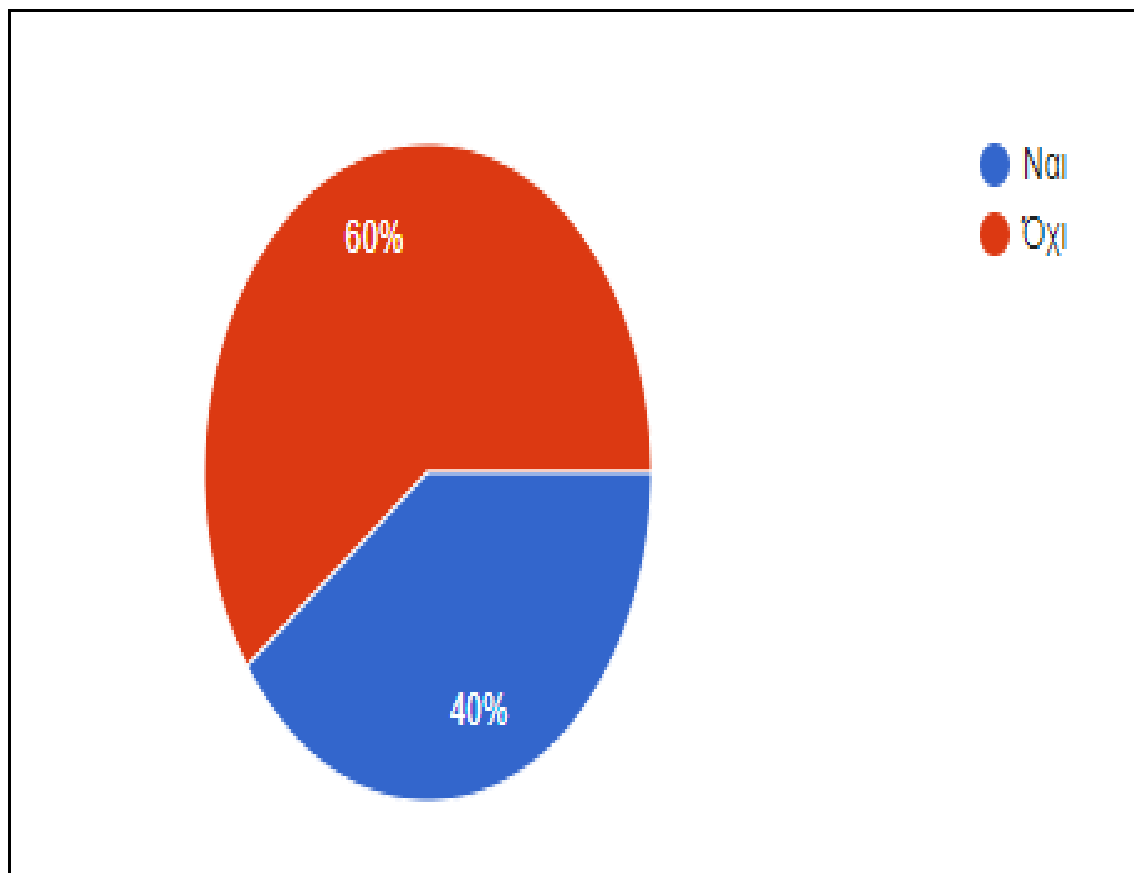
Η ανάγκη κοινού κώδικα επικοινωνίας ωθεί στην εκμάθηση των Ξένων Γλωσσών. Φυσικά δεν μπορεί να περάσει απαρατήρητο το ποσοστό των ανέργων το οποίο σηματοδοτεί από τη μια την αδυναμία εύρεσης εργασίας και από την άλλη την προσφυγή των ενηλίκων στην δια βίου μάθηση, τη συνεχή επιμόρφωση και απόκτηση γνώσεων προς ενίσχυση του βιογραφικού τους.

Σχήμα 4. Επαγγελματική κατάσταση των συμμετεχόντων

Σπουδάζετε

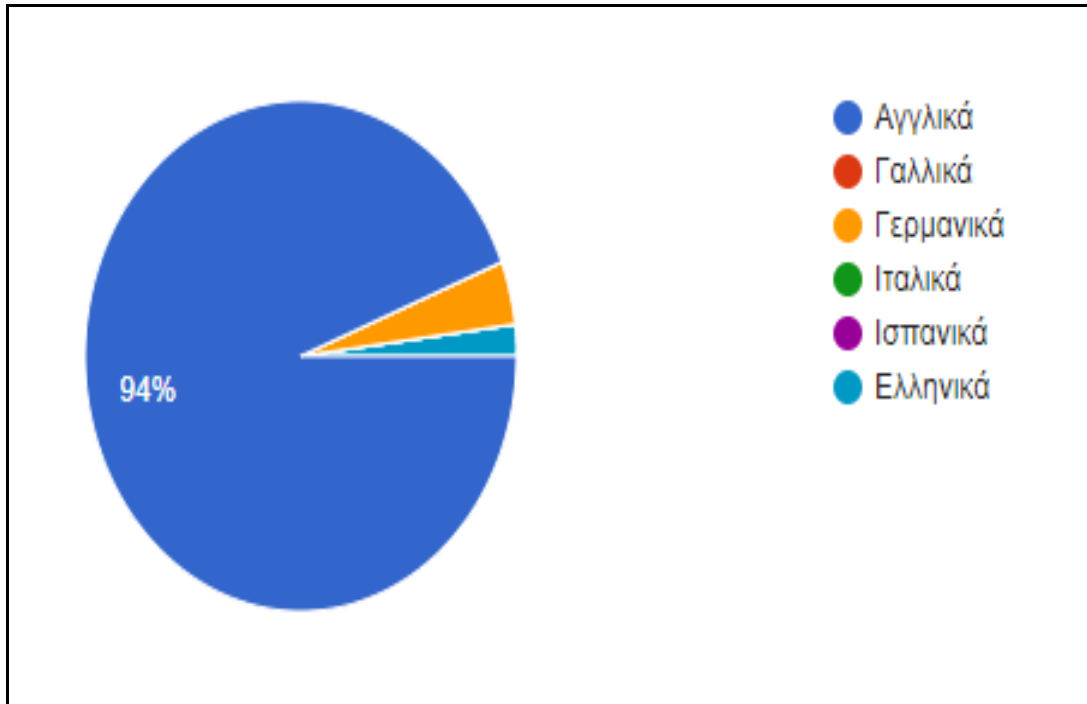
Στη συνέχεια από τους 50 ερωτηθέντες οι 30 δηλαδή το 60% απαντάει ότι δεν είναι εν ενεργεία σπουδαστές ενώ οι υπόλοιποι 20 δηλαδή το 40% ότι φοιτά ή παρακολουθεί προγράμματα σπουδών (βλ.Σχήμα 5).

Σχήμα 5. Σπουδάζετε

Γνώση πρώτης γλώσσας

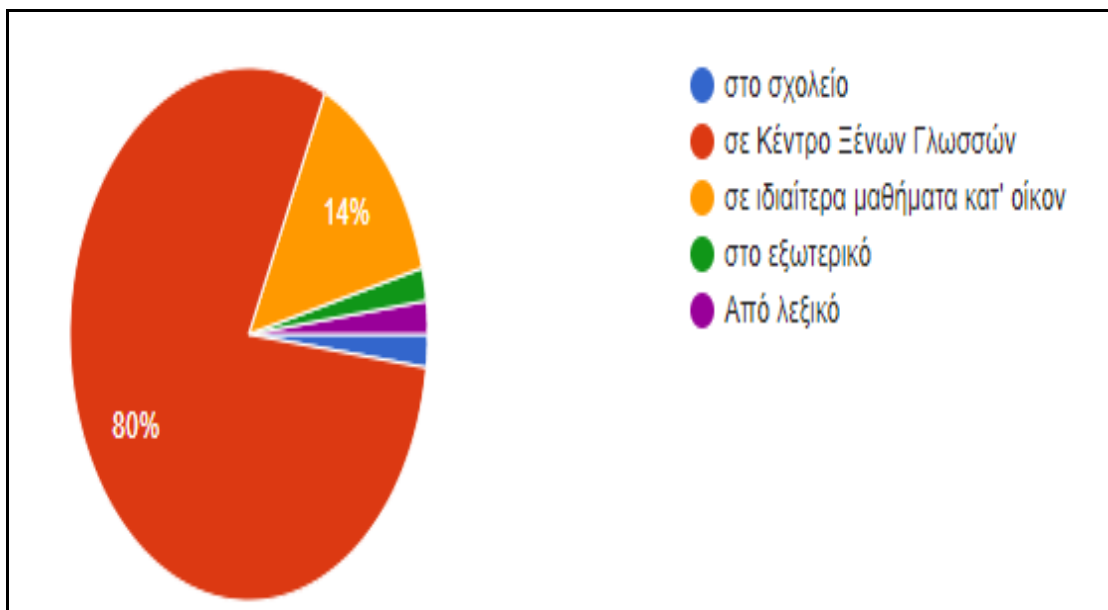
Αναφορικά με τη γνώση της πρώτης γλώσσας (βλ.Σχήμα 6) ένα μεγάλο ποσοστό, το 94% και συγκεκριμένα 47 άτομα απάντησαν ότι γνωρίζουν την αγγλική γλώσσα. Μόλις δύο άτομα απάντησαν τα γερμανικά (4%) και ένα, το 2%, απάντησε ότι γνωρίζει την ελληνική. Το αποτέλεσμα δεν μας παραξενεύει αφού τα αγγλικά διδάσκονται στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση υποχρεωτικά όπως αναφέρθηκε ήδη και στο θεωρητικό μέρος της παρούσας εργασίας.

Σχήμα 6. Γνώση πρώτης γλώσσας

Πού την διδαχθήκατε

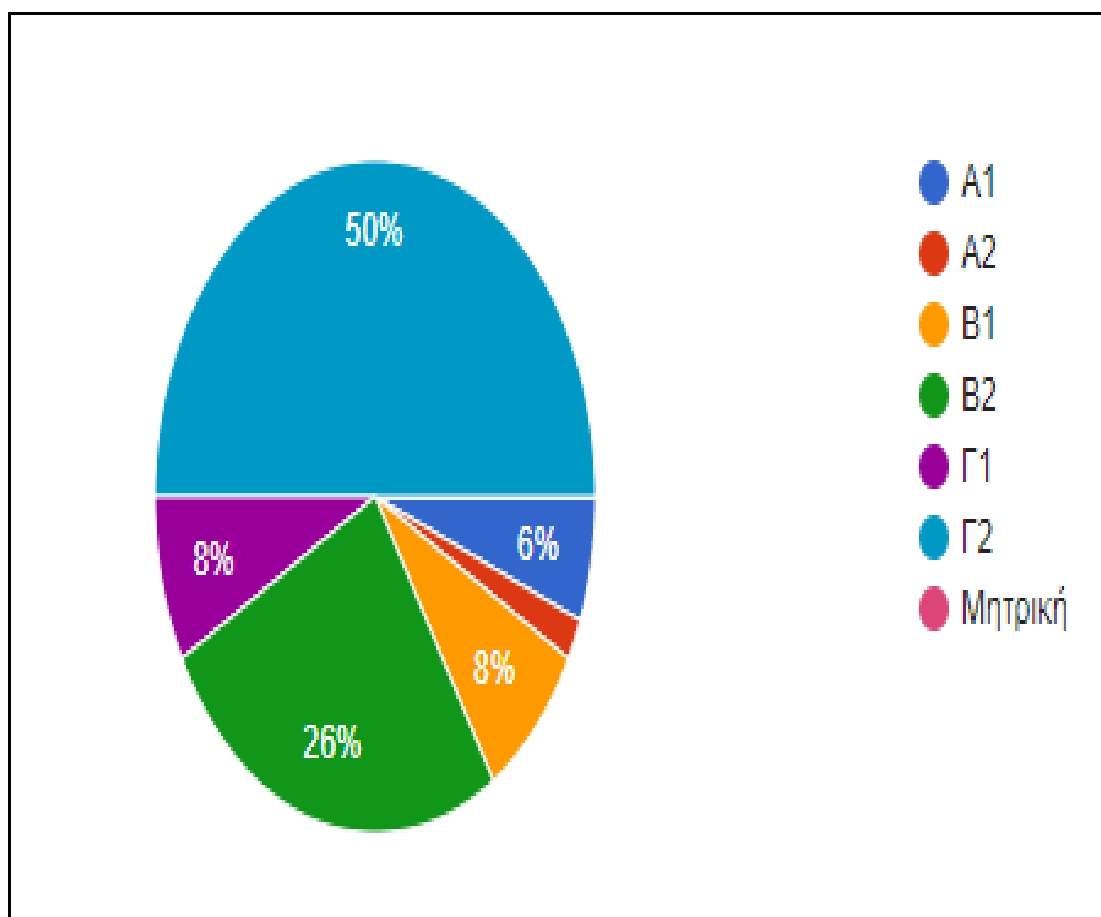
Το 80% των ενηλίκων εκπαιδευομένων, 40 άτομα, απάντησε ότι διδάχθηκε την πρώτη γλώσσα σε Κέντρο Ξένων γλωσσών ενώ οι 7 δηλαδή το 14% σε ιδιαίτερα μαθήματα κατ' οίκον. Από ένα μόνο άτομο απάντησε στο σχολείο, στο εξωτερικό και από το λεξικό, με ποσοστό 2% αντίστοιχα για κάθε επιλογή (βλ. Σχήμα 7).

Σχήμα 7. Πού την διδαχθήκατε

Επίπεδο πρώτης γλώσσας (Βάση του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Αναφοράς για τις Γλώσσες)

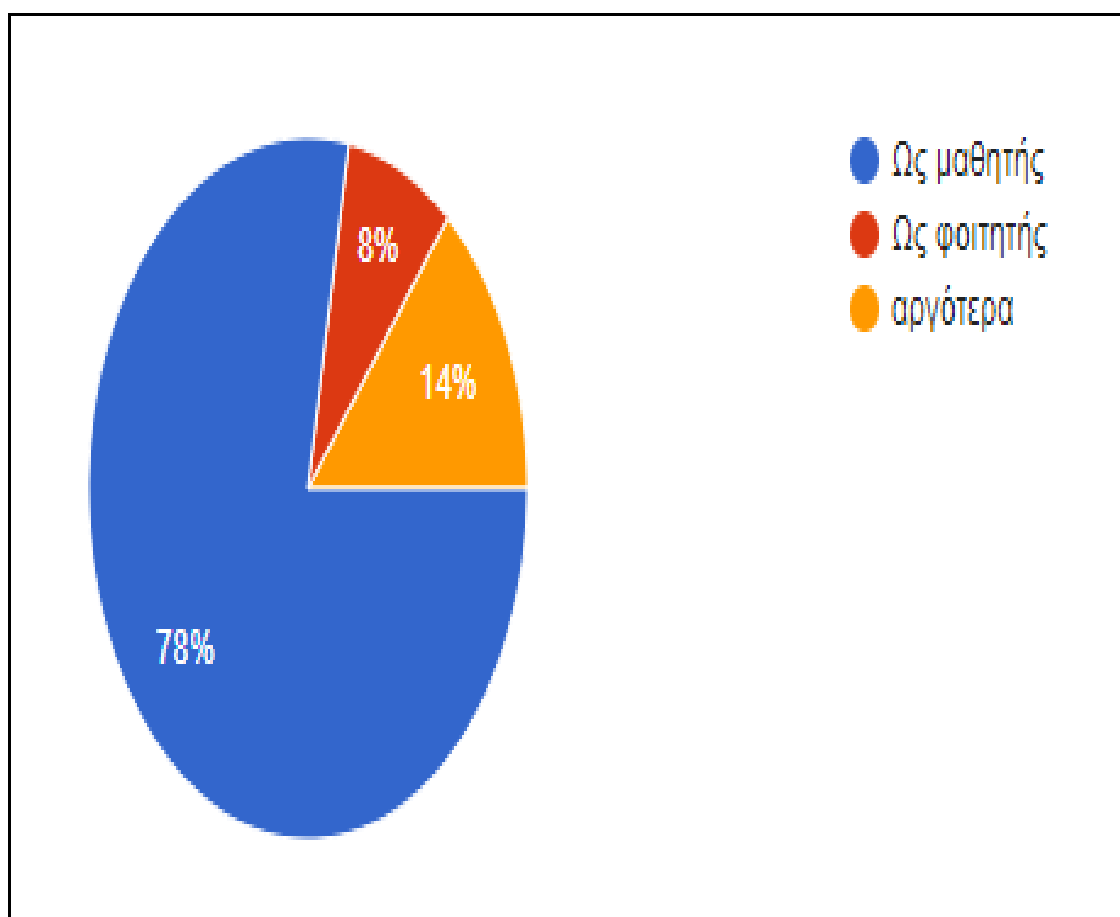
Στο ακόλουθο γράφημα (βλ. Σχήμα 8) αποτυπώνεται το επίπεδο γνώσης της γλώσσας σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τις γλώσσες. Συμπεραίνεται ότι το 50% των μαθητών, (25 άτομα), έχει άριστη γνώση της γλώσσας, το 8% είναι επιπέδου Γ1, (4 άτομα) και 13 συμμετέχοντες δηλαδή το 26% δήλωσε ότι έχει καλή γνώση επιπέδου Β2. Επίσης το 8% απάντησε ότι έχει μέτρια γνώση (4 άτομα), τρεις ακόμη δηλαδή το 6% είναι επιπέδου Α1 και μόλις ένα άτομο δήλωσε γνώστης επιπέδου Α2.

Σχήμα 8. Επίπεδο πρώτης γλώσσας (Βάση του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Αναφοράς για τις Γλώσσες)

Πότε διδαχθήκατε τη γλώσσα

Το πρώτο μέρος του ερωτηματολογίου κλείνει με το πότε διδάχτηκε η πρώτη γλώσσα (βλ. Σχήμα 9). Η πλειονότητα των ερωτηθέντων και συγκεκριμένα 39 με ένα ποσοστό 78% είπε ως μαθητής στο σχολείο, το 8% αντιστοιχεί στην απάντηση 4 ατόμων ως φοιτητής και επτά άτομα, το 14%, δήλωσε αργότερα. Συμπερασματικά, μετά την ανάλυση των δεδομένων του πρώτου μέρους καταλήγουμε στο ότι οι ενήλικες κατά τη μαθητική και φοιτητική φοίτηση κατάφεραν να αποκτήσουν μια καλή έως και άριστη γνώση της πρώτης γλώσσας που επέλεξαν και συγκεκριμένα τα αγγλικά.

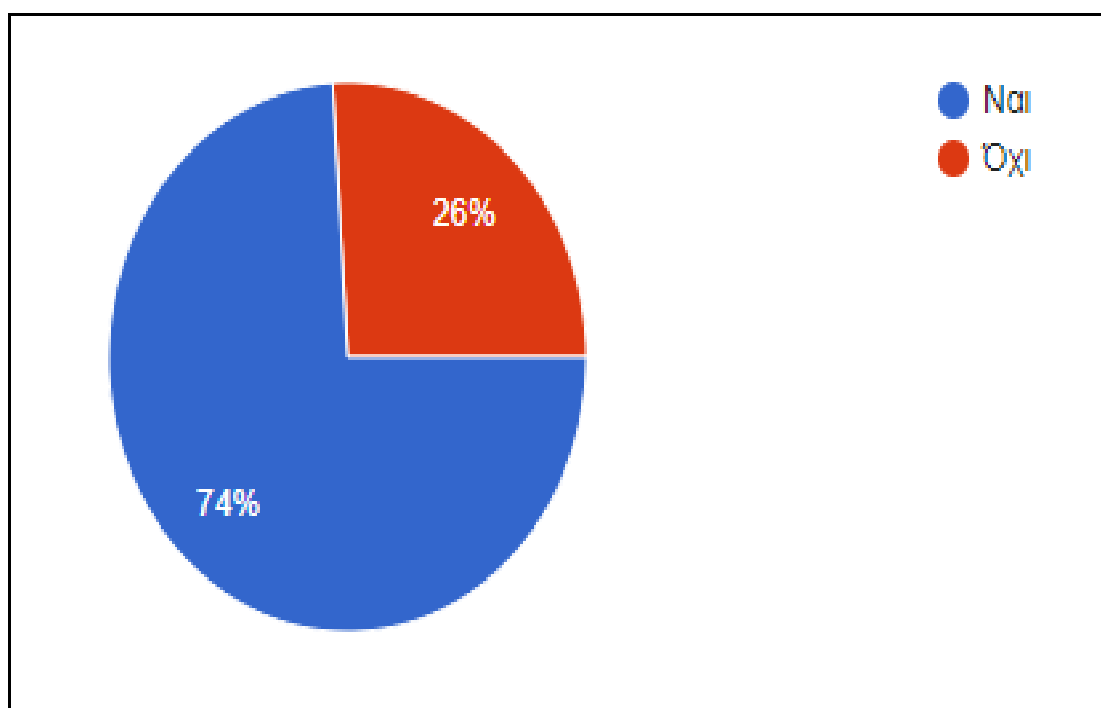

Σχήμα 9. Πότε διδαχθήκατε τη γλώσσα

Μέρος Β'. Πολυγλωσσία και εκμάθηση Ξένων Γλωσσών

Παρακολουθείτε κάποιο πρόγραμμα εκμάθησης ξένης Γλώσσας τώρα

Το δεύτερο μέρος περιλαμβάνει ερωτήσεις σχετικές με την πολυγλωσσία και την εκμάθηση Ξένων Γλωσσών. Αυτό που παρατηρείται στο γράφημα του σχήματος 10 είναι ότι το 74% των ερωτηθέντων, ποσοστό που αντιστοιχεί στην απάντηση 37 ατόμων, απάντησε ότι παρακολουθεί ένα πρόγραμμα εκμάθησης ξένης γλώσσας αυτή την περίοδο και το 26%, δηλαδή 13 συμμετέχοντες, απαντά όχι. Το γεγονός ότι το ερωτηματολόγιο προωθήθηκε σε μαθητές που φοιτούν σε συγκεκριμένα Κέντρα Ξένων Γλωσσών προβληματίζει.

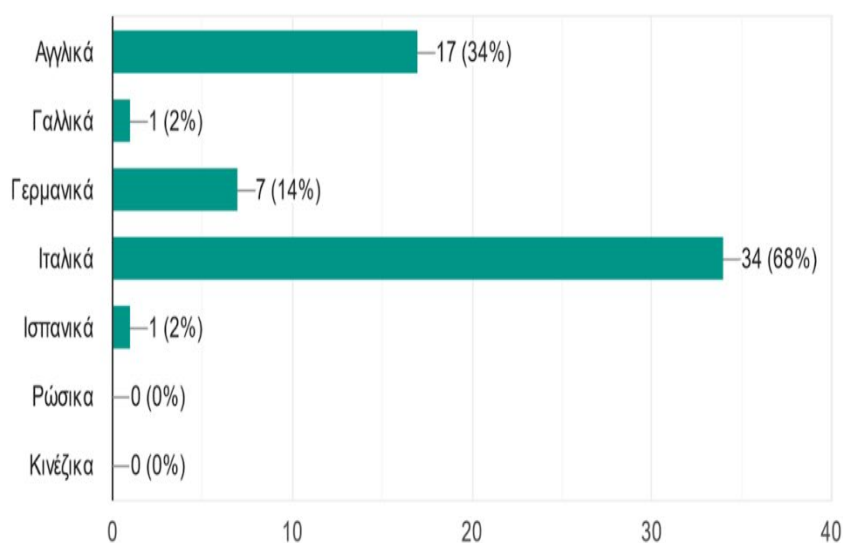

Σχήμα 10. Παρακολουθείτε κάποιο πρόγραμμα εκμάθησης ξένης Γλώσσας τώρα;

Ποια γλώσσα/ες έχετε επιλέξει

Στο ερώτημα ποια/ες γλώσσα/ες έχετε επιλέξει το ποσοστό του 34% απάντησε την αγγλική γλώσσα, το 14% τα γερμανικά, το 2% τα γαλλικά και ακόμη ένα μικρό ποσοστό του 2% τα ισπανικά (βλ. Σχήμα 11). Έντονη είναι επιθυμία της πλειοψηφίας και συγκεκριμένα του 68% των ενηλίκων να μάθει την ιταλική γλώσσα. Επιπλέον βλέπουμε ότι κάποιοι από τους μαθητές παρακολουθούν περισσότερες από μία γλώσσες ταυτόχρονα.

50 απαντήσεις

Σχήμα 11. Ποια γλώσσα/ες έχετε επιλέξει

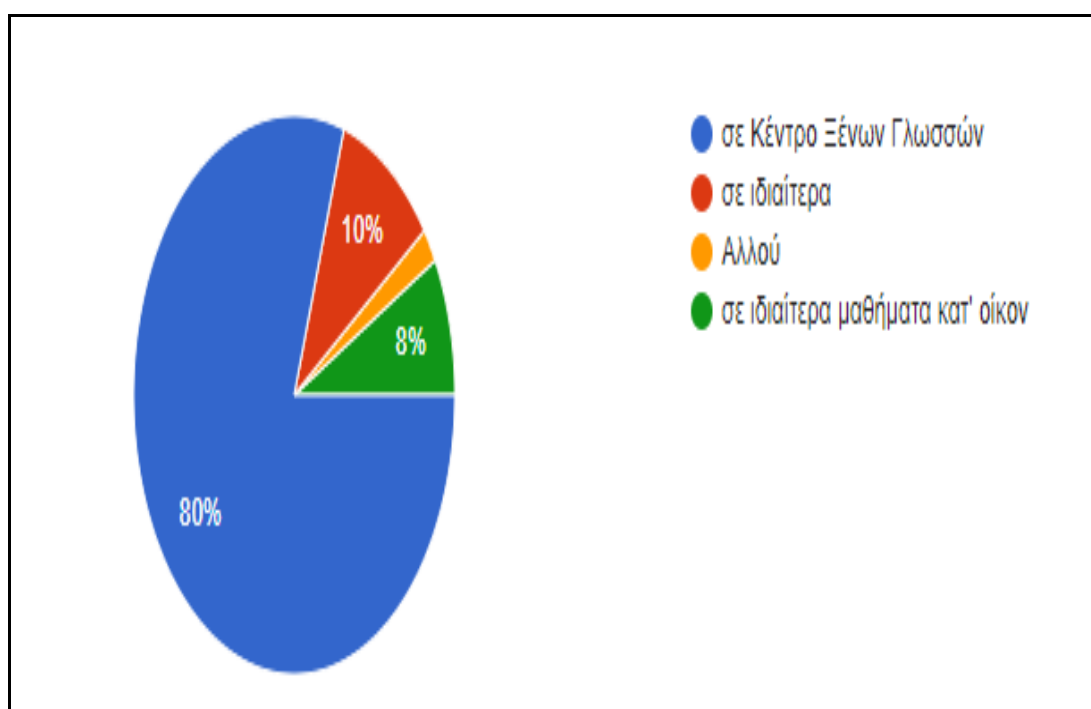
Στην ανοιχτού τύπου ερώτηση «Γιατί;» δόθηκε η ευκαιρία στους συμμετέχοντες να αιτιολογήσουν την/τις επιλογή/ές τους. Τονίστηκε το γενικότερο ενδιαφέρον εκμάθησης βασικών γλωσσών, για διεύρυνση των οριζόντων αλλά και το ενδιαφέρον για εκμάθηση μιας νέας γλώσσας. Η απόκτηση ενός πιστοποιητικού γλωσσομάθειας ανώτερου επιπέδου στην αγγλική που θεωρείται διεθνής γλώσσα, πιο συχνή στη χρήση και συνεπώς απαραίτητη. Επίσης, η ενίσχυση του βιογραφικού, η συλλογή μορίων για περισσότερες επαγγελματικές ευκαιρίες τόσο στο εσωτερικό της χώρας όσο και στο εξωτερικό επισημάνθηκαν ιδιαίτερα. Η επαγγελματική εξέλιξη, η επαγγελματική αποκατάσταση, η χρησιμότητα στη δουλειά αποτυπώνεται ως εξής: «Γιατί χρειάζεται στην δουλειά μου και μου αρέσει», «Ως τυπικό προσόν για την επαγγελματική μου εξέλιξη», «είναι χρήσιμη στην τουριστική επιχείρησή μου», «Χρειάζομαι τη γλώσσα για την μελλοντική μου δουλειά». Τέλος επιλέγουν γλώσσες που θεωρούν «προσιτές θεωρητικά», «αρκετά εύκολες» και «πιο εύκολες».

Ενδεικτικά αναφέρω ορισμένες από τις απόψεις της πλειοψηφίας των εκπαιδευομένων για την επιλογή της αγγλικής και της ιταλικής γλώσσας: «Αγγλικά γιατί είναι η διεθνής γλώσσα και ιταλικά γιατί είναι σχετικά εύκολη σε σχέση με άλλες γλώσσες», «Μου αρέσει η Ιταλία και η κουλτούρα της», «Μου αρέσει πολύ η Ιταλική κουλτούρα και είναι χρήσιμη στη δουλειά μου», «Τα αγγλικά γιατί είναι η διεθνής

γλώσσα και τα ιταλικά γιατί μου άρεσε η χώρα κι ο πολιτισμός της». Επίσης μαθητής/μαθήτρια ανέφερε: «Γιατί είναι μια γλώσσα που ακούγεται όμορφα, η Ιταλία είναι μια χώρα που θα με ενδιέφερε να επισκεφτώ και τέλος έχει αρκετά στοιχεία με την γαλλική γλώσσα που έχω διδαχθεί στο σχολείο».

Που την/τις διδάσκεστε

Οι επιλεγμένες γλώσσες διδάσκονται κατά κύριο λόγο σε Κέντρο Ξένων Γλωσσών σύμφωνα με το 80%, ποσοστό που αντιστοιχεί στην απάντηση που έδωσαν 40 ενήλικες μαθητές. Πέντε άτομα, το 10%, δήλωσε σε ιδιαίτερα μαθήματα και τέσσερα άτομα ακόμη, το 8%, απάντησαν ότι παρακολουθούν ιδιαίτερα μαθήματα κατ' οίκον. Τέλος, το 2%, ένας ή μία επέλεξε αλλού (βλ.Σχήμα 12).

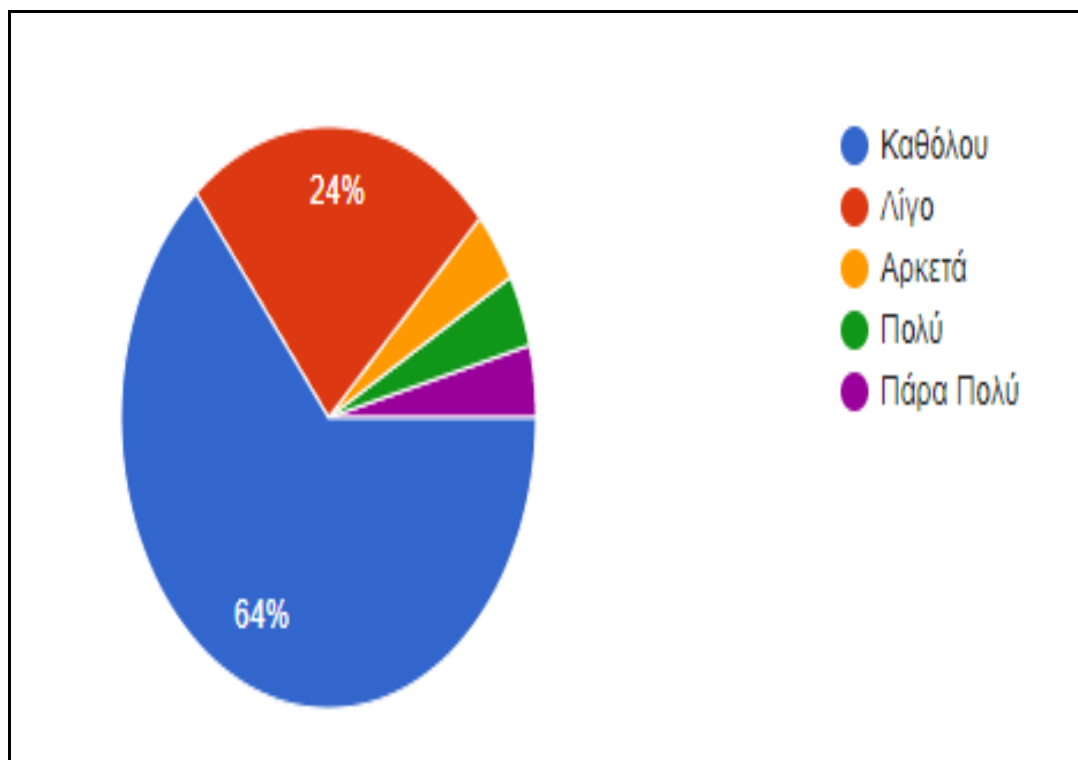

Σχήμα 12.Που την/τις διδάσκεστε

Κατά την παρακολούθηση του τρέχοντος προγράμματος εκμάθησης ΞΓ έχετε σκεφτεί να παραιτηθείτε

Σύμφωνα με την κλίμακα Likert το 64% επέλεξε ότι είναι σταθερά προσανατολισμένο στο στόχο του και στην αρχική του επιλογή δίχως να έχει σκεφτεί να παραιτηθεί καθόλου, ποσοστό που αντιστοιχεί στην επιλογή που έκαναν 32 συμμετέχοντες. Επίσης 12 άτομα, το 24%, επέλεξε ότι έχει σκεφτεί την παραίτηση λίγο και το υπόλοιπο ποσοστό 12% μοιράστηκε ισόποσα (ανά 4%). Έτσι, 2 άτομα

επέλεξαν την παραίτηση από την παρακολούθηση του προγράμματος επιλογής τους αρκετά, 2 ακόμη πολύ και 2 πάρα πολύ.

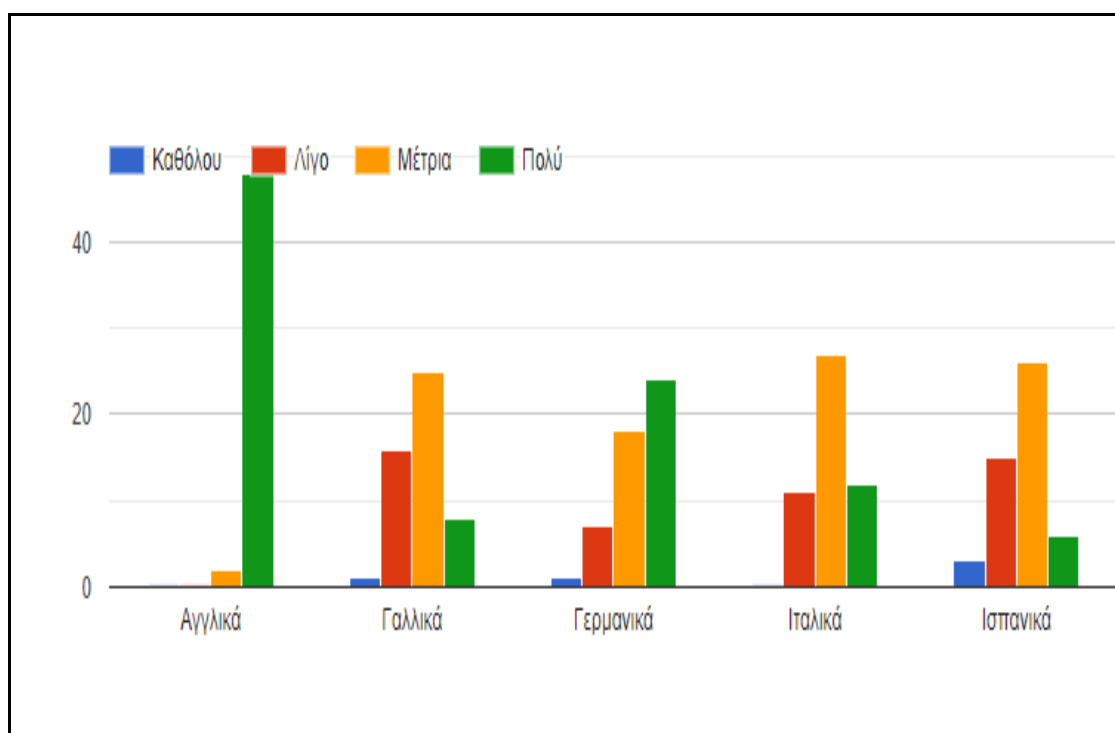

Σχήμα 13. Κατά την παρακολούθηση του τρέχοντος προγράμματος εκμάθησης ΞΓ έχετε σκεφτεί να παραιτηθείτε;

Η τελευταία ερώτηση του πρώτου μέρους αναφορικά με την πολυγλωσσία και την εκμάθηση Ξένων Γλωσσών κλείνει με το ερώτημα «Πόσο χρήσιμες θεωρείτε τις παρακάτω γλώσσες στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης;». Οι ερωτηθέντες καλούνται να απαντήσουν για κάθε γλώσσα ξεχωριστά μεταξύ των Αγγλικών, Γαλλικών, Γερμανικών, Ιταλικών, Ισπανικών, τη συχνότητα χρησιμότητας στο πλαίσιο της ΕΕ και σύμφωνα με την 4βαθμια κλίμακα Likert (Καθόλου, Λίγο, Μέτρια, Πολύ).

Πόσο χρήσιμες θεωρείτε τις παρακάτω γλώσσες στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Παρατηρώντας και αναλύοντας τα δεδομένα του διαγράμματος στο σχήμα 14 πληροφορούμαστε ότι οι μαθητές απάντησαν και ξεχώρισαν με συντριπτικό ποσοστό την αγγλική ως την χρησιμότερη γλώσσα. Πιο συγκεκριμένα τα αγγλικά θεωρούνται πολύ χρήσιμα από τον μεγαλύτερο αριθμό των συμμετεχόντων εκπαιδευομένων (48) ενώ μόλις 2 από αυτούς απάντησαν μέτρια. Οι συχνότητες λίγο και καθόλου δεν επιλέχθηκαν από κανέναν. Η γαλλική γλώσσα θεωρείται από 25 άτομα ότι έχει μέτρια χρησιμότητα, για 16 άτομα έχει λίγη, για 8 άτομα πολύ και 1 άτομο επιλέγει τη συχνότητα του καθόλου. Τα γερμανικά σύμφωνα: με 24 άτομα είναι πολύ χρήσιμα, με 18 μέτρια, με 7 λίγο και με 1 καθόλου. Τα ιταλικά για 27 ενήλικες θεωρούνται μετρίως χρησιμότητας, για 12 είναι πολύ χρήσιμα και για 11 είναι λίγο χρήσιμα. Τέλος τα ισπανικά 26 μαθητές θεωρούν ότι είναι μετρίως χρησιμότητας, 15 λίγης, 6 πιστεύουν ότι είναι πολύ χρήσιμα και 3 καθόλου.

Σχήμα 14. Πόσο χρήσιμες θεωρείτε τις παρακάτω γλώσσες στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Συμπληρωματικά ζητήθηκε προαιρετικά να καταγραφεί ποια άλλη γλώσσα θεωρείται χρήσιμη. Οι απαντήσεις ήταν έξι και οι γλώσσες μεταξύ των ήδη

προαναφερομένων ιταλικών και γερμανικών ήταν : η κινεζική, η ρωσική, η ελληνική. Κατά την αιτιολόγηση της συχνότητας της χρησιμότητας κάθε γλώσσας ορισμένοι απάντησαν αναφερόμενοι στην επικοινωνία, στην κατανόηση και στη συνεννόηση. Ενδεικτικά αναφέρω: «Για λόγους συνεννόησης..», «Γιατί και οι τρεις γλώσσες είναι απαραίτητες για τη συνεννόηση», «Γνωρίζοντας γλώσσες έχεις καλύτερη κατανόηση των κόσμων», «Γιατί είναι σημαντικό και βοηθάει στην επικοινωνία μας με ξένους λαούς και στη δουλειά μας», «Για επικοινωνία σε επαγγελματικό επίπεδο και διαπροσωπικές σχέσεις».

Άλλοι αιτιολόγησαν τη συχνότητα αναφερόμενοι συμπληρωματικά στην επαγγελματική αποκατάσταση, στα ταξίδια και την πιθανή μετανάστευση σε αναζήτηση μιας καλύτερης ζωής. Συγκεκριμένα ισχυρίστηκαν: «Διότι μπορούμε να επικοινωνήσουμε σε περίπτωση ταξιδιού στο εξωτερικό επίσης, σε περίπτωση μετακόμισης ή λόγω αναζήτησης εργασίας», «Για τη διεκπεραίωση επαγγελματικών και μη συναστροφών», «γιατί χρειάζονται περισσότερο στην αγορά εργασίας», «Σε οποιαδήποτε χώρα κ αν ταξιδέψεις είτε για δουλειά είτε για βόλτα αν δεν γνωρίζεις αγγλικά θα δυσκολευτείς παρά πολύ να επικοινωνήσεις και να συνεννοηθείς με τους ντόπιους», «Επαγγελματική αποκατάσταση», «Χρειάζεται η εκμάθηση ξένων γλωσσών στον επαγγελματικό τομέα». Επιπλέον μαθητής ανέφερε ότι «Αφενός με κάθε γλώσσα διευρύνονται οι ορίζοντες μας και επιπλέον κάθε γλώσσα είναι σημαντική για να υπάρχει επικοινωνία με τη χώρα προέλευσης, ανάλογα με το τι προσφέρει (π.χ. εμπόριο, εξαγωγές, τουρισμός κλπ)».

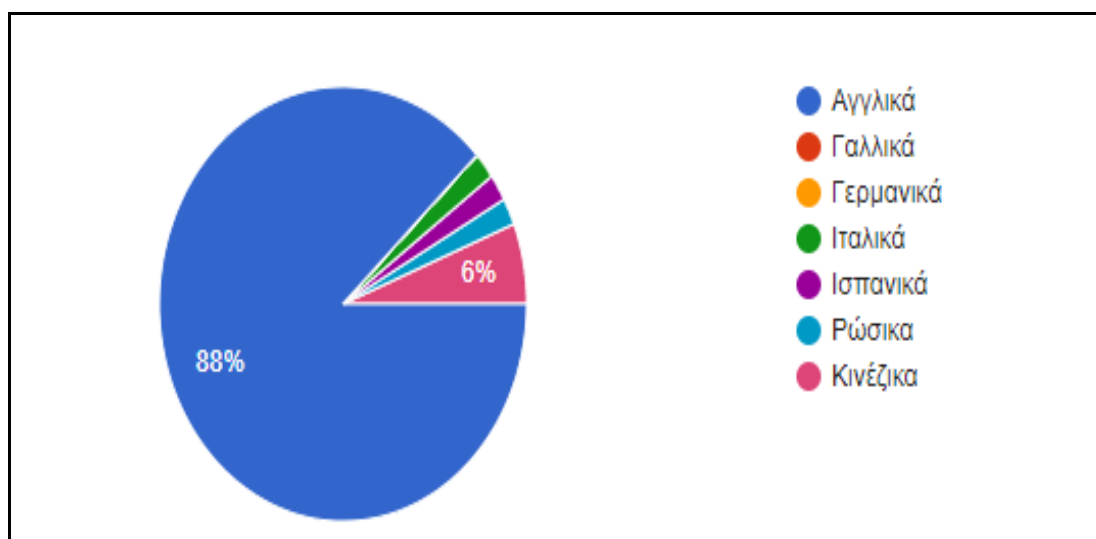
Αρκετοί ήταν πιο συγκεκριμένοι και αναφέρθηκαν στην υπεροχή της αγγλικής γλώσσας λέγοντας ότι «Τα αγγλικά είναι τα πιο χρήσιμα καθώς είναι μια γλώσσα που την ξέρουνε σχεδόν όλοι», «Γιατί τα αγγλικά είναι η γλώσσα που τη μιλούν οι περισσότεροι άνθρωποι στην παγκόσμια αγορά». Κάποιοι αιτιολόγησαν την απάντηση τους εκφράζοντας άποψη για περισσότερες από μια γλώσσα και για διαφορετικούς λόγους ισχυριζόμενοι ότι «Τα Αγγλικά είναι απαραίτητα για την δουλειά, για ταξίδια, για κάθε είδους εξέλιξη, πλέον είναι σαν παγκόσμια γλώσσα, Ισπανικά από τις διαδεδομένες γλώσσες, γερμανικά για προσωπικούς λόγους», «Τα αγγλικά είναι μέρος της καθημερινότητάς μας. Τα Γαλλικά θεωρώ ότι είναι χρήσιμα γιατί η Γαλλία είναι μια ισχυρή χώρα στην ΕΕ. Τα Γερμανικά είναι χρήσιμα για τα άτομα που θα ήθελαν μια καλύτερη ποιότητα ζωής στην ΕΕ και θα επέλεγαν να μεταναστεύσουν».

Φυσικά υπήρξαν και αυτοί που θεωρούν χρησιμότερες τις δυνατές γλώσσες, και αυτές που είναι πλούσιες, «Γλώσσες δυνατών κρατών για επικοινωνία», «Είναι μία

γλώσσα με πολιτισμό και πλούσιο λεξιλόγιο», «Για την ιστορικότητα της», «Δυνατές γλώσσες της ΕΕ». Τέλος μαθητές αιτιολογούμενοι γενικότερα δήλωσαν ότι «Είναι καλό να μαθαίνεις ξένες γλώσσες και να έρχεσαι σε επαφή με νέες κουλτούρες και πολιτισμούς» και «γιατί είναι εξίσου σημαντικές και ωραίες γλώσσες».

Ποια γλώσσα θεωρείτε χρησιμότερη σε παγκόσμιο επίπεδο

Παγκοσμίως (βλ. Σχήμα 15) χρησιμότερη γλώσσα κατά το 88% και την απάντηση 44 ατόμων είναι η αγγλική, κατά το 6% και σύμφωνα με 3 ερωτώμενους η κινεζική και ακολουθούν με μικρότερα ισόποσα ποσοστά του 2% η ρωσική, η ισπανική και η ιταλική. Κάθε μία από τις γλώσσες αυτές επιλέχθηκε από ένα άτομο.

Σχήμα 15. Ποια γλώσσα θεωρείτε χρησιμότερη σε παγκόσμιο επίπεδο

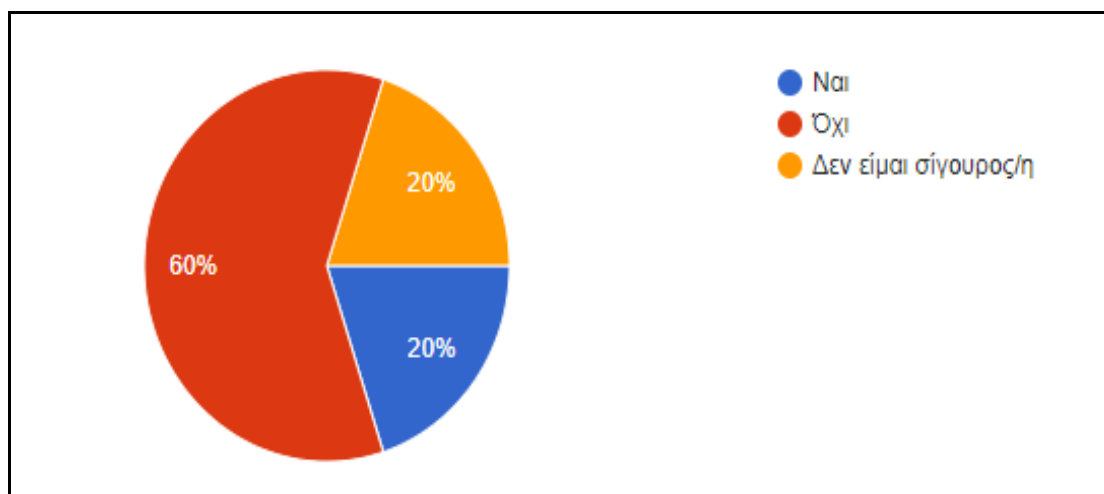
Αιτιολογώντας την επιλογή τους για την παγκόσμια υπεροχή της αγγλικής γλώσσας οι συμμετέχοντες χρησιμοποίησαν μια σειρά χαρακτηρισμών όπως διεθνή, δημοφιλέστερη, γλώσσα της τεχνολογίας, απαραίτητη, διαδεδομένη, γνωστή, επίσημη, εύκολη συγκριτικά με άλλες, παγκόσμια, κοινή. Ενδεικτικά αναφέρω τις ακόλουθες απόψεις: «Επίσημη γλώσσα», «Είναι απαραίτητη στην αγορά εργασίας», «Χρησιμοποιείται από περισσότερους», «Είναι πιο διαδεδομένη ειδικά στο διαδίκτυο», «Μιλάνε όλοι αγγλικά σε παγκόσμιο επίπεδο», «Είναι η δημοφιλέστερη», «Γιατί όλος ο πλανήτης χρησιμοποιεί κατά βάση την αγγλική γλώσσα», «Γιατί την γνωρίζει πλέον η πλειοψηφία του κόσμου», «Είναι η πιο δημοφιλής γλώσσα», «Είναι η διεθνής γλώσσα

που χρησιμοποιείται παντού, σε όλες τις εφαρμογές και στο διαδίκτυο», «Είναι πιο εύκολη στην εκμάθηση της και χρησιμοποιείται παντού», «Γιατί είναι διεθνώς αναγνωρισμένη γλώσσα και την γνωρίζουν σχεδόν όλοι» και «Θεωρείται παγκόσμια γλώσσα και διευκολύνει στην επικοινωνία ανεξάρτητα ποια είναι η μητρική σου γλώσσα».

Σχετικά με την επιλογή της κινεζικής γλώσσας οι υποστηρικτές της έκαναν ονομαστική αναφορά λέγοντας : «επειδή η Κίνα είναι μια από τις πιο ανερχόμενες χώρες κυρίως στο εμπόριο», «Η Κίνα είναι η χώρα που έχει τη μεγαλύτερη παραγωγή και εξέλιξη στον τομέα της τεχνολογίας, και όχι μόνο».

Κρίνεται επαρκή την εκμάθηση Ξένων Γλωσσών στα σχολεία της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της Ελλάδας

Σημαντικό ερώτημα στο οποίο κλήθηκαν να απαντήσουν οι συμμετέχοντες ήταν κατά πόσο η εκμάθηση Ξένων Γλωσσών στα σχολεία της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της χώρα μας είναι επαρκής. Πάνω από τους μισούς συμμετέχοντες, 30 άτομα, με ποσοστό 60% απάντησαν αρνητικά. Ακολούθως 10 ερωτώμενοι, σε ποσοστό 20%, έδωσαν θετική απάντηση και το υπόλοιπο 20% αντιστοιχεί στις απαντήσεις από 10 άτομα που δήλωσαν ότι δεν είναι σίγουροι/ες (βλ. Σχήμα 16).

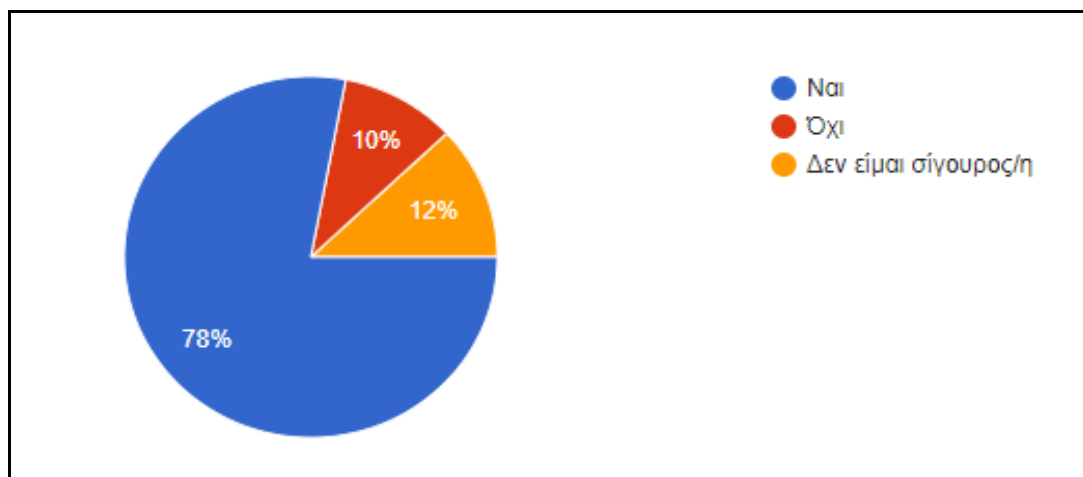

Σχήμα 16. Κρίνεται επαρκή την εκμάθηση Ξένων Γλωσσών στα σχολεία της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της Ελλάδας

Δεδομένα που θα πρέπει να προβληματίσουν τους υπευθύνους και να μεριμνήσουν άμεσα για παρεμβάσεις ή και αλλαγές.

Θα επιθυμούσατε ένα μεγαλύτερο εύρος επιλογής γλωσσών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

Το δεύτερο μέρος κλείνει παρέχοντας την ευκαιρία στους εκπαιδευόμενους ενήλικες που συμμετέχουν στην έρευνα να εκφράσουν την επιθυμία για ένα μεγαλύτερο εύρος επιλογής ξένων γλωσσών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (βλ. Σχήμα 17).

Σχήμα 17. Θα επιθυμούσατε ένα μεγαλύτερο εύρος επιλογής γλωσσών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

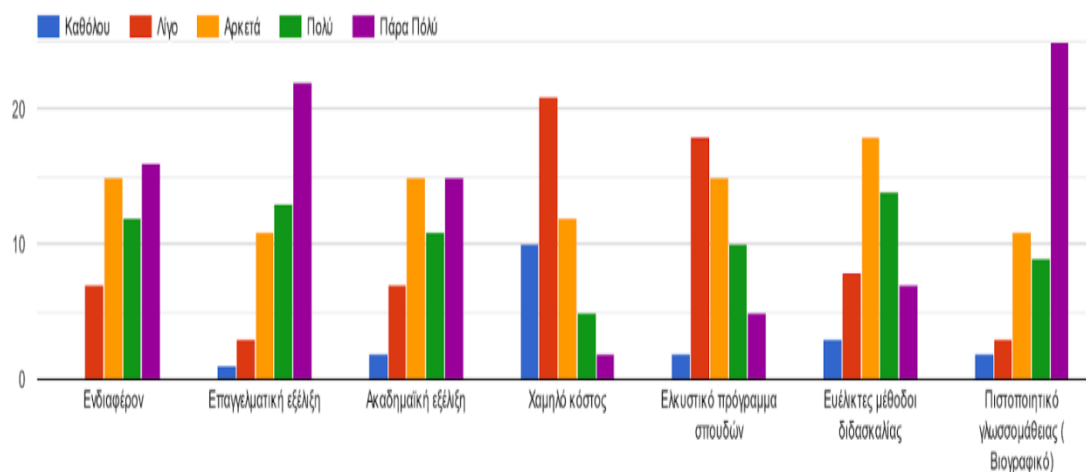
Συγκεκριμένα, το 78% που αντιστοιχεί σε 39 απαντήσεις αποκρίθηκε θετικά, το 12% (6 άτομα) ότι δεν είναι σίγουρος/η και το 10% δήλωσε ότι δεν επιθυμεί μεγαλύτερο εύρος επιλογής γλωσσών (απάντηση 5 ατόμων). Πάραυτα δόθηκε η ευκαιρία σε όλους να εκφράσουν τις προτάσεις τους αναφορικά με τις γλώσσες που προτείνουν να εισαχθούν στην Δευτεροβάθμια. Προτάθηκαν τα Γερμανικά και τα Γαλλικά τα οποία ήδη υπάρχουν και προφανώς θεωρούν ότι δεν διδάσκονται ή ότι δεν διδάσκονται σωστά. Επίσης τα Ιταλικά και τα Ισπανικά τα οποία προτείνονται στα προγράμματα σπουδών όμως διδάσκονται σε ελάχιστα σχολεία ανά την επικράτεια και μόνο σε ορισμένα Γυμνάσια της χώρας. Δυστυχώς για αυτά, στο Λύκειο, παρά το ότι πρόκειται για πανελλαδικώς εξεταζόμενα μαθήματα η σχολική διδασκαλία είναι ανύπαρκτη. Τέλος, προτείνουν τα ρωσικά, κινεζικά, τούρκικα, ενώ ένα άτομο εξέφρασε την δυσαρέσκεια του υποστηρίζοντας «Καμία γιατί δεν θα διδαχθεί σωστά». Άλλο ένα σημείο για προβληματισμό.

Μέρος Γ'. Λόγοι που λειτουργούν ως κίνητρο και ως τροχοπέδη στην εκμάθηση των Ξένων Γλωσσών

Ως ενήλικες εκπαιδευόμενοι σε ποιο βαθμό οι παρακάτω λόγοι σας ώθησαν στην εκμάθηση Ξένων Γλωσσών

Το τρίτο μέρος του ερωτηματολογίου αποτελείται από δύο ερωτήματα που καλούν τους συμμετέχοντες ενήλικες εκπαιδευόμενους να επιλέξουν το βαθμό που συγκεκριμένοι λόγοι λειτουργούν ως κίνητρο ή τροχοπέδη στην εκμάθηση των Ξένων Γλωσσών.

Συγκεκριμένα στο πρώτο ερώτημα καλούνται να δηλώσουν σε ποιο βαθμό, σύμφωνα με την 5βάθμια κλίμακα Likert (καθόλου, λίγο, αρκετά, πολύ, πάρα πολύ), επτά λόγοι, το ενδιαφέρον, η επαγγελματική εξέλιξη, η ακαδημαϊκή εξέλιξη, το χαμηλό κόστος, το ελκυστικό πρόγραμμα σπουδών, οι ευέλικτες μέθοδοι διδασκαλίας και το πιστοποιητικό γλωσσομάθειας (βιογραφικό) τους ώθησαν στην εκμάθηση Ξένων Γλωσσών. Προχωρώντας στην ανάλυση των δεδομένων (βλ. Σχήμα 18) που ελήφθησαν παρατηρείται ότι σχετικά με το ενδιαφέρον 16 συμμετέχοντες από το σύνολο των πενήντα το θεωρούν ως “πάρα πολύ” σημαντικό κίνητρο, 15 ως “αρκετά”, 12 ως “πολύ” και 7 άτομα δηλώνουν ότι το ενδιαφέρον τους ώθησε “λίγο” στην εκμάθηση ξένων γλωσσών.

Σχήμα 18. Ως ενήλικες εκπαιδευόμενοι σε ποιο βαθμό οι παρακάτω λόγοι σας ώθησαν στην εκμάθηση Ξένων Γλωσσών

Η επαγγελματική εξέλιξη ώθησε 22 άτομα “πάρα πολύ” στο να μάθουν μια ξένη γλώσσα και άλλα 13 “πολύ”. Έντεκα απάντησαν ότι τους ώθησε “αρκετά”, τρεις “λίγο” και τέλος υπήρξε ένα άτομο που η επαγγελματική εξέλιξη δεν τον/ την ώθησε “καθόλου” σε αυτή την επιλογή. Αναφορικά με το τρίτο κίνητρο ώθησης στη γλωσσομάθεια και την ακαδημαϊκή εξέλιξη 15 ενήλικες απαντούν ότι συνέβαλε “πάρα πολύ” στην απόφαση τους και ακόμη 15 δηλώνουν “αρκετά”. Για τους επόμενους 11 η ώθηση ήταν της κλίμακας “πολύ” και 7 άτομα δήλωσαν “λίγο”. Δύο άτομα δεν ωθήθηκαν “καθόλου” προς την εκμάθηση γλώσσας από την επιθυμία για ακαδημαϊκή εξέλιξη.

Το χαμηλό κόστος δεν φαίνεται να είναι ένας ιδιαίτερα καθοριστικός λόγος εκμάθησης ΞΓ μιας και 21 άτομα από τα 50 απάντησαν ότι ωθήθηκαν “λίγο” εξ αυτού και 10 ακόμη απάντησαν “καθόλου”. Αντιθέτως υπήρξαν 12 ενήλικες μαθητές που απάντησαν ότι συνέβαλε “αρκετά” στην απόφαση τους, 2 “πάρα πολύ” και 5 “πολύ”.

Ένα ελκυστικό πρόγραμμα σπουδών επηρέασε “πάρα πολύ” μόλις 5 από τους ενδιαφερόμενους και 10 “πολύ”. Δεκαπέντε άτομα δηλώνουν ότι είναι ένας από τους λόγους που καθορίζει “αρκετά” την επιλογή τους ενώ 18 υποστηρίζουν “λίγο” και δύο “καθόλου”. Οι ευέλικτες μέθοδοι διδασκαλίας ώθησαν 14 συμμετέχοντες “πολύ” και άλλους 18 “αρκετά”. “Πάρα πολύ” απάντησαν 7 ενώ οκτώ δήλωσαν “λίγο” και τρεις “καθόλου”.

Τέλος το πιστοποιητικό γλωσσομάθειας ως εφόδιο για το βιογραφικό των 25 μαθητευομένων από το σύνολο των πενήντα, δηλαδή για τους μισούς, φαίνεται να είναι ένας “πάρα πολύ” σημαντικός λόγος παρακολούθησης ενός προγράμματος εκμάθησης ξένων γλωσσών. Ζώντας σε μια κοινωνία σε συνεχή εξέλιξη, μεγάλων απαιτήσεων και αυξημένης ανταγωνιστικότητας η συνεχής επιμόρφωση και η διαβίου μάθηση καθίστανται υποχρεωτικές. Ακολουθούν οι απαντήσεις 9 ακόμη ατόμων που υποστηρίζουν “πολύ” και άλλες 11 “αρκετά”. Μόνο δύο δηλώνουν ότι η απόκτηση ενός πιστοποιητικού γλωσσομάθειας τους ωθεί “λίγο” και δύο “καθόλου”.

Αναλύοντας τα δεδομένα όπως αναπαρίστανται στο διάγραμμα 18 χρωματικά και σύμφωνα με την 5βάθμια κλίμακα Likert που χρησιμοποιείται, εξάγονται συμπεράσματα που αναπαρίστανται σε μορφή πινάκων και συνοδεύονται από επιμέρους σχολιασμό σχετικά με τους λόγους που οι συμμετέχοντες δήλωσαν ότι τους ώθησαν στην παρακολούθηση ενός προγράμματος εκμάθησης Ξένων Γλωσσών σε βαθμό πάρα πολύ, πολύ, αρκετά, λίγο, καθόλου.

Κατατάσσοντας τους λόγους που ώθησαν *πάρα πολύ* (βλ.Πίνακα 1) τους ενήλικες εκπαιδευόμενους στην εκμάθηση Ξένων Γλωσσών διαπιστώνεται ότι από τους 50 ερωτώμενους οι 25 θεωρούν την απόκτηση πιστοποιητικού γλωσσομάθειας ως έναν από τους κυριότερους λόγους. Δεύτερος σημαντικός λόγος είναι η επαγγελματική εξέλιξη σύμφωνα με 22 άτομα και ακολουθούν το ενδιαφέρον (απάντηση 16 ατόμων), η ακαδημαϊκή εξέλιξη (απάντηση 15 ατόμων), οι ευέλικτες μέθοδοι διδασκαλίας (απάντηση 7 ατόμων), το ελκυστικό πρόγραμμα σπουδών (απάντηση 5 ατόμων) και τελευταίο στην κατάταξη έρχεται το χαμηλό κόστος το οποίο μόλις 2 άτομα θεωρούν ότι τους οδήγησε πάρα πολύ στην εκμάθηση της ΞΓ.

Πίνακας 1. Λόγοι που ώθησαν τους ερωτώμενους στην εκμάθηση ΞΓ πάρα πολύ

ΒΑΘΜΟΣ: ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	
ΛΟΓΟΙ ΩΘΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΚΜΑΘΗΣΗ ΞΓ	ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ
1.Πιστοποιητικό γλωσσομάθειας (βιογραφικό)	25/50
2.Επαγγελματική εξέλιξη	22/50
3.Ενδιαφέρον	16/50
4.Ακαδημαϊκή εξέλιξη	15/50
5.Ευέλικτες μέθοδοι διδασκαλίας	7/50
6.Ελκυστικό πρόγραμμα σπουδών	5/50

7.Χαμηλό κόστος

2/50

Στον Πίνακα 2 κατατάσσονται οι λόγοι που ώθησαν *πολύ* στην εκμάθηση ΞΓ και στην πρώτη θέση βρίσκονται οι ευέλικτες μέθοδοι διδασκαλίας, άποψη που υποστήριξαν 14 άτομα από τα 50 συνολικά που συμμετέχουν στην ερευνητική διαδικασία. Στη συνέχεια έρχεται η επαγγελματική εξέλιξη (απάντηση 13 ατόμων), το ενδιαφέρον (απάντηση 12 ατόμων), η ακαδημαϊκή εξέλιξη (απάντηση 11 ατόμων), το ελκυστικό πρόγραμμα σπουδών (απάντηση 10 ατόμων), το πιστοποιητικό γλωσσομάθειας (απάντηση 9 ατόμων) και στην τελευταία θέση βρίσκεται το χαμηλό κόστος, σύμφωνα με πέντε άτομα.

Πίνακας 2. Λόγοι που ώθησαν τους ερωτώμενους στην εκμάθηση ΞΓ πολύ

ΒΑΘΜΟΣ: ΠΟΛΥ	
ΛΟΓΟΙ ΩΘΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΚΜΑΘΗΣΗ ΞΓ	ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ
1.Ευέλικτες μέθοδοι διδασκαλίας	14/50
2.Επαγγελματική εξέλιξη	13/50
3.Ενδιαφέρον	12/50
4.Ακαδημαϊκή εξέλιξη	11/50
5.Ελκυστικό πρόγραμμα σπουδών	10/50
6.Πιστοποιητικό γλωσσομάθειας (βιογραφικό)	9/50
7.Χαμηλό κόστος	5/50

Σύμφωνα με τον Πίνακα 3 οι λόγοι που ώθησαν *αρκετά* στη γλωσσομάθεια τους ερωτώμενους ενήλικες είναι, κατά την άποψη των 18 από τους 50, οι ευέλικτες μέθοδοι διδασκαλίας. Στη συνέχεια 15 από αυτούς θεώρησαν ότι η ακαδημαϊκή εξέλιξη, το ενδιαφέρον και το ελκυστικό πρόγραμμα σπουδών ήταν αρκετά ικανά κίνητρα παρότρυνσης εκμάθησης ξένων γλωσσών. Δώδεκα δήλωσαν ότι το χαμηλό κόστος ήταν αρκετό και έντεκα υποστήριξαν το πιστοποιητικό γλωσσομάθειας και την επαγγελματική εξέλιξη.

Πίνακας 3. Λόγοι που ώθησαν τους ερωτώμενους στην εκμάθηση ΞΓ αρκετά

ΒΑΘΜΟΣ: ΑΡΚΕΤΑ	
ΛΟΓΟΙ ΩΘΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΚΜΑΘΗΣΗ ΞΓ	ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ
1. Ευέλικτες μέθοδοι διδασκαλίας	18/50
2. Ακαδημαϊκή εξέλιξη	15/50
3. Ενδιαφέρον	15/50
4. Ελκυστικό πρόγραμμα σπουδών	15/50
5. Χαμηλό κόστος	12/50
6. Πιστοποιητικό γλωσσομάθειας (βιογραφικό)	11/50
7. Επαγγελματική εξέλιξη	11/50

Εικοσιένα άτομα απάντησαν ότι το χαμηλό κόστος λειτούργησε λίγο ως κίνητρο και 18 το ίδιο εξέφρασαν για το ελκυστικό πρόγραμμα σπουδών. Οκτώ δήλωσαν ότι οι ευέλικτες μέθοδοι διδασκαλίας τους ώθησαν λίγο ενώ 7 άτομα υπέδειξαν το ενδιαφέρον και άλλα 7 την ακαδημαϊκή εξέλιξη ως κίνητρο που τους επηρέασε λίγο. Τέλος λίγο ώθησαν η επαγγελματική εξέλιξη (απάντηση από 3 άτομα) και το πιστοποιητικό γλωσσομάθειας (απάντηση από 3 άτομα).

Πίνακας 4. Λόγοι που ώθησαν τους ερωτώμενους στην εκμάθηση ΞΓ λίγο

ΒΑΘΜΟΣ: ΛΙΓΟ	
ΛΟΓΟΙ ΩΘΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΚΜΑΘΗΣΗ ΞΓ	ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ
1. Χαμηλό κόστος	21/50
2. Ελκυστικό πρόγραμμα σπουδών	18/50
3. Ευέλικτες μέθοδοι διδασκαλίας	8/50
4. Ενδιαφέρον	7/50
5. Ακαδημαϊκή εξέλιξη	7/50
6. Επαγγελματική εξέλιξη	3/50
7. Πιστοποιητικό γλωσσομάθειας (βιογραφικό)	3/50

Αυτό που παρατηρούμε στον Πίνακα 5 είναι ότι υπάρχουν λόγοι που σύμφωνα με την αναφορά των συμμετεχόντων δεν τους ώθησαν καθόλου στην εκμάθηση ξένων γλωσσών. Συγκεκριμένα ορισμένοι αναφέρουν ότι το χαμηλό κόστος (απάντηση 10 ατόμων), οι ευέλικτες μέθοδοι διδασκαλίας (απάντηση 3 ατόμων), το πιστοποιητικό

γλωσσομάθειας, η ακαδημαϊκή εξέλιξη και το ελκυστικό πρόγραμμα σπουδών (απαντήσεις που δόθηκαν από 2 άτομα η καθεμία) δεν αποτέλεσαν για αυτούς κίνητρα μάθησης. Ένα άτομο μόνο θεωρεί ότι η επαγγελματική εξέλιξη δεν τον επηρέασε καθόλου να μάθει μια ξένη γλώσσα ενώ το ενδιαφέρον μην έχοντας επιλεγεί από κανέναν αφήνει να εννοηθεί ότι είναι παράγοντας που μπορεί να κατευθύνει τη διάθεση των ενηλίκων προς τη γλωσσομάθεια.

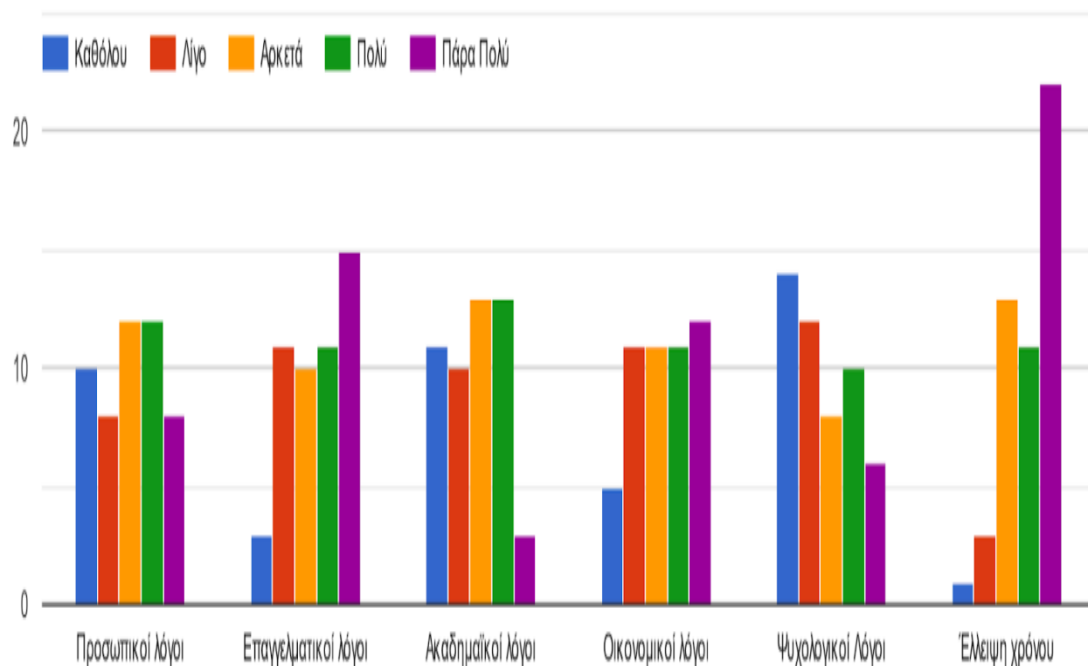
Πίνακας 5. Λόγοι που ώθησαν τους ερωτώμενους στην εκμάθηση ΞΓ καθόλου

ΒΑΘΜΟΣ: ΚΑΘΟΛΟΥ	
ΛΟΓΟΙ ΩΘΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΚΜΑΘΗΣΗ ΞΓ	ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ
1. Χαμηλό κόστος	10/50
2. Ευέλικτες μέθοδοι διδασκαλίας	3/50
3. Πιστοποιητικό γλωσσομάθειας (βιογραφικό)	2/50
4. Ακαδημαϊκή εξέλιξη	2/50
5. Ελκυστικό πρόγραμμα σπουδών	2/50
6. Επαγγελματική εξέλιξη	1/50
7. Ενδιαφέρον	0/50

Από τα παραπάνω συμπεραίνεται ότι το κίνητρο που κατά κύριο λόγο (πάρα πολύ) οδηγεί τους ενήλικες στο να μάθουν Ξένες Γλώσσες είναι η απόκτηση ενός πιστοποιητικού γλωσσομάθειας για τον εμπλουτισμό και την ενίσχυση του βιογραφικού τους ώστε να έχουν την καλύτερη δυνατή επαγγελματική αποκατάσταση και εξέλιξη.

Λόγοι που λειτουργούν ως εμπόδιο στην εκμάθηση Ξένων Γλωσσών

Στο δεύτερο ερώτημα οι συμμετέχοντες καλούνται να δηλώσουν σε ποιο βαθμό, σύμφωνα με την 5βάθμια κλίμακα Likert (καθόλου, λίγο, αρκετά, πολύ, πάρα πολύ), έξι λόγοι (οι προσωπικοί, οι επαγγελματικοί, οι ακαδημαϊκοί, οι ψυχολογικοί και η έλλειψη χρόνου) λειτουργούν ως εμπόδιο στην εκμάθηση Ξένων Γλωσσών.

Σχήμα19. Λόγοι που λειτουργούν ως εμπόδιο στην εκμάθηση Ξένων Γλωσσών

Προχωρώντας στην ανάλυση των δεδομένων του σχήματος 19 που ελήφθησαν παρατηρείται ότι σχετικά με τους *προσωπικούς λόγους* 8 άτομα θεωρούν ότι εμποδίζουν “πάρα πολύ” την εκμάθηση ΞΓ, 12 άτομα θεωρούν “πολύ”, ακόμη 12 θεωρούν “αρκετά”, 8 και 10 θεωρούν ότι δεν είναι “καθόλου” εμπόδιο.

Οι *επαγγελματικοί λόγοι* σύμφωνα με 15 άτομα μπορούν να λειτουργήσουν “πάρα πολύ” ως εμπόδιο στη γλωσσομάθεια. Έντεκα θεωρούν “πολύ”, δέκα “αρκετά”,

ακόμη 11 “λίγο” και μόνο τρεις ενήλικες εκπαιδευόμενοι πιστεύουν ότι η δουλειά τους μπορεί να αποτελέσει τροχοπέδη στην εκμάθηση γλωσσών. Συνεχίζοντας με τους *ακαδημαϊκούς λόγους* διαπιστώνεται ότι μόνο 3 άτομα θεωρούν ότι μπορούν να παρακωλύσουν “πάρα πολύ” την μαθησιακή διαδικασία. Δεκατρείς δήλωσαν “πολύ”, άλλοι δεκατρείς “αρκετά” και δέκα πιστεύουν ότι η συνέχιση των σπουδών μπορεί να εμποδίσει “λίγο” την απόφαση τους να μάθουν ξένες γλώσσες. Τέλος, 11 άτομα είναι απόλυτα αποφασισμένα ότι η ακαδημαϊκή εξέλιξη δεν στέκεται “καθόλου” εμπόδιο στην εκμάθηση.

Οι *οικονομικοί λόγοι* σύμφωνα με την άποψη 12 συμμετεχόντων λειτουργούν “πάρα πολύ” ως εμπόδιο στην εκμάθηση γλωσσών. Οι επιλογές “πολύ”, “αρκετά”, “λίγο” έχουν επιλεγεί από 11 άτομα η κάθε μία ενώ 5 ακόμη δηλώνουν ότι δεν είναι παράγοντας που μπορεί να παρεμποδίσει την διαδικασία εκμάθησης. Οι ψυχολογικοί λόγοι δεν λειτουργούν “πάρα πολύ” ως εμπόδιο κατά την άποψη 6 ατόμων. Δέκα όμως υποστηρίζουν “πολύ”, οκτώ “αρκετά” και 12 θεωρούν “λίγο”. Δώδεκα από τους 50 λένε ότι η ψυχολογία δεν επηρεάζει αρνητικά τη γλωσσομάθεια.

Ο τελευταίος λόγος που διερευνάται κατά πόσο λειτουργεί ως εμπόδιο είναι η έλλειψη χρόνου και σχετικά με αυτό 22 άτομα δηλώνουν ότι επηρεάζει “πάρα πολύ”, 11 άτομα λένε “πολύ”, 13 υποστηρίζουν “αρκετά” ενώ μόλις 3 δηλώνουν “λίγο”. Ένα άτομο είναι της άποψης ότι η έλλειψη χρόνου δεν εμποδίζει την λειτουργία της εκμάθησης ξένων γλωσσών.

Συμπερασματικά η έλλειψη χρόνου είναι σύμφωνα με τις απαντήσεις των 22 (από τους 50) ερωτηθέντων ενηλίκων μαθητών ο λόγος-παράγοντας που μπορεί να λειτουργήσει ανασταλτικά και να παρεμποδίσει την εκμάθηση ξένων γλωσσών.

Μέρος Δ'

Το τέταρτο και τελευταίο μέρος του ερωτηματολογίου περιλαμβάνει τρία ερωτήματα και συγκεκριμένα διερευνά τον τρόπο που αρέσει στους ενήλικες μαθητές να μαθαίνουν μια γλώσσα, τα χαρακτηριστικά που αναζητούν στον/στην εκπαιδευτή/τρια τους και κατά πόσο αυτός/η μπορεί να επηρεάσει την μαθησιακή τους πορεία και πρόοδο.

Πώς σας αρέσει να μαθαίνετε την ξένη γλώσσα στην τάξη

Σύμφωνα με το πρώτο ερώτημα οι συμμετέχοντες καλούνται να δείξουν πώς τους αρέσει να μαθαίνουν μέσα στην τάξη, αξιολογώντας σύμφωνα με την κλίμακα Likert (καθόλου, λίγο, αρκετά, πολύ, πάρα πολύ) κάθε μια από τις προτεινόμενες μεθόδους (Σε ομοιογενή τμήματα, με τη χρήση Νέων Τεχνολογιών, με επαναληπτικές δοκιμασίες, με δοκιμασίες διαμεσολάβησης, με δοκιμασίες αυτοαξιολόγησης, με παιχνίδια προσομοίωσης ρόλων, με αφήγηση, με projects, με τη χρήση μουσικής/ταινιών/λογοτεχνίας).

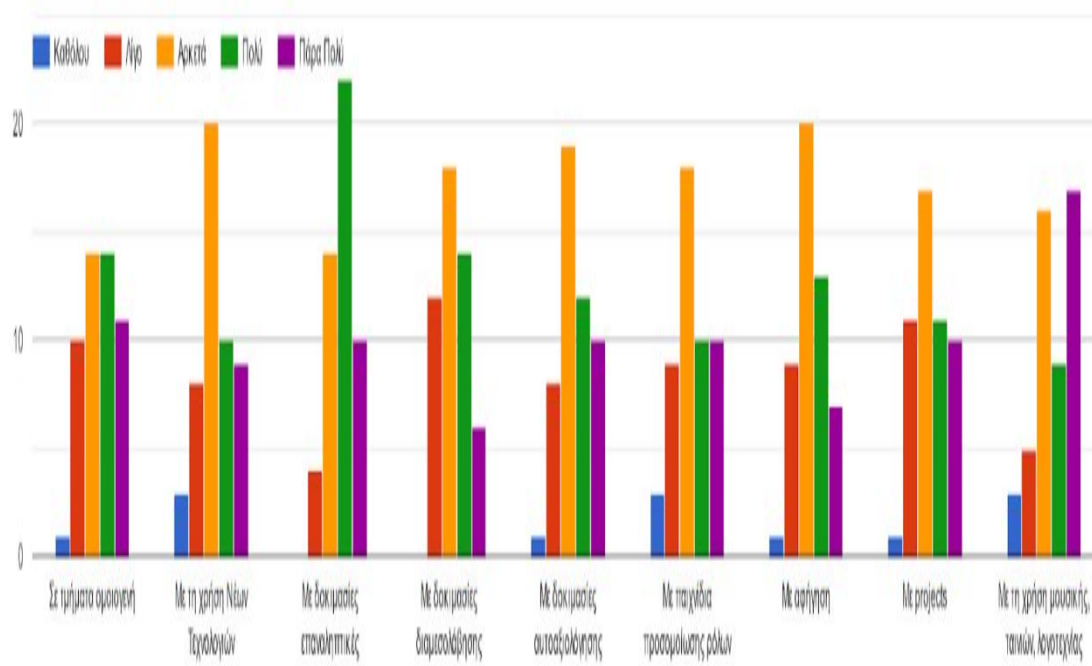
Αναλύοντας τα δεδομένα του σχήματος 20 και την πρώτη επιλογή παρατηρούμε ότι η εκμάθηση σε *ομοιογενή τμήματα* αρέσει “πάρα πολύ” σε 11 άτομα, “πολύ” σε 14, “αρκετά” σε ακόμη 14, “λίγο” σε 10 ενώ ένα άτομο δηλώνει ότι δεν του αρέσει “καθόλου”. Η *Χρήση Νέων Τεχνολογιών*, αρέσει “αρκετά” σε 20 ερωτώμενους. Εννέα δηλώνουν ότι τους αρέσει “πάρα πολύ”, 10 “πολύ”, 11 λένε “λίγο” ενώ σε 3 δεν αρέσει “καθόλου”. Οι *επαναληπτικές δοκιμασίες* σύμφωνα με 22 άτομα είναι μια “πολύ” ωραία μέθοδος εκμάθησης ΞΓ και σε 10 αρέσει “πάρα πολύ”. Δεκατέσσερις δηλώνουν ότι τους αρέσει “λίγο” να μαθαίνουν κάνοντας επαναληπτικές ασκήσεις και τέλος σε τέσσερις εκπαιδευόμενους δεν αρέσει “καθόλου” αυτός ο τρόπος εκμάθησης.

Αναφορικά με τις *δοκιμασίες διαμεσολάβησης* φαίνεται ότι αρέσουν “αρκετά” σε 18 άτομα, “πολύ” σε 14, “λίγο” σε 12, “πάρα πολύ” σε μόλις 6 άτομα από τους πενήντα συνολικά. Το “καθόλου” δεν επιλέχθηκε από κανέναν. Οι *δοκιμασίες αυτοαξιολόγησης* αρέσουν “πάρα πολύ” μόνο σε 10 από τους ενήλικες μαθητές που απαντούν στο ερωτηματολόγιο. Δώδεκα άτομα δηλώνουν ότι τους αρέσουν “πολύ”, δεκαεννέα λένε “αρκετά”, οκτώ υποστηρίζουν “λίγο” και ένα “καθόλου”.

Σχετικά με *Τα παιχνίδια προσομοίωσης ρόλων* ως μέθοδος εκμάθησης της ξένης γλώσσας στην τάξη, 10 ερωτώμενοι είπαν ότι τους αρέσουν “πάρα πολύ”, 10 “πολύ”, 18 “αρκετά”, 8 “λίγο” και ένα άτομο λέει “καθόλου”. Η *αφήγηση* είναι ένας τρόπος εκμάθησης που αρέσει “πάρα πολύ” μόνο σε 7 άτομα, “πολύ” σε 13, “αρκετά” σε 20, “λίγο” σε 9 και “καθόλου” σε ένα άτομο. Για τα *Projects*, μόλις 10 είπαν ότι τους αρέσουν “πάρα πολύ” και 11 “πολύ”. Για δεκαεφτά άτομα θεωρούνται “αρκετά” λειτουργικά για να μάθουν μια ξένη γλώσσα ενώ ακόμη 11 δήλωσαν ότι τους αρέσουν “λίγο”. Για ακόμη μία φορά ένα άτομο είπε ότι δεν του αρέσουν “καθόλου”.

Ολοκληρώνοντας τις μεταβλητές που καλούνται οι ερωτώμενοι να βαθμολογήσουν στο πρώτο ερώτημα του Μέρους Δ' παρατηρούμε ότι 17 άτομα προτιμούν να μαθαίνουν με τη χρήση μουσικής, ταινιών και λογοτεχνίας. Εννέα δήλωσαν ότι τους αρέσει “πολύ”, 16 “αρκετά”, 5 “λίγο” και ένας “καθόλου”.

Συμπερασματικά στους ενήλικες εκπαιδευόμενους της έρευνάς μας αρέσει πάρα πολύ να μαθαίνουν με τη χρήση μουσικής, ταινιών και της λογοτεχνίας.

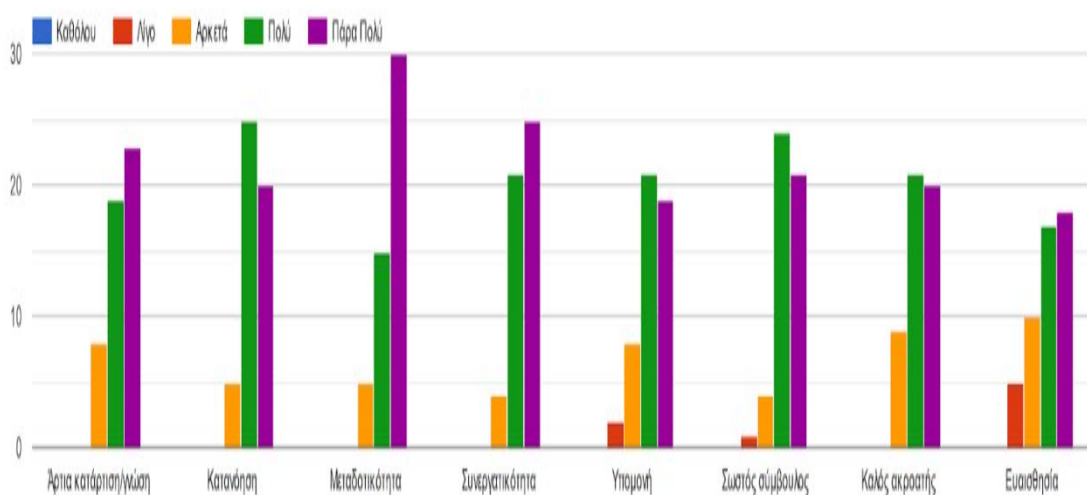

Σχήμα 20. Πώς σας αρέσει να μαθαίνετε την ξένη γλώσσα στην τάξη

Ως εκπαιδευόμενοι σε ποιο βαθμό αναζητάτε τα ακόλουθα χαρακτηριστικά στον εκπαιδευτή σας

Στο επόμενο ερώτημα ζητήθηκε από τους εκπαιδευόμενους να δηλώσουν σε ποιο βαθμό (με τη χρήση της κλίμακας Likert) αναζητούν στον εκπαιδευτή τους τα οκτώ ακόλουθα χαρακτηριστικά: την άρτια κατάρτιση και γνώση, την κατανόηση, τη μεταδοτικότητα, τη συνεργατικότητα, την υπομονή, την ιδιότητα του σωστού συμβούλου, την ιδιότητα του καλού ακροατή και την ευαισθησία (βλ. Σχήμα 21).

Η άρτια κατάρτιση και γνώση αναζητείται “πάρα πολύ” από 23 άτομα, “πολύ” από 19 και “αρκετά” από 8. Η κατανόηση αναζητείται “πάρα πολύ” από 20 άτομα, “πολύ” από 25 και “αρκετά” από μόλις 5 άτομα. Η μεταδοτικότητα αναζητείται “πάρα πολύ” από 30 άτομα, “πολύ” από 15 και “αρκετά” από 5 άτομα. Η συνεργατικότητα αναζητείται “πάρα πολύ” από 25 άτομα, “πολύ” από 21 και “αρκετά” από 4 άτομα. Η υπομονή αναζητείται “πάρα πολύ” από 19 άτομα, “πολύ” από 21, “αρκετά” από 8 άτομα και “λίγο” από 2 άτομα. Η ιδιότητα του Σωστού Συμβούλου “αναζητείται “πάρα πολύ” από 21 άτομα, “πολύ” από 24, “αρκετά” από 4 άτομα και “λίγο” από 1 άτομο. Η ιδιότητα του Καλού ακροατή αναζητείται “πάρα πολύ” από 20 άτομα, “πολύ” από 21 και “αρκετά” από 9 άτομα. Τέλος, το χαρακτηριστικό της ευαισθησίας αναζητείται “πάρα πολύ” από 18 άτομα, “πολύ” από 17, “αρκετά” από 10 άτομα και “λίγο” από 5 άτομα.

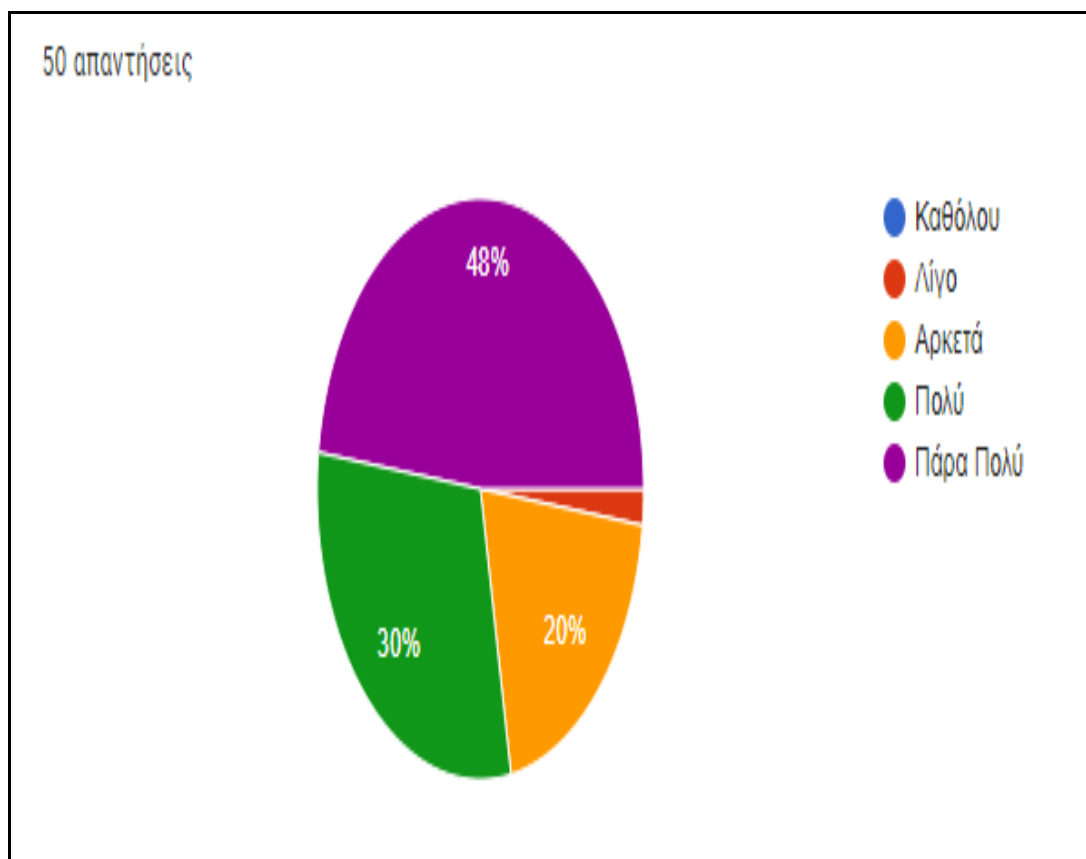

Σχήμα 21. Ως εκπαιδευόμενοι σε ποιο βαθμό αναζητάτε τα ακόλουθα χαρακτηριστικά στον εκπαιδευτή σας.

Η προσωπικότητα και η συμπεριφορά του εκπαιδευτή επηρεάζουν την πορεία σας κατά την εκμάθηση της Ξένης Γλώσσας

Στο τελευταίο ερώτημα του Δ' Μέρους αλλά και όλης της φόρμας οι ερωτώμενοι εκπαιδευόμενοι κλήθηκαν να απαντήσουν αν η προσωπικότητα και η συμπεριφορά του εκπαιδευτή επηρεάζουν την πορεία τους κατά την εκμάθηση της Ξένης Γλώσσας.

Το 48% που αντιστοιχεί σε 24 άτομα από τα 50 συνολικά δήλωσε πάρα πολύ, το 30% (δηλαδή 15 άτομα) δήλωσε πολύ, το 20% (δηλαδή 10 άτομα) είπε αρκετά και μόλις ένα άτομο, το 2% είπε λίγο (βλ. Σχήμα 22).

Σχήμα 22. Η προσωπικότητα και η συμπεριφορά του εκπαιδευτή επηρεάζουν την πορεία σας κατά την εκμάθηση της Ξένης Γλώσσας

Ο σχολιασμός των συμπερασμάτων της έρευνας που πραγματοποιήθηκε περιλαμβάνεται στο πέμπτο και τελευταίο κεφάλαιο, που ακολουθεί. Στη συγκεκριμένη ενότητα θα γίνει επιπλέον αναφορά σε ορισμένους περιορισμούς της έρευνας και στη συνέχεια θα τεθούν προτάσεις για περαιτέρω διερεύνηση όσον αφορά ζητήματα σχετικά με την εκμάθηση Ξένων Γλωσσών.

Κεφάλαιο 5. Συζήτηση

5.1 Συμπεράσματα

Η διερεύνηση των απόψεων και των προτιμήσεων των ενηλίκων εκπαιδευομένων σχετικά με την εκμάθηση Ξένων Γλωσσών ανέδειξε σημαντικά ευρήματα. Αρχικά, αναφορικά με τους συμμετέχοντες στην έρευνα και την ηλικία τους, σχετιζόμενη με την εκμάθηση ξένων γλωσσών, διαπιστώθηκε ότι η ηλικία δεν λειτουργεί ως εμπόδιο αυτής της διαδικασίας. Άτομα από 18 έως και 61 ετών θεωρούν ότι η γνώση ξένων γλωσσών στην σύγχρονη πολυπολιτισμική κοινωνία είναι πολλή σημαντική αφού σχετίζεται με την προσωπική, την επαγγελματική και την κοινωνική εξέλιξη του ανθρώπου.

Μάλιστα, αυτό που είναι αξιοσημείωτο είναι ότι τα άτομα που ανήκουν στο ηλικιακό εύρος 29-39, παρόλο ότι θεωρητικά θα έπρεπε πλέον να είναι αποκατεστημένα στη ζωή τους, δείχνουν περισσότερο ενδιαφέρον από ότι το ακριβώς προηγούμενο (18-28) στο οποίο ανήκουν άτομα νεότερης ηλικίας όπως σπουδαστές, φοιτητές, νέοι επαγγελματίες. Γεγονός, που θα έπρεπε να μας προβληματίσει έντονα γιατί θα μπορούσε να ερμηνευτεί τόσο θετικά όσο και αρνητικά από την πλευρά και των δύο γενιών. Έτσι, για τους νεότερους θα μπορούσε να σημαίνει είτε αδιαφορία και μειωμένη φιλοδοξία είτε ότι η ακαδημαϊκή γνώση που έλαβαν ήταν πολύ υψηλού επιπέδου που συνέβαλε στην άμεση αποκατάσταση τους. Από την άλλη για τους μεγαλύτερους θα μπορούσε να σημαίνει ανεπάρκεια γνώσης και εξειδίκευσης αλλά και όραμα για μελλοντική εξέλιξη.

Οι ενήλικες φαίνεται να αναζητούν ενσυνείδητα τη συνεχόμενη εκπαίδευση και τη δια βίου μάθηση. Στρέφονται προς την παρακολούθηση ξενόγλωσσων προγραμμάτων σπουδών προκειμένου είτε να βελτιώσουν το ήδη υπάρχων γλωσσικό επίπεδο κάποιας γλώσσας σε ένα ανώτερο είτε να διευρύνουν τους ορίζοντες τους προς την εκμάθηση άλλων γλωσσών, ισχυρών ή μη, προσθέτοντας ένα ακόμη πιστοποιητικό γλωσσομάθειας ως εφόδιο στο βιογραφικό τους.

Οι γυναίκες φάνηκε να υπερέχουν των αντρών και αυτό δείχνει ότι είναι ανοιχτές και δεκτικές στη βελτίωση και στην εκμάθηση μιας ξένης γλώσσας. Η επικοινωνία και η ενημέρωση στους άντρες σχετικά με τη σημαντικότητα των γλωσσών και τα οφέλη της εκμάθησής τους φαίνεται ότι θα πρέπει να γίνει με τρόπο πιο διεξοδικό ώστε να ακολουθήσουν το παράδειγμα των γυναικών.

Αναφορικά με το μορφωτικό επίπεδο του δείγματος παρατηρείται ότι είναι εξαιρετικά υψηλό (το 18% από ΙΕΚ-Τεχνική Σχολή, το 46% από ΑΕΙ, το 26% από Μεταπτυχιακό) ενώ οι απόφοιτοι Λυκείου και Γυμνασίου καταλαμβάνουν μόλις το 10% (8% και 2% αντίστοιχα). Το ποσοστό αυτών που συνεχίζουν να σπουδάζουν είναι αξιοσήμαντο (40%). Σχετικά με την επαγγελματική κατάσταση σχεδόν οι μισοί (το 44%) απασχολούνται στον ιδιωτικό τομέα έναντι του 26 % που είναι δημόσιοι υπάλληλοι και του 20% που δηλώνουν άνεργοι. Οι ελεύθεροι επαγγελματίες υποεκπροσωπούνται καταλαμβάνοντας μόλις το 10 %.

Τα παραπάνω στοιχεία ίσως να αποτελούν και ένα μικρό περιορισμό της έρευνας αφού υπερ-εκπροσωπούνται οι γυναίκες και τα άτομα υψηλής μόρφωσης (που έχουν σίγουρα διαφορετικές απόψεις και προτιμήσεις από άλλες ομάδες ενηλίκων) και υποεκπροσωπούνται οι ελεύθεροι επαγγελματίες.

Η πλειονότητα του δείγματος γνωρίζει την αγγλική γλώσσα ως πρώτη ΞΓ, σε επίπεδο καλής έως άριστης γνώσης και την διδάχτηκε κατά κύριο λόγο σε Κέντρο Ξένων Γλωσσών. Αποτέλεσμα τόσο αναμενόμενο, μιας και η αγγλική διδάσκεται υποχρεωτικά από το δημοτικό (σήμερα διδάσκεται και από την πρώιμη ηλικία στη δημόσια εκπαίδευση), όσο και επιβεβαιωμένο αφού οι ίδιοι οι ερωτώμενοι δηλώνουν ότι την διδάχθηκαν ως μαθητές και φοιτητές (78% και 8% αντίστοιχα).

Στο Δεύτερο μέρος διερευνήθηκε η πολυγλωσσία και η εκμάθηση Ξένων Γλωσσών. Οι ενήλικες μαθητές των Κέντρων Ξένων Γλωσσών Genius Language Centers της Λάρισας κλήθηκαν να απαντήσουν αν παρακολουθούν κάποιο πρόγραμμα εκμάθησης ΞΓ. Το 74% απάντησε, μόνο, θετικά εν αντιθέσει με το 100% που θα περιμέναμε. Εντοπίζεται μια απόκλιση που μπορεί να οφείλεται στο γεγονός ότι δόθηκε μια ηλεκτρονική φόρμα προς συμπλήρωση και κάποιοι αστόχησαν – μπερδεύτηκαν κατά την υποβολή, ίσως λόγω τεταμένης ταχύτητας, ίσως λόγω ελλιπής εξοικείωσης και γνώσης (γενικότερης και ειδικότερης) χρήσης των κινητών συσκευών σε μία διαδικασία συμπλήρωσης ηλεκτρονικών ερωτηματολογίων. Φυσικά δεν μπορεί να αποκλειστεί και ο παράγοντας λανθασμένης κατανόησης του όρου “πρόγραμμα εκμάθησης Ξένης Γλώσσας”, που χρησιμοποιήθηκε. Τα άτομα που απάντησαν αρνητικά πιθανότατα να θεώρησαν ότι ο όρος *πρόγραμμα* περιλαμβάνει κάτι πιο εξειδικευμένο και διαφοροποιημένο.

Οι γλώσσες που δηλώθηκαν ότι διδάσκονται τώρα είναι οι ισχυρές γλώσσες, της Ευρώπης, τα ιταλικά, τα αγγλικά, τα γερμανικά, τα γαλλικά και τα ισπανικά κατά σειρά προτίμησης των συμμετεχόντων. Οι επιλογές αιτιολογήθηκαν στην ερώτηση

ανοιχτού τύπου (Γιατί;) που δόθηκε. Έτσι, η πρωτιά της ιταλικής γλώσσας δικαιολογήθηκε ως γλώσσα προσιτή, εύκολη θεωρητικά, με μελωδία, που ακούγεται όμορφα, με ενδιαφέρουσα κουλτούρα και πολιτισμό, χρήσιμη επαγγελματικά και για τον τουρισμό. Χρήσιμη για ένα μεγάλο ποσοστό ενήλικων μαθητών των Genius στη Λάρισα οι οποίοι εργάζονται σε βιομηχανίες της περιοχής που συνεργάζονται, συνδιοικούνται και συναλλάσσονται εμπορικά και οικονομικά με την γείτονα χώρα. Τα αγγλικά επιλέχθηκαν από αυτούς που ήθελαν να βελτιώσουν το επίπεδο της διεθνούς γλώσσας, φτάνοντας σε ανώτερο επίπεδο (κάτι που δεν έκαναν ως μαθητές) και αποκτώντας ένα πιστοποιητικό γλωσσομάθειας για το βιογραφικό τους.

Σε αυτό το σημείο θα πρέπει να αναφερθεί ότι στη Λάρισα, όπως και σε άλλες ελληνικές πόλεις, η συνεχώς εξελισσόμενη βιομηχανία της (κυρίως τα τελευταία χρόνια) στηρίζεται στην ιταλική τεχνογνωσία και διοίκηση με αποτέλεσμα η ζήτηση εκμάθησης των ιταλικών να συνάδει με την επιθυμία των εργαζομένων για επαγγελματική εξέλιξη. Συνεπώς διαπιστώνεται ο συσχετισμός της επιλογής της ξένης γλώσσας με την επαγγελματική και ακαδημαϊκή εξέλιξη του ατόμου.

Ως χώρος διεξαγωγής της μαθησιακής διαδικασίας ορίστηκε το Κέντρο Ξένων Γλωσσών (σύμφωνα με το 80% των ατόμων που συμμετείχαν) αλλά και τα ιδιαίτερα μαθήματα κατ' οίκον και μη. Θα αναρωτηθεί κανείς γιατί δεν έχει επιλεγεί η διδασκαλία σε Κέντρο Ξένων Γλωσσών από το 100% των συμμετεχόντων όταν στην παρούσα έρευνα συμμετείχαν συγκεκριμένα Κέντρα, τα Genius Language Centers και τα ηλεκτρονικά ερωτηματολόγια-φόρμες προωθήθηκαν σε ενήλικες μαθητές τους. Η απάντηση είναι ότι έχουν αλλάξει τα δεδομένα, η πολιτική που εφαρμόζεται στα Κέντρα Ξένων Γλωσσών και στα φροντιστήρια γενικότερα και ο τρόπος που διδάσκονται οι γλώσσες. Τόσο η οικονομική κρίση όσο και η υγειονομική των τελευταίων ετών καθώς επίσης και η ραγδαία ανάπτυξη της τεχνολογίας εισήγαγαν νέες ιδέες και μεθόδους διδασκαλίας. Η διδασκαλία δεν πραγματοποιείται πλέον αποκλειστικά στο φυσικό χώρο των φροντιστηρίων αλλά έχει προσαρμοστεί στις ανάγκες και επιθυμίες των εκπαιδευομένων, πραγματοποιείται σύγχρονα και ασύγχρονα.

Συνάμα, ο μεγάλος ανταγωνισμός στο χώρο της εκπαίδευσης έχει δώσει ένα χαρακτήρα πιο ευέλικτο και έχει φέρει νεωτερισμούς. Τα προγράμματα διδασκαλίας τείνουν να είναι εξατομικευμένα και να πραγματοποιούνται στο χώρο των Κέντρων εκμάθησης με φυσική παρουσία, στο φυσικό χώρο των εκπαιδευομένων αλλά να εφαρμόζεται και η εξ αποστάσεως διδασκαλία.

Όλα αυτά, προς όφελος και προς την καλύτερη εξυπηρέτηση των ενδιαφερομένων και ιδιαίτερα των ενηλίκων που η καθημερινότητα τους είναι γεμάτη από υποχρεώσεις και ο ελεύθερος χρόνος τους σημαντικά περιορισμένος. Η προσαρμογή των προγραμμάτων διδασκαλίας στις επιθυμίες και στις απαιτήσεις των εκπαιδευομένων αποτελεί έναν από τους παράγοντες που παρεμποδίζουν, περιορίζουν ή και αποκλείουν την πρόωπη παραίτηση, τη συχνή αποχή από τα προγράμματα εκμάθησης ξένης γλώσσας που έχουν επιλεγεί προς παρακολούθηση. Το γράφημα του σχήματος 13 δείχνει πόσο ευάλωτοι είναι ορισμένοι ενήλικες οι οποίοι πιεζόμενοι από την καθημερινότητα τους, τις απαιτήσεις και το σχεδιασμό ενός προγράμματος φαίνεται να παρεκκλίνουν από τους αρχικούς στόχους και να οδηγούνται στην πρόωπη παραίτηση.

Στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης η αγγλική γλώσσα είναι η χρησιμότερη σύμφωνα με τις απαντήσεις των ενηλίκων μαθητών. Χαρακτηρίζεται ως διεθνής, δημοφιλέστερη, συχνότερη και ως κοινός κώδικας επικοινωνίας μεταξύ των λαών της Ευρώπης και όχι μόνο. Ακολουθούν τα γερμανικά, τα ιταλικά, τα γαλλικά και τέλος τα ισπανικά ως γλώσσες ισχυρές, ευρωπαϊκές που διευκολύνουν τις διαπροσωπικές σχέσεις και διευρύνουν τους ανθρώπινους ορίζοντες για επαγγελματική εξέλιξη. Σε ανοιχτού τύπου ερώτηση που δόθηκε, οι συμμετέχοντες εξέφρασαν την άποψη ότι η κινεζική, η ρωσική, η ελληνική είναι χρήσιμες γλώσσες. Σε παγκόσμιο επίπεδο αναμφίβολα η αγγλική θεωρείται η χρησιμότερη ως παγκόσμια γλώσσα της οικονομίας και του εμπορίου και την ακολουθούν οι γλώσσες των δυνατών οικονομικά χωρών, των ανεπτυγμένων, δηλαδή η κινεζική, η ρωσική, η ιταλική και η γερμανική.

Η εκμάθηση Ξένων Γλωσσών στα σχολεία της Πρωτοβάθμιας και της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της Ελλάδας δεν κρίνεται επαρκή από την πλειοψηφία (60%) και ένα ποσοστό 20% δηλώνει ότι δεν είναι σίγουρο. Στη συνέχεια οι περισσότεροι (78%) εκφράζουν την επιθυμία ύπαρξης ενός μεγαλύτερου εύρους γλωσσών στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση προτείνοντας μεταξύ των ήδη διδασκόμενων τα ρώσικα, τα κινέζικα, τα τούρκικα. Ένα άτομο δήλωσε “να μην εισαχθεί καμιά γλώσσα γιατί δεν θα διδαχθεί σωστά”. Ζήτημα που θα πρέπει να διεκρινιστεί και να διερευνηθούν οι παράγοντες που οδηγούν σε τέτοιες αντιλήψεις, πιθανότατα ως αντικείμενο μελλοντικής εργασίας.

Ανησυχία επίσης προκαλεί το γεγονός ότι το 12% απαντά, και εδώ, ότι δεν είναι σίγουρο δείχνοντας τον προβληματισμό του για το τι είναι σωστό και τι όχι. Διατυπώσεις που γεννούν ζήτημα προς μελλοντική διερεύνηση. Η λειτουργικότητα και η αποδοτικότητα του τρόπου εκμάθησης ξένων γλωσσών στις σχολικές βαθμίδες τίθεται υπό αμφισβήτηση.

Στο τρίτο μέρος η διερεύνηση των απόψεων των εκπαιδευομένων σχετικά με τους λόγους που λειτουργούν ως κίνητρο και ως τροχοπέδη στην εκμάθηση των Ξένων Γλωσσών έδειξαν ότι ο βασικότερος λόγος που ωθεί στην εκμάθηση ΞΓ είναι η απόκτηση ενός πιστοποιητικού γλωσσομάθειας για ενίσχυση του βιογραφικού και κατά συνέπεια την επαγγελματική εξέλιξη του ατόμου που αποτελεί τον αμέσως επόμενο λόγο συμμετοχής σε ξενόγλωσσα εκπαιδευτικά προγράμματα. Εξίσου σημαντικό ρόλο διαδραματίζουν το ενδιαφέρον και η επιθυμία για ακαδημαϊκή εξέλιξη. Η σύγχρονη εποχή επιτάσσει τη συνεχή επιμόρφωση των ανθρώπων προκειμένου να ικανοποιήσουν τις ανάγκες τους και προς αυτή την κατεύθυνση οι αρμόδιοι στην εκπαίδευση τείνουν να παρέχουν ευέλικτες μεθόδους διδασκαλίας και ελκυστικά προγράμματα σπουδών σε χαμηλό κόστος, ενισχύοντας από τη μια την επιθυμία εκμάθησης ΞΓ και αποτρέποντας από την άλλη λόγους που θα μπορούσαν να λειτουργήσουν ανασταλτικά.

Το πρωτεύον τρίπτυχο εμπόδιο στην μαθησιακή διαδικασία σύμφωνα με τους ερωτηθέντες είναι ο συνδυασμός, των αλληλοεξαρτώμενων παραγόντων, της έλλειψης χρόνου, των επαγγελματικών υποχρεώσεων και των οικονομικών λόγων. Λόγοι που συνδυασμένοι και με άλλους προσωπικούς και ψυχολογικούς μπορούν να παρεμποδίσουν, να απομακρύνουν και να οδηγήσουν σε πρόωπη παραίτηση τους ενήλικες από την επιθυμία εκμάθησης μιας ξένης γλώσσας. Η δυνατότητα του/της εκπαιδευόμενου/ης να επιλέξει μεταξύ ευέλικτων και εξατομικευμένων προγραμμάτων σπουδών και η διάθεση χρήσης ποικίλων μεθόδων διδασκαλίας αποτελούν αναμφίβολα κίνητρα μάθησης που θα πρέπει να γίνουν αντικείμενο μελλοντικής έρευνας.

Ολοκληρώνοντας η πλειοψηφία των ερωτηθέντων εξέφρασε την άποψη ότι ιδιαίτερα υποστηρικτική στην εκμάθηση ΞΓ είναι η χρήση της μουσικής, των ταινιών και της λογοτεχνίας που τους φέρνουν σε άμεση επαφή με τη γλώσσα-στόχο. Επίσης δήλωσαν ότι τους αρέσει πολύ να βρίσκονται σε τμήματα ομοιογενή, να χρησιμοποιούν αρκετά τις Νέες Τεχνολογίες, να υπόκεινται πολύ σε δοκιμασίες

επαναληπτικές ενώ αρκετά τους αρέσει να μαθαίνουν και με δοκιμασίες διαμεσολάβησης, αυτοαξιολόγησης, projects και αφήγηση.

Οι εκπαιδευόμενοι ενήλικες στον εκπαιδευτή τους αναζητούν πάρα πολύ την μεταδοτικότητα, την άρτια γνώση και κατάρτιση, τη συνεργατικότητα αλλά και την ευαισθησία. Επίσης, αναζητούν πολύ την κατανόηση, την υπομονή αλλά και τις ιδιότητες του εκπαιδευτή ως σωστού σύμβουλου και καλού ακροατή. Η πλειοψηφία πιστεύει ότι η προσωπικότητα και η συμπεριφορά του εκπαιδευτή επηρεάζει την πορεία κατά την εκμάθηση της Ξένης Γλώσσας.

Η παρούσα εργασία κατέληξε σε ενδιαφέροντα συμπεράσματα που μπορεί να αποτελέσουν βάση για μελλοντικές έρευνες. Δεδομένου τη χρησιμότητα της γνώσης ΞΓ θα πρέπει να δίνεται έμφαση στην εκμάθησή τους στις βαθμίδες της ελληνικής εκπαίδευσης. Να γίνεται αναπροσαρμογή ή βελτίωση των προγραμμάτων σπουδών και συνεχή επιμόρφωση των εκπαιδευτικών. Η εκπαίδευση των ενηλίκων θα πρέπει να αποτελεί συνεχές μέλημα της Πολιτείας και των δημόσιων και ιδιωτικών φορέων απασχόλησης ώστε να μπορέσουν οι ενήλικες να αναπτύξουν νέες γνώσεις και να βελτιώσουν τις ήδη υπάρχουσες. Οι ενήλικες έχουν ανάγκη από την παροχή σημαντικών κινήτρων για να επιστρέψουν στη μάθηση και να καταστούν ιδιαίτερα καταρτισμένοι αλλά και ανταγωνίσιμοι στη σύγχρονη κοινωνία.

5.2 Περιορισμοί της έρευνας

Η επιλογή του δείγματος, το εργαλείο συλλογής δεδομένων και το είδος της έρευνας μπορούν να αποτελέσουν περιορισμούς, να επηρεάσουν τα δεδομένα που θα συλλεχθούν και φυσικά την εξαγωγή των συμπερασμάτων. Κατά την πραγματοποίηση, λοιπόν, της παρούσας έρευνας προέκυψαν ορισμένα ζητήματα και γεννήθηκαν προβληματισμοί που πρέπει να επισημανθούν.

Αρχικά, το γεγονός ότι το ερωτηματολόγιο, το ερευνητικό εργαλείο που χρησιμοποιήθηκε, δόθηκε προς συμπλήρωση σε ηλεκτρονική μορφή αποτελεί έναν περιορισμό. Αναμφίβολα η χρήση της τεχνολογίας απαιτεί επαρκή γνώση από τους χρήστες κατά την εφαρμογή προγραμμάτων. Σίγουρα λοιπόν δεν είναι όλοι το ίδιο καλά εξοικειωμένοι και καταρτισμένοι σε αυτό το αντικείμενο και οι πιθανότητες λανθασμένης χρήσης μπορούν να οδηγήσουν σε εσφαλμένα αποτελέσματα. Επιπρόσθετα, ο ανωτέρω περιορισμός έρχεται να συμπληρωθεί και να ενισχυθεί από τον περιορισμένο ελεύθερο χρόνο που έχουν στη διάθεση τους οι ενήλικες. Η πίεση

του χρόνου δεν τους επέτρεψε να ασχοληθούν ιδιαίτερος με τη συμπλήρωση της φόρμας και ως εκ τούτου οι απαντήσεις που δόθηκαν μπορεί να ήταν ενδεχομένως σύντομες, τυχαίες ή και μη έγκυρες.

Έπειτα, το δείγμα συμμετεχόντων που χρησιμοποιήθηκε ήταν περιορισμένο και συγκεκριμένο αφού αφορούσε μόνο τους ενήλικες εκπαιδευόμενους των Κέντρων Ξένων Γλωσσών (Genius Language Centers) στην περιοχή της Λάρισας. Σίγουρα η συμμετοχή στην έρευνα ενός μεγαλύτερου αριθμού ενηλίκων θα έδινε καλύτερα και πιστότερα αποτελέσματα προς μελέτη και θα οδηγούσε στην εξαγωγή ορθότερων συμπερασμάτων.

Η έρευνα κατέδειξε ότι το μορφωτικό επίπεδο των συμμετεχόντων ήταν υψηλό συνεπώς δεν μπορούμε να έχουμε μια ολοκληρωμένη άποψη για τις απόψεις και προτιμήσεις ενηλίκων εκπαιδευομένων χαμηλότερου μορφωτικού επιπέδου, των οποίων η συμμετοχή ήταν εμφανώς περιορισμένη. Επίσης περιορισμό αποτελεί το γεγονός ότι οι απαντήσεις που δόθηκαν αντικατοπτρίζουν τις απόψεις μέρους των ενηλίκων καθώς το δείγμα συμμετεχόντων ανήκε σε συγκεκριμένες κατηγορίες επαγγελματιών (κυρίως ιδιωτικοί και δημόσιοι υπάλληλοι) και υπήρξαν επαγγέλματα που υπο-εκπροσωπήθηκαν (όπως π.χ. οι ελεύθεροι επαγγελματίες).

Παρά τους ανωτέρω περιορισμούς η παρούσα ερευνητική εργασία κατέληξε σε κάποια ενδιαφέροντα συμπεράσματα, που θα μπορούσαν να αποτελέσουν τη βάση σε επίπεδο μελλοντικών, ποσοτικών, ή και ποιοτικών ερευνών.

5.3 Θέματα για περαιτέρω έρευνα

Όπως διαφάνηκε στα συμπεράσματα της έρευνας προέκυψαν μερικά θέματα που χρειάζονται περαιτέρω διερεύνηση και μελέτη προκειμένου να διαλευκανθούν ή να σαφηνιστούν.

Αντικείμενο για μελλοντική μελέτη και έρευνα θα μπορούσε να αποτελέσει το γεγονός ότι άτομα που ανήκουν σε μεγαλύτερες ηλικίες και συγκεκριμένα σε ηλικιακά εύρη πέρα του εύρους 18-28 ετών (περίοδο ακαδημαϊκής εξέλιξης και απόκτησης εφοδίων για το βιογραφικό) εκφράζουν την ανάγκη ή επιθυμία για συνεχιζόμενη εκμάθηση Ξένων Γλωσσών. Λόγοι επαγγελματικοί ή και προσωπικοί στρέφουν τις ηλικίες αυτές στην γλωσσομάθεια ενώ θα έπρεπε τουλάχιστον το επαγγελματικό τους προφίλ να έχει διαμορφωθεί και να έχουν κατασταλάξει επαγγελματικά. Η βαθύτερη διερεύνηση των λόγων θα μπορούσε να αιτιολογήσει αυτή τη στάση των ενηλίκων.

Η συμμετοχή περισσότερων γυναικών υποκρύπτει την άγνοια, την ελλιπή ενημέρωση ή την αδιαφορία των αντρών σχετικά με τη χρησιμότητα των ξένων γλωσσών και την αξία της πολυγλωσσίας. Όμως, θα μπορούσε να σημαίνει και την ελλιπή επιμόρφωση που αναζητούν οι εργοδότες ή τις μειωμένες ευκαιρίες για επιμόρφωση που παρέχουν στους εργαζόμενούς τους, λαμβάνοντας υπόψη και το κόστος που καλείται να διαχειριστεί ο εργαζόμενος. Μία περαιτέρω έρευνα αναφορικά με αυτό τον προβληματισμό και τις αιτίες που τον προκαλούν θα έδινε περισσότερο φως και θα βοηθούσε στην ανάληψη πρωτοβουλιών από πλευράς επιχειρήσεων. Μελλοντική έρευνα που θα μπορούσε να γίνει και στο χώρο των επιχειρήσεων διερευνώντας τις απαιτήσεις τους από τους εργαζόμενους και τα προγράμματα επιμόρφωσης που παρέχουν, αν φυσικά παρέχουν.

Μια επόμενη έρευνα θα μπορούσε να γίνει με τη συμμετοχή ενός μεγαλύτερου δείγματος, είτε στην ίδια πόλη είτε σε ακόμη περισσότερες. Θα ήταν σίγουρα αντιπροσωπευτικότερη, θα έδινε νέα δεδομένα και για αυτό θα μπορούσε να αποτελέσει προσεχές αντικείμενο.

Ιδιαίτερο προβληματισμό γεννά, κατά την ανάλυση των δεδομένων, η αρνητική απάντηση των συμμετεχόντων σχετικά με την επάρκεια ΞΓ στις βαθμίδες εκπαίδευσης. Το 60% απάντησε «όχι» και το 20% ότι «δεν είναι σίγουρος/η». Επίσης, το 78% εξέφρασε την επιθυμία ύπαρξης ενός μεγαλύτερου εύρους γλωσσών στη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση προτείνοντας μεταξύ άλλων και γλώσσες που ήδη διδάσκονται. Συγκεκριμένα η άποψη «να μην εισαχθεί καμιά γλώσσα γιατί δεν θα διδαχθεί σωστά» προβληματίζει έντονα και είναι ζητήματα για παραπέρα βαθύτερη έρευνα και ανάλυση για το τι πραγματικά συμβαίνει στο χώρο της εκπαίδευσης αναφορικά με τη διδασκαλία των Ξένων Γλωσσών αλλά και τις δυνατότητες επιλογής γλωσσών από τους μαθητές.

Βιβλιογραφία

Ελληνόγλωσση

Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών - Πολυγλωσσία: πλεονέκτημα για την Ευρώπη και κοινή δέσμευση, (COM(2008) 566 τελικό της 18.9.2008). Ανακτήθηκε από <https://bit.ly/3UY7F1t> στις 10/12/2022.

Ανδρούτσου Ν., Χ., (2014). «Η επίδραση της πολυγλωσσίας ανά τους 5 αιώνες: Από τους διάσημους πολύγλωσσους του παρελθόντος στους πολύγλωσσους των ημερών μας». Διπλωματική εργασία, Νοέμβριος 2014. Θεσσαλονίκη. Ανακτήθηκε από το [πολυγλωσσία 2.pdf](#) στις 15/12/2022.

Αριστοτέλης, *Πολιτικά*, Α, 1253 a 1-5 και Α, 1252b-1253a 33. Από το «Ανθολόγιο Φιλοσοφικών Κειμένων (Γ΄Γυμνασίου) – Βιβλίο Μαθητή». Ανακτήθηκε από https://users.sch.gr/ipap/Ellinikos_Politismos/AnthologioC/27.htm στις 20/11/2022

Γρίβα, Ε. & Καμαρούδης, Σ. (2002). «Το διεθνές έτος γλωσσών. Μία ευκαιρία για την προώθηση της Ελ. Γλώσσας και της Πολυγλωσσίας». Στα Πρακτικά του 11ου Διεθνούς Συνεδρίου της Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελληνική Παιδεία και Παγκοσμιοποίηση.

Δενδρινού, Β., & Μητσικοπούλου, Β. (επιμ.) (2004). «Πολιτικές γλωσσικού πλουραλισμού και ξενόγλωσση εκπαίδευση στην Ευρώπη». Αθήνα: Μεταίχμιο.

Δενδρινού, Β., (2001). «Μονογλωσσία έναντι διγλωσσίας». Ανακτήθηκε από <https://bit.ly/3Xh3cZW> στις 20/11/2022.

Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών (Δ.Ε.Π.Π.Σ.) και Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών (Α.Π.Σ.) Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης. Διαθέσιμο στο [ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ \(pi-schools.gr\)](#).

Εθνικόν και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (2014). *Πρόγραμμα εκμάθησης της Αγγλικής σε πρόμη παιδική ηλικία*. Ανακτήθηκε από <http://rcel.enl.uoa.gr/peap/articles/programma-0> στις 18/12/2022.

ΕΚΠΑ. *Εθνική Ξενόγλωσση Εκπαιδευτική Πολιτική. Πολυγλωσσία και Ευρωπαϊκή Ένωση*. Ανακτήθηκε από http://rcel.enl.uoa.gr/xenesglosses/ep_eurpol_6_03.htm στις [18/12/2022](#).

Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. «Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 24ης Μαρτίου 2009 σχετικά με την πολυγλωσσία: πλεονέκτημα για την Ευρώπη και κοινή δέσμευση (2008/2225(INI))». Ανακτήθηκε από <https://bit.ly/3uK4P5d> στις 21/11/2022.

Επίσημη εφημερίδα των Ευρωπαϊκών κοινοτήτων. «Χάρτης θεμελιωδών δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης» (2012/C 326/02). Ανακτήθηκε από [EUR-Lex - 12012P/TXT - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/lexuris/ui/12012P/TXT-EN-EUR-Lex) στις 21/11/2022.

Επίσημη ιστοσελίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. «Συνθήκη περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινοτήτας». Επίσημη Εφημερίδα αριθ. C 224 της 31/08/1992 σ. 0001 – 0079. Μέρος Α', Άρθρο 2. Ανακτήθηκε από <https://bit.ly/401dNK3> στις 22/11/2022

Επίσημος ιστότοπος της Ευρωπαϊκής Ένωσης: <https://education.ec.europa.eu/el>.

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, COM (2003) 449: «Η προώθηση της εκμάθησης γλωσσών και της γλωσσικής πολυμορφίας: Σχέδιο Δράσης 2004 – 2006». COM (1995) 590: Λευκό βιβλίο με τίτλο «Διδασκαλία και Εκμάθηση». Ανακτήθηκε από <https://bit.ly/3TTiZv9> στις 21/11/2022.

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (2005). Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών, «Ένα νέο στρατηγικό πλαίσιο για την πολυγλωσσία», Βρυξέλλες, 22.11.2005, COM(2005) 596 τελικό. Ανακτήθηκε από <https://bit.ly/3BpeL8a> στις 21/11/2022.

Ευρωπαϊκό Κέντρο Ερευνών για την Πολυγλωσσία και τη Γλωσσική Μάθηση. Ανακτήθηκε από <https://bit.ly/3FO5Mjp> στις 21/11/2022.

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Βαρκελώνης, 15 και 16 Μαρτίου 2002. «Συμπεράσματα της Προεδρίας». Μέρος I, (σσ.19,44). Ανακτήθηκε από <https://bit.ly/3TVQddp> στις 21/11/2022.

Ευρωπαϊκός Εκτελεστικός Οργανισμός Εκπαίδευσης και Πολιτισμού, Eurydice, Αριθμοί-Κλειδιά για τη Διδασκαλία των Ξένων Γλωσσών στα Σχολεία στην

Μήτσης, Ν., (2007). «*Η διδασκαλία της γλώσσας υπό το πρίσμα της επικοινωνιακής προσέγγισης: Εισαγωγή στη θεωρία και τις τεχνικές του επικοινωνιακού μοντέλου*». (σσ.147-148). Αθήνα: Gutenberg.

Μήτσου, Ε., Σ., (ΑΜ:ΜΔΕ/0824), (2013). «*Εκπαίδευση ατόμων μεγαλύτερης ηλικίας από εκπαιδευτές μικρότερης ηλικίας*». Διπλωματική Εργασία, Πανεπιστήμιο Πειραιώς. Πειραιάς. Ανακτήθηκε από <https://bit.ly/3JaD6U2> στις 17/12/2022.

Μουζάκης, Χ., (2006). Υπουργείο Εθνικής Παιδείας & Θρησκευμάτων. Γενική Γραμματεία Εκπαίδευσης Ενηλίκων. Ινστιτούτο Διαρκούς Εκπαίδευσης Ενηλίκων. *Εκπαίδευση Ενηλίκων. 5. Η εκπαίδευση ενηλίκων στην Ελλάδα*. Αθήνα, Ανακτήθηκε από <http://repository.edulll.gr/edulll/retrieve/2532/782.pdf> στις 18/12/2022.

Μπαμπινιώτης, Γ. (1999). «*Η Γλώσσα ως αξία: Το Παράδειγμα της Ελληνικής*», (σ.σ.129). Αθήνα: Gutenberg.

Μπέλλα, Σ. (2016). «*Η δεύτερη γλώσσα. Κατάκτηση και διδασκαλία*». Αθήνα: Πατάκη.

Παλουκίδου Σ., (2016). «*Τα κίνητρα των ενηλίκων για την εκμάθηση βαλκανικών, σλαβικών και ανατολικών γλωσσών*». Διπλωματική εργασία, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας. Θεσσαλονίκη. Διαθέσιμο στο <PaloukidouSofiaMsc2016.pdf.pdf> (<uom.gr>).

Παντελή, Π., (2012). «*Γλωσσική εκπαιδευτική πολιτική στην Κύπρο: Οι απόψεις των εκπαιδευτικών και των μαθητών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης σχετικά με την πολυγλωσσία*». Διπλωματική Εργασία, Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας. Φλώρινα. Ανακτήθηκε από <file:///C:/Users/User/Desktop/ΠΑΝΤΕΛΗΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ%20ΕΡΓΑΣΙΑ.%20> στις 10/12/2022.

Πύλη για την ελληνική γλώσσα. Λήμμα: «*Ενήλικος*». Διαθέσιμο στο <https://bit.ly/3FJeYUQ>

Πύλη για την ελληνική γλώσσα, Λεξικό Τριανταφυλλίδη, Λήμμα: «*Πολυγλωσσία*». Ανακτήθηκε από <https://bit.ly/3OphSSH> στις 20/11/2022.

Σελλά - Μάζη, Ε., (2001). «*Διγλωσσία και Κοινωνία. Η ελληνική πραγματικότητα*», (σελ. 32-51). Αθήνα: Εκδόσεις Προσκήνιο.

Σκούρτου, Ε., (1997). «Θέματα διγλωσσίας και εκπαίδευσης», (σελ.35, 38). Αθήνα: Εκδόσεις Νήσος.

Σταμούλη, Σ., (2014). «*Το Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για την Εκμάθηση, τη Διδασκαλία και την Αυτοαξιολόγηση των Γλωσσών: Συνοπτική Παρουσίαση*». Θεσσαλονίκη: Copyright Υ.ΠΑΙ.Θ. Ανακτήθηκε από <https://bit.ly/3Op0gq5> στις 20/11/2022.

Συμβούλιο για την Πολιτιστική Συνεργασία. Επιτροπή Παιδείας. Τμήμα Σύγχρονων Γλωσσών. (n.d.). *Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο αναφοράς για τη γλώσσα: εκμάθηση, διδασκαλία, αξιολόγηση Περιεχόμενα*. Ανακτήθηκε από <https://bit.ly/3D5ayXR> στις 17/12/2022.

Συμβούλιο της Ευρώπης, [Πύλη γλωσσικής πολιτικής του Συμβουλίου της Ευρώπης - Γλωσσική πολιτική \(coe.int\)](https://coe.int). Ανακτήθηκε στις 22/11/2022.

Χατζηθεοχάρους, Π., (2010), «*Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας. Εκπαιδευτικό Υλικό*». Αθήνα: ΥΠΕΠΘ, ΓΓΔΒΜ, ΙΔΕΚΕ. Ανακτήθηκε από <https://blogs.sch.gr/sdelesvou/files/2013/02/sde.pdf> στις 21/12/2022.

Χριστοδούλου Χ. Φ., (2018). «*Συμβολή των Ξένων γλωσσών και η εφαρμογή πιλοτικού προγράμματος εκμάθησης της ιταλικής γλώσσας μέσω της αυτοβιογραφικής μνήμης ως αποτελεσματικής μεθόδου εκπαίδευσης των ατόμων της «δεύτερης ενήλικης ζωής*». Διπλωματική εργασία, Ε.Α.Π.. Πάτρα. Ανακτήθηκε από <https://bit.ly/3XDY1mD> στις 18/12/2022.

Ψηφίδες για την ελληνική γλώσσα, «*Μονογλωσσία ή πολυγλωσσία;*» Ανακτήθηκε από <https://bit.ly/3govyRt> στις 20/11/2022.

Ξενογλωσση

- Bloomfield, L., (1984). *Language*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Boshier, R., and Collins, I. B.. (1985). *The Houle Typology After Twenty-Two Years: A Large-Scale Empirical Test*. *Adult Education Quarterly*, 35(3), 113-130.
- Boshier, R. (1971) “*Motivational Orientations of Adult Education Participants: A Factor Analytic Exploration of Houle’s Typology*”, στο *Adult Education*, n21. σελ: 3-26.
- Creswell, J., (2002). *Educational Research: Planning, Conducting, and Evaluating Quantitative and Qualitative Research*. Saddle River, NJ: Prentice Hall.
- Cross, K., (1981). *Adults as learners*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Dell Hymes, “*Models of the Interaction of Language and Social Setting*,” *Journal of Social Issues* 23, no. 3, 1967 :11-13.
- Dornyei, Z., (2002). *Teaching and researching motivation*. Essex, England: Pearson Education Limited. Essex: Pearson.
- Ebata, M., (2008). *Motivation factors in language learning*. *The Internet TESL Journal*, XIV,4. Ανακτήθηκε από <http://iteslj.org/Articles/EbataMotivationFactors.htm> στις 17/12/2022.
- Ellis, R., (1997). *Second language acquisition*. Oxford: Oxford University Press
- Enterprise Greece, Webinar, 23 Νοεμβρίου 2021: «Doing Business in Italy – COVID 19 Challenges and Opportunities».
Ανακτήθηκε από https://www.businessdaily.gr/oikonomia/53240_enterprise-greece-ishyres-oi-prooptikes-emporikon-sheseon-me-tin-italia στις 20/12/2022.
- Hiemstra, R., & Sisco, B., (1990), *Individualizing instruction for adult learners: Making learning personal, powerful, and successful*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Houle, C., O., (1961). *The inquiring mind*. Madison, WI: University of Wisconsin Press. (επανεκδόθηκε από τον H. B. Long μέσω του University of Oklahoma).

Masgoret, A., M., & Gardner, R. C., (2003). *Attitudes, motivation, and second language learning: A meta-analysis of studies conducted by Gardner and associates*. Language Learning, 53(Suppl. 1), 167-210.

Moss, D., & Ross-Feldmann, L., (2003). *Second language acquisition in adults*. Ανακτήθηκε από http://www.cal.org/caela/esl_resources/digests/SLA.html στις [17/12/2022](#).

Oxford, R., & Shearin, J., (1994). *Language learning motivation: Expanding the theoretical framework*. Modern Language Journal, 78, 12-28.

Peirce, B., N., (1989). *Toward a pedagogy of possibility on the teaching of English internationally: People's English in South Africa*. TESOL Quarterly, 23 (3), 401-420.

Pew Research Center, (2020) Most European students learn English in school. Ανακτήθηκε από <https://pewrsr.ch/3WmYOI9> στις [18/12/2022](#) στις 18/12/2022

Rogers A., (1999). *Η εκπαίδευση ενηλίκων*. Μετάφραση: Παπαδοπούλου Μ., Τόμπρου Μ. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Saussure, De F., (1979). *Μαθήματα Γενικής Γλωσσολογίας*. Μετάφραση Φ. Δ. Αποστολόπουλος. Αθήνα : Παπαζήση.

UNESCO, (1976). *Recommendation on the development of adult education, Recommendation adopted at the General Conference, Nairobi, Kenya, Oct-Nov., 1976: 16*, Paris: UNESCO.

Weinreich, U., (1964). *Languages in Contact. Findings and Problems, The Hague*. Mouton, p.1

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΔΙΑΣΤΑΣΕΙΣ	ΕΙΔΟΣ ΔΙΓΛΩΣΣΙΑΣ
Α. Σύμφωνα με τη γλωσσική ικανότητα και στις δυο γλώσσες.	1. Ισορροπημένη διγλωσσία 2. Κυρίαρχη διγλωσσία
Β. Σύμφωνα με τη γνωστική οργάνωση των δυο γλωσσών.	1. Σύνθετη διγλωσσία 2. Συντονισμένη διγλωσσία
Γ. Σύμφωνα με την ηλικία κατάκτησης της γλώσσας.	1. Παιδική διγλωσσία: α) ταυτόχρονη β) διαδοχική 2. Εφηβική διγλωσσία 3. Διγλωσσία ενηλίκων
Δ. Σύμφωνα με την παρουσία της κοινότητας της δεύτερης γλώσσας.	1. Ενδογενής διγλωσσία 2. Εξωγενής διγλωσσία
Ε. Σύμφωνα με το σχετικό κοινωνικοπολιτισμικό στάτους των δυο γλωσσών.	1. Προσθετική διγλωσσία 2. Αφαιρετική διγλωσσία
Ζ. Σύμφωνα με την ομάδα αναφοράς και πολιτισμικής ταυτότητας.	1. Διαπολιτισμική διγλωσσία 2. Πολιτισμικά προσαρμοσμένη διγλωσσία προς τη μητρική γλώσσα. 3. Πολιτισμικά προσαρμοσμένη διγλωσσία προς τη δεύτερη γλώσσα. 4. Πολιτισμικά αμφίλογη διγλωσσία

Πίνακας 1. Σκούρτου, Ε. (1997). *Θέματα διγλωσσίας και εκπαίδευσης*. Αθήνα: Εκδόσεις Νήσος,σελ. 38

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Το παρόν ερωτηματολόγιο έχει συνταχθεί στο πλαίσιο εκπόνησης της μεταπτυχιακής διπλωματικής μου εργασίας στο Διατμηματικό Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών «Επιστήμες της Αγωγής» του Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας και με τίτλο: «Η Διδασκαλία της Νέας Ελληνικής Γλώσσας». Αντικείμενο της παρούσας έρευνας είναι η πολυγλωσσία και η εκμάθηση γλωσσών. Διερευνώνται οι απόψεις και οι προτιμήσεις των ενηλίκων εκπαιδευομένων που φοιτούν σε Κέντρο Ξένων Γλωσσών στην πόλη της Λάρισας.

Είναι ανώνυμο και τα στοιχεία του θα χρησιμοποιηθούν μόνο για τις ανάγκες της συγκεκριμένης έρευνας. Παρακαλώ να λάβετε υπόψη ότι οι απαντήσεις είναι εμπιστευτικές και δεν υπάρχουν σωστές και λανθασμένες. Απαντήστε με ένα (ν) στις ερωτήσεις ή συμπληρώστε ανάλογα.

Σας ευχαριστώ εκ των προτέρων για τη συμμετοχή και τον χρόνο που αφιερώσατε.

Με εκτίμηση

Ακριβούλα Αργύρη

Σημείωση:

Καθόλου=1, Λίγο=2, Αρκετά=3, Πολύ=4, Πάρα Πολύ=5

Πολύ=1, Μέτρια=2, Λίγο=3, Καθόλου=4

Ναι=1, Όχι =2, δεν είμαι σίγουρος/η=3

Ερωτηματολόγιο

Μέρος Α'

Δημογραφικά χαρακτηριστικά του δείγματος της έρευνας.

(Βάζετε V στον κύκλο της απάντησης που επιλέγετε)

1. Σε ποια ηλικιακή ομάδα ανήκετε;

- 18-28
- 29-39
- 40-50
- 51-61
- 62 και άνω

2. Ποιο είναι το φύλο σας;

- Άνδρας
- Γυναίκα

3. Ποιο είναι το μορφωτικό σας επίπεδο;

- Δημοτικό
- Γυμνάσιο
- Λύκειο
- ΙΕΚ – Τεχνική Σχολή
- ΑΕΙ
- Μεταπτυχιακό
- Διδακτορικό

4. Ποια είναι η επαγγελματική σας κατάσταση;

- Άνεργος

- Δημόσιος Υπάλληλος
- Ιδιωτικός Υπάλληλος
- Ελεύθερος Επαγγελματίας

5. Σπουδάζετε;

- Ναι
- Όχι

6. Ποια γλώσσα γνωρίζετε ως πρώτη Ξένη Γλώσσα;

- Αγγλικά
- Γαλλικά
- Γερμανικά
- Ιταλικά
- Ισπανικά
- Άλλη

7. Πού την διδαχθήκατε;

- στο σχολείο
- σε Κέντρο Ξένων Γλωσσών
- σε ιδιαίτερα μαθήματα κατ' οίκον
- στο εξωτερικό
- Άλλο

8. Ποιο είναι το επίπεδο σας;

(Βάση του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Αναφοράς για τις Γλώσσες)

- A1
- A2

- Β1
- Β2
- Γ1
- Γ2
- Μητρική

9. Πότε διδαχθήκατε τη γλώσσα;

- ως μαθητής
- ως φοιτητής
- αργότερα

Μέρος Β'

Ερωτήσεις σχετικές με την πολυγλωσσία και την εκμάθηση Ξένων Γλωσσών.

(Βάζετε **V** στον κύκλο της απάντησης που επιλέγετε ή συμπληρώνετε ανάλογα)

10. Παρακολουθείτε κάποιο πρόγραμμα εκμάθησης Ξένης Γλώσσας τώρα;

- Ναι
- Όχι

11. Ποια γλώσσα έχετε επιλέξει;

- Αγγλικά
- Γαλλικά
- Γερμανικά
- Ιταλικά
- Ισπανικά
- Ρώσικα
- Κινέζικα
- Άλλη

Γιατί:.....
.....

12. Πού την/τις διδάσκεστε;

- σε Κέντρο Ξένων Γλωσσών
- σε ιδιαίτερα μαθήματα κατ' οίκον
- Αλλού

13. Κατά την παρακολούθηση του τρέχοντος προγράμματος εκμάθησης Ξ.Γ. έχετε σκεφτεί να παραιτηθείτε;

- Καθόλου
- Λίγο
- Αρκετά
- Πολύ
- Πάρα Πολύ

14. Πόσο χρήσιμες θεωρείτε τις παρακάτω γλώσσες στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης;

ΘΕΜΑΤΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ	Καθόλου 1	Λίγο 2	Μέτρια 3	Πολύ 4
Αγγλικά				
Γαλλικά				
Γερμανικά				
Ιταλικά				
Ισπανικά				
Άλλη...				
Γιατί.....				

15. Ποια γλώσσα θεωρείτε χρησιμότερη σε παγκόσμιο επίπεδο;

- Αγγλικά
- Γαλλικά

Γερμανικά

Ιταλικά

Ισπανικά

Ρώσικα

Κινέζικα

Άλλη

Γιατί.....
.....

16. Κρίνεται επαρκή την εκμάθηση Ξένων Γλωσσών στα σχολεία της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της Ελλάδας;

Ναι Όχι Δεν είμαι σίγουρος/η

17. Θα επιθυμούσατε ένα μεγαλύτερο εύρος επιλογής γλωσσών στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση;

Ναι Όχι Δεν είμαι σίγουρος/η

18. Ποιες γλώσσες θα προτείνατε να εισαχθούν στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση;

1.

2.

3.

Μέρος Γ'

Λόγοι που λειτουργούν ως κίνητρο και ως τροχοπέδη στην εκμάθηση των Ξένων Γλωσσών. (Βάζετε **v** στην απάντηση που επιλέγετε).

19. Ως ενήλικες εκπαιδευόμενοι σε ποιο βαθμό οι παρακάτω λόγοι σας ώθησαν στην εκμάθηση Ξένων Γλωσσών;

Θεματικοί Άξονες	Καθόλου 1	Λίγο 2	Αρκετά 3	Πολύ 4	Πάρα Πολύ 5
Ενδιαφέρον					
Επαγγελματική εξέλιξη					
Ακαδημαϊκή εξέλιξη					
Χαμηλό κόστος					
Ελκυστικό Πρόγραμμα Σπουδών					
Ευέλικτες μέθοδοι διδασκαλίας					
Πιστοποιητικό Γλωσσομάθειας (Βιογραφικό)					

20. Σε ποιο βαθμό οι παρακάτω λόγοι λειτουργούν ως εμπόδιο στην εκμάθηση Ξένων Γλωσσών;

Θεματικοί Άξονες	Καθόλου 1	Λίγο 2	Αρκετά 3	Πολύ 4	Πάρα Πολύ 5
Προσωπικοί λόγοι					
Επαγγελματικοί λόγοι					
Ακαδημαϊκοί λόγοι					
Οικονομικοί λόγοι					
Ψυχολογικοί λόγοι					
Έλλειψη χρόνου					

Μέρος Δ'

21. Πώς σας αρέσει να μαθαίνετε την ξένη γλώσσα στην τάξη

Θεματικοί Άξονες	Καθόλου 1	Λίγο 2	Αρκετά 3	Πολύ 4	Πάρα Πολύ 5
Σε τμήματα ομοιογενή					
Με τη χρήση Νέων Τεχνολογιών					
Με δοκιμασίες επαναληπτικές					
Με δοκιμασίες διαμεσολάβησης					
Με δοκιμασίες αυτοαξιολόγησης					
Με παιχνίδια προσομοίωσης ρόλων					
Με αφήγηση					
Με projects					
Με τη χρήση μουσικής, ταινιών, λογοτεχνίας					

22. Ως εκπαιδευόμενοι σε ποιο βαθμό αναζητάτε τα ακόλουθα χαρακτηριστικά στον εκπαιδευτή σας;

Θεματικοί Άξονες	Καθόλου 1	Λίγο 2	Αρκετά 3	Πολύ 4	Πάρα Πολύ 5
Άρτια κατάρτιση/γνώση					
Υποστηρικτικότητα					
Κατανόηση					
Μεταδοτικότητα					
Συνεργατικότητα					
Υπομονή					
Σωστός σύμβουλος					
Καλός ακροατής					
Ευαισθησία					

23. Η προσωπικότητα και η συμπεριφορά του εκπαιδευτή επηρεάζουν την πορεία σας κατά την εκμάθηση της Ξένης Γλώσσας;

Καθόλου
 Λίγο
 Αρκετά
 Πολύ
 Πάρα Πολύ

Σας ευχαριστώ για το χρόνο σας